

Manualul a fost aprobat prin Ordinul ministrului educației nr. .../...

Manualul este distribuit elevilor în mod gratuit, atât în format tipărit, cât și în format digital.

Inspectoratul Școlar .....

Școala/Colegiul/Liceul .....

ACEST MANUAL A FOST FOLOSIT:

Anul	Numele elevului	Clasa	Anul școlar	Aspectul manualului*			
				format tipărit		format digital	
				la primire	la predare	la primire	la predare
1							
2							
3							
4							

*Pentru precizarea aspectului manualului se va folosi unul dintre următorii termeni: **nou, bun, îngrijit, neîngrijit, deteriorat.**

- Cadrele didactice vor verifica dacă informațiile înscrise în tabelul de mai sus sunt corecte.
- Elevii nu vor face niciun fel de însemnări pe manual.

Referenți: Lector univ. dr. Firuța Antoaneta Tacea, Facultatea de Psihologie și Științele Educației, Universitatea București
Prof. istorie grad I Doina Burtea, Școala gimnazială nr. 56, București
Prof. înv. primar grad I Mihaela Necula, Liceul Teoretic „Marin Preda”, București

Mulțumim psihologului Mirela Horumbă pentru contribuția la varianta digitală.

Redactare: Iuliana Voicu
DTP: Anca Marisac
Copertă: Carmen Diana Mateescu
Corectură: Eugenia Oprea
Ilustrații: shutterstock.com

Descrierea CIP se găsește la Biblioteca Națională a României.

ISBN 978-606-009-449-4

Copyright © 2021 Aramis Print s.r.l. toate drepturile rezervate

Aramis Print s.r.l. • Redacția și sediul social: B-dul Metalurgiei nr. 46-56, cod 041833, sector 4, București, O.P. 82 – C.P. 38
tel.: 021.461.08.08/10/12; fax: 021.461.08.09; e-mail: office@edituraaramis.ro

Departamentul desfacere: tel.: 021.461.08.08/10/12; fax: 021.461.08.09; e-mail: desfacere@edituraaramis.ro

www.librariaaramis.ro

CUPRINS

Competențe generale și competențe specifice	5
Prezentarea manualului	8
Bine te-am regăsit!	10
Recapitulare inițială	11
Evaluare inițială	13
UNITATEA 1. LOCURI DE APARTENENȚĂ (I)	15
1. Localitatea și domiciliul	16
2. Tradiții locale	18
3. Țara natală, țara în care locuiesc	20
4. Însemnele țării: drapelul, imnul, stema, ziua națională. Dragostea față de țară	23
5. Recapitulare	26
6. Evaluare	28
UNITATEA 2. LOCURI DE APARTENENȚĂ (II)	29
1. Europa și Uniunea Europeană	30
2. Însemnele Uniunii Europene: drapelul, imnul, Ziua Europei	32
3. România, membră a Uniunii Europene	34
4. Recapitulare	36
5. Evaluare	38
6. Recapitulare semestrială	40
7. Evaluare semestrială	43
UNITATEA 3. RAPORTURILE NOASTRE CU CEIALȚI OAMENI. VALORI ȘI NORME MORALE	45
1. Bine/rău. Altruism/egoism	46
2. Cinste/necinste. Respect/lipsă de respect	49

3. Responsabilitate/lipsă de responsabilitate. Solidaritate/lipsă de solidaritate	52
4. Norme morale. Rolul normelor morale	55
5. Recapitulare	57
6. Evaluare	59

UNITATEA 4. RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI.

COMPORAMENTE MORAL-CIVICE	61
1. Comportamente moral-civice în familie	62
2. Comportamente moral-civice în școală	64
3. Comportamente moral-civice în grupul de prieteni	66
4. Comportamente moral-civice în locuri publice	68
5. Comportamente prosociale – ajutorare și sprijin; cooperare și competiție	70
6. Comportamente prosociale – toleranță, voluntariat	74
7. Comportamente antisociale. Schimbarea comportamentelor	77
8. Drepturile universale ale copilului	81
4. Recapitulare	85
5. Evaluare	87
6. Recapitulare semestrială	89
7. Evaluare semestrială	91
8. Recapitulare finală	93

COMPETENȚE GENERALE ȘI COMPETENȚE SPECIFICE

Unitatea	Competențe generale și specifice	Conținuturi	Titlul lecției
I. Locuri de apartenență (I)	<p>1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană</p> <p>1.1. Recunoașterea locurilor de apartenență (locală, națională, europeană) în care se integrează persoana</p> <p>1.2. Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană)</p> <p>3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate</p> <p>3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru</p> <p>*3.3. Participarea la proiecte cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale</p>	<p>Locuri de apartenență</p> <p>Apartenența locală</p> <p>– Localitatea și domiciliul</p> <p>– Tradiții locale</p> <p>Apartenența națională</p> <p>– Țara natală și, după caz, țara în care locuim</p> <p>– Însemnele țării: drapelul, imnul, stema, ziua națională</p> <p>– Dragostea față de țară</p>	<p>1. Localitatea și domiciliul</p> <p>2. Tradiții locale</p> <p>3. Țara natală, țara în care locuiesc</p> <p>4. Însemnele țării: drapelul, imnul, stema, ziua națională. Dragostea față de țară</p>
II. Locuri de apartenență (II)	<p>1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană</p> <p>1.1. Recunoașterea locurilor de apartenență (locală, națională, europeană) în care se integrează persoana</p> <p>1.2. Identificarea unor elemente relevante pentru apartenența la diferite comunități (locală, națională, europeană)</p>	<p>Locuri de apartenență</p> <p>Apartenența europeană</p> <p>– România, membră a Uniunii Europene</p> <p>– Însemnele Uniunii Europene: drapelul european, imnul european, Ziua Europei</p>	<p>1. Europa și Uniunea Europeană</p> <p>2. Însemnele Uniunii Europene: drapelul, imnul, Ziua Europei</p> <p>3. România, membră a Uniunii Europene</p>

Unitatea	Competențe generale și specifice	Conținuturi	Titlul lecției
	<p>3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate</p> <p>3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru</p> <p><i>*3.3. Participarea la proiecte simple cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale</i></p>		
<p>III. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Valori și norme morale</p>	<p>1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană</p> <p>1.3. Explorarea unor norme morale care reglementează relațiile cu ceilalți oameni</p> <p>2. Manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață din mediul cunoscut</p> <p>2.1. Explorarea unor valori morale care stau la baza relațiilor cu ceilalți oameni</p> <p>3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate</p> <p>3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru</p> <p><i>*3.3. Participarea la proiecte simple cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale</i></p>	<p>Valori morale</p> <ul style="list-style-type: none"> – bine/rău – altruism/egoism – cinste/necinste – respect/lipsă de respect – responsabilitate/lipsă de responsabilitate – solidaritate/lipsă de solidaritate <p>Norme morale</p> <ul style="list-style-type: none"> – exemplificări ale normelor morale – rolul normelor morale 	<ol style="list-style-type: none"> 1. Bine/rău. Altruism/egoism 2. Cinste/necinste. Respect/lipsă de respect 3. Responsabilitate/lipsă de responsabilitate. Solidaritate/lipsă de solidaritate 4. Norme morale. Rolul normelor morale

Unitatea	Competențe generale și specifice	Conținuturi	Titlul lecției
IV. Raporturile noastre cu ceilalți oameni. Comportamente moral-civice	<p>1. Aplicarea unor norme de conduită în viața cotidiană</p> <p>1.3. Explorarea unor norme morale care reglementează relațiile cu ceilalți oameni</p> <p>2. Manifestarea unor deprinderi de comportament moral-civic în contexte de viață din mediul cunoscut</p> <p>2.2. Recunoașterea unor comportamente moral-civice din viața cotidiană</p> <p>2.3. Deosebirea comportamentelor prosociale de cele antisociale</p> <p>2.4. Identificarea drepturilor universale ale copilului</p> <p>3. Cooperarea cu ceilalți pentru rezolvarea unor sarcini simple de lucru, manifestând disponibilitate</p> <p>3.1. Relaționarea pozitivă cu ceilalți, în rezolvarea unor sarcini simple de lucru</p> <p>3.2. Participarea la activități care promovează drepturile universale ale Copilului</p> <p>*3.3. Participarea la proiecte simple cu conținut moral-civic, în cadrul clasei, al școlii sau al comunității locale</p>	<p>Comportamente moral-civice</p> <p>– viața morală cotidiană: comportamentul în familie; comportamentul în școală; comportamentul în grupul de prieteni; comportamentul în locuri publice</p> <p>– comportamente prosociale (ajutorare, cooperare, competiție, toleranță, sprijin, voluntariat) și antisociale (conflictuale, agresive)</p> <p>– schimbarea comportamentelor</p> <p>Drepturile universale ale copilului</p>	<p>1. Comportamente moral-civice în familie</p> <p>2. Comportamente moral-civice în școală</p> <p>3. Comportamente moral-civice în grupul de prieteni</p> <p>4. Comportamente moral-civice în locuri publice</p> <p>5. Comportamente prosociale – ajutorare și sprijin; cooperare și competiție</p> <p>6. Comportamente prosociale – toleranță, voluntariat</p> <p>7. Comportamente antisociale. Schimbarea comportamentelor</p> <p>8. Drepturile universale ale copilului</p>

PREZENTAREA MANUALULUI

În paginile manualului vei întâlni următoarele simboluri:

EXPLORAM

secvență de prezentare a unor texte și/sau imagini și de analiză a informațiilor primite

VALORIFICAM

secvență de aplicare a informațiilor dobândite în alte activități

REȚINEM

secvență de redare pe scurt a informației teoretice

ACTIUNE

secvență de aprofundare

SĂ FIM RESPONSABILI

secvență de transpunere a noilor informații în viața de zi cu zi

ACTIVITATE ÎN PERECHI
secvență de lucru cu alt coleg/altă colegă

ACTIVITATE ÎN GRUPURI
secvență de lucru în care gruparea se face în funcție de numărul de elevi din clasă și de numărul sarcinilor sau al criteriilor de grupare

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI
secvență de lucru recomandată pentru trei, maximum cinci elevi

ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA
secvență de lucru în care se implică toți elevii, conform recomandărilor

În paginile manualului, sunt semnalate imaginile, videoclipurile și jocurile interactive care se regăsesc în varianta digitală:

 IMAGINE   **VIDEO**   **INTERACTIV**

În paginile manualului vei regăsi următoarele:

Titlu de lecție

Pe parcursul manualului, vei întâlni coduri QR care pot fi scanate cu telefonul mobil pentru a intra pe anumite pagini de internet ca să afli mai multe informații sau să vizionezi un videoclip. Pentru situația în care nu se poate folosi telefonul mobil, este trecut și linkul la care se găsește resursa respectivă.

2. TRADIȚII LOCALE

1. ACTIVITĂȚI ÎN PERECHE. Vizionați, în varianta digitală a manualului, prezentarea Călușului, vechi obicei românesc, asemănător altor obiceiuri întâlnite în Portugalia sau în sudul Marii Britanii.

2. Descrieți costumul călușarilor.
a. Descrieți costumul călușarilor.
b. În ce zone din țara noastră se întâlnește acest obicei?
c. De când există acest obicei?

3. Descrie, în două-trei enunțuri, cum te-ai simțit vizionând dansul călușarilor și explică motivele pentru care crezi că te-ai simțit așa.

1. Apreciază cât de importante sau neimportante sunt calitățile călușarilor menționate mai jos și argumentează.

Calitatea	1 deloc important	2 puțin important	3 nici important, nici neimportant	4 important	5 foarte important
Seriozitatea în pregătirea dansului					
Rezistența pe parcursul dansului					
Implicarea în păstrarea obiceiului					

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

2. Realizați o listă de motive pentru care considerați că este bine să se păstreze anumite obiceiuri pe care le cunoașteți sau despre care ați auzit (ale familiei, de la nuntă sau botez, de Anul Nou și altele).

3. Spuneți cum se pot îmbina obiceiurile familiei cu cele ale comunității, dând exemple.

Acolo unde trăiesc eu, oamenii organizează, la începutul lui septembrie, un târg prin care marchează începutul toamnei.

În familia lui Eii a devenit o tradiție să contribuie la obiceiul comunității cu o tarabă cu dulciuri făcute în casă.

Trimitere către videoclipul din varianta digitală

Trimitere către imaginea din varianta digitală

Trimitere către videoclipul din varianta digitală

Trimitere către imaginea din varianta digitală

Pași de urmat

Criteriile de apreciere

Proiect de echipă

PROIECT DE ECHIPĂ

2

Tema proiectului: La pas prin Europa
Pași pe care îi așteți de urmat:
I. Stabiliți-vă traseul. Puteți folosi sugestia de mai jos.

II. Căutați informații despre țările prin care vreți să treceți – numele țărilor, capitalele, informații importante, locuri de vizitat, tradiții și altele.

Capitala: Viena
Informații importante: (de exemplu) limba oficială este germană, are un relief predominant muntos, este organizată în nouă landuri...
Locuri de vizitat: (de exemplu) Palatul Schönbrunn din Viena, Palatul Hofburg din Innsbruck, stațiunile de schi din munții Alpi...
Tradiții: costumele tradiționale, Ziua Sf. Jakob, topirea plumbului în noaptea de Anul Nou...
Altele: În Austria s-au născut compozitori celebri, precum: Joseph Haydn, Franz Liszt, Johann Strauss (și tatăl, și fiul), Wolfgang Amadeus Mozart...

III. Căutați imagini reprezentative pentru țările respective.
IV. Alegeți o formă de prezentare (afis, PowerPoint, videoclip, dramatizare etc.) și prezentați proiectul în fața clasei.

IATA CRITERIILE DUFA CARE VETI FI APREȚIAȚI PENTRU PROIECTUL VOSTRU:

- traseul trece prin țări europene;	- vați implicat toți în proiect;
- ați selectat informații și imagini relevante;	- vați achitat toți de sarcinile pe care le-ați avut;
- ați ales o formă de prezentare potrivită;	- ați colaborat respectuos.

Trimitere către activitatea interactivă din manualul digital

Cerință din proba de evaluare

EVALUARE

LOCURI DE APARTENENȚĂ (II)

3 alegeri corecte FB 😊
 2 alegeri corecte B 😊
 1 alegere corectă S 😊

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, scriind pe caiet A (adevărat) sau F (fals) în dreptul lor.
a. Europa este un continent învecinat, pe uscat, cu Asia.
b. Orice stat european este membru al Uniunii Europene.
c. Cetățenii Uniunii Europene pot circula liber în țările membre.

2. Alege varianta corectă pentru fiecare imagine de mai jos.

a. Melodia imnului Uniunii Europene/României a fost compusă de Ludwig van Beethoven.
b. Din Uniunea Europeană fac parte toate/o parte dintre statele europene.
c. Cele douăsprezece stele de pe drapelul Uniunii simbolizează ideea de unitate, solidaritate și armonie/numărul de state membre.

3. Completează enunțurile pe caiet.
a. Insemnele Uniunii Europene sunt .... și ....
b. România ... stat membru al Uniunii Europene.
c. Cetățenii din statele membre ale Uniunii pot ... și ... în orice țară din Uniunea Europeană.

Grilă orientativă pentru calificativul pe care îl obții

Grilă de autoevaluare cu ajutorul căreia poți verifica răspunsurile

BINE TE-AM REGĂSIT!

Eu sunt Bufnița Înteleaptă și de-abia aștept să ne reluăm călătoria de mici cetățeni. Uită-te la imaginea de mai jos pentru a vedea pe unde vom călători.

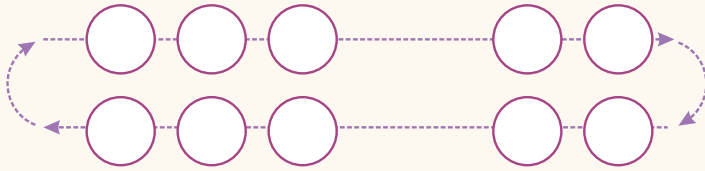
Bună, noi suntem Eli și Raul! Ne bucurăm să ne continuăm călătoria.

RECAPITULARE ÎNȚIALĂ

1. ACTIVITATE ÎN PERECHI... PLIMBĂREȚE. Așezați-vă pe două rânduri, față în față, astfel încât să formați perechi.

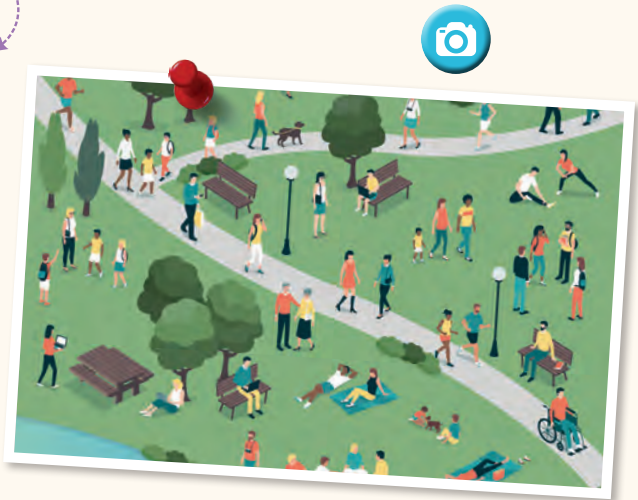
- Aveți la dispoziție două minute (fiecare câte unul) pentru a vă spune ceva din ce vă amintiți de la orele de educație civică din clasa a III-a.
- După expirarea timpului, faceți un pas la stânga, deplasându-vă așa cum este sugerat în imaginea de mai jos. Reluați dialogul cu noul partener.

- Repetați mișcarea până schimbați trei-patru perechi.

2. Notează (sub formă de listă sau hartă conceptuală) tot ceea ce ți-ai amintit tu și ce ți-au amintit colegii.

3. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Valorificați ceea ce ați scris fiecare și pregătiți o prezentare orală a lucrurilor pe care vi le-ați amintit, creând o scurtă poveste în jurul a ceea ce vedeți în imaginea alăturată.

4. Stabilește oral corespondența dintre proverbele și expresiile românești din cele două coloane, după înțeles, și spune la ce trăsătură morală fac referire.

a. Urciorul nu merge de multe ori la apă.	1. A dat bir cu fugiții.
b. La plăcinte, înainte, la război, înapoi.	2. Laudă-mă gură că îți dau friptură.
c. Lauda de sine nu miroase-a bine.	3. Cu răbdarea treci și marea.
	4. L-am prins cu mța-n sac.

5. Prezintă-le colegilor o întâmplare din vacanță în care ai dat dovadă de una dintre trăsăturile morale de mai jos sau de opusul acestora și spune cum te-ai simțit.

bunătate

curaj

sinceritate

respect

modestie

încredere

6. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Pentru a-și convinge mama să-i cumpere o chitară, Sandu s-a oferit să-l ajute pe tatăl lui la curățenie și au pregătit împreună și un mic spectacol. Continuați versurile cântecului astfel încât să surprindeți nevoia de lucruri a oamenilor.

*De ce o chitară-mi doresc?
Pentru că muzica o prețuiesc,
Melodii aș compune mereu
Și sunt talentat – v-o spun eu.
Haine îmi luați că-i nevoie...*

Ascultă, în varianta digitală a manualului, câteva informații despre daci.

- Formulați unu-două enunțuri referitoare la relațiile care credeți că există între Sandu și familia lui și la drepturile și îndatoririle lui în familie, pe baza a ceea ce ați aflat despre băiat.

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

7. Citiți următorul fragment din *Pădurea sălbatică*, de Petru Demetru Popescu, apoi rezolvați sarcinile.

„Cohortașii [oștenii], văzând pieirea comandantului lor, intrară în panică. Unul dintre ei, care părea o căpetenie, dădu semnalul de retragere, iar romanii începură retragerea, mergând cu spatele spre pădure.

Burebista le făcu un semn ostașilor săi să stea pe loc:

– Să-i lăsăm în seama pădurii!

Și, zicând acestea, se puse pe așteptat. După un timp oarecare, dădu semnalul de urmărire. Merseră așa un timp. După urmele pașilor și copitele cailor, se vedea că romanii păseau pe lângă cai, pentru a putea străbate desișul pădurii.

Deodată, Burebista se opri în loc. Auzise ceea ce se aștepta să audă: gemete. Erau ale celor care se înecau în mlaștină. [...] Burebista socoti că nu are rost să meargă mai departe, pădurea cu mlaștinile ei își făcuseră datoria. Regele dacilor se întoarse cu ochii înrouați de bucurie și strigă cu glas de tunet:

– Să binecuvântăm pădurea! Pădurea noastră sălbatică! Pădurea noastră strămoșească, care i-a biruit azi pe dușmani!“

- a. Cum le-au fost de folos dacilor pădurea și caii? Răspundeți oral.
- b. Din ce alte motive, diferite de cele identificate la punctul a, avem nevoie de plante și animale? Răspundeți în scris.

8. Priviți imaginea și dialogul dintre colegi, apoi rezolvați cerințele.

Eu cred că ar fi bine întâi să ne spunem toți părerea, apoi să analizăm și să decidem cum vom lucra la proiect.

Putem folosi criteriile de apreciere a proiectului și indicațiile de rezolvare. Ce ziceți?

Sunt de acord cu tine, dar cred că ar fi utile mai întâi niște criterii după care să ne orientăm.

a. Ce relații credeți că s-au stabilit între colegi? Numiți-le, făcând referire și la trăsăturile morale pe care le cunoașteți.

b. Apreciați eficiența modului de lucru al copiilor din imagine, ajutându-vă de următoarea scară, și argumentați.

deloc
eficient

puțin
eficient

nici eficient,
nici ineficient

eficient

foarte
eficient

1

2

3

4

5

EVALUARE INIȚIALĂ

1. Stabilește corespondența dintre enunțurile din prima coloană și etichetele din dreapta lor.

- a. Copilul le arată părinților lista de rechizite de la școală.
- b. Cei de la Zoo au dus un pui de maimuță la veterinar.
- c. Cei doi copii au ajutat-o pe doamna în vârstă.

1. grija față de animale

2. sinceritate

3. nevoia de lucruri

4. respect

3 corespondențe corecte	FB	😊
2 corespondențe corecte	B	😊
1 corespondență corectă	S	😊

2. Alege, pentru fiecare ilustrație, cuvântul pe care îl consideri potrivit.

a. Copilul **îngrijește**/smulge planta.

b. Câinele **încurcă**/ajută micul constructor.

c. Copiii **colaborează**/se ceartă în timpul lucrului la proiect.

3 alegeri potrivite	FB	😊
2 alegeri potrivite	B	😊
1 alegere potrivită	S	😊

8-9 completări potrivite	FB	😊
5-7 completări potrivite	B	😊
3-4 completări potrivite	S	😊

3. Completează fiecare enunț cu ce consideri potrivit pentru tine.

- Eu am nevoie de lucruri pentru că ..., ... și ... .
- Eu am nevoie de plante și animale pentru că ..., ... și ... .
- Copiii cu care interacționez pot fi din grupul ..., ... și ... .

4. Răspunde la întrebările de mai jos, ținând cont de ceea ce simți și precizează de ce te simți așa.

- Cum te simți când interacționezi cu animalul de companie cunoscut al unui prieten sau al unui membru al familiei?
- Cum te simți atunci când te plimbi toamna prin parc?
- Cum te simți atunci când vizitezi cu colegii un muzeu?

3 răspunsuri potrivite	FB	😊
2 răspunsuri potrivite	B	😊
1 răspuns potrivit	S	😊

5. Continuă textul de mai jos cu patru-cinci enunțuri în care să redai poziția ta față de situația prezentată, devenind cel de-al treilea personaj.

Cei doi colegi s-au luat la ceartă din cauza unei sarcini de lucru pe care au avut-o de făcut în perechi. Victor ar fi trebuit să aducă imaginile pentru completarea afișului, dar nu a făcut-o. Olga, știind că vor fi depunțați și că va lua un calificativ care-i va strica seria de FB, a început să țipe la Victor, acuzându-l.

Ce nu știa fata însă era că...

În redactarea textului tău vei ține cont de:

- așezarea în pagină;
- scrierea corectă;
- respectarea semnelor de punctuație;
- adecvarea textului la cerință;
- utilizarea unor cuvinte care să evidențieze cum poți restabili o relație frumoasă între cei doi colegi.

5 cerințe respectate	FB	😊
3-4 cerințe respectate	B	😊
1-2 cerințe respectate	S	😊

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. a – 3; b – 1; c – 4. 2. a – îngrijește, b – ajută; c – colaborează. 3. a. *de exemplu:* îmi sunt necesare la școală, am anumite pasiuni și exprimă preferințele mele; b. *de exemplu:* pentru că asigură un echilibru în mediul înconjurător, ne asigură hrana și îmi plac; c. *de exemplu:* grupul de prieteni, din familie și din grupul de joacă/învățare. 4. a. *de exemplu:* Îmi este frică de câine/pisică/iepure, pentru că eu nu am avut niciodată un animal de companie și nu știu cum reacționează. sau Mă bucur de fiecare dată când îl văd, pentru că eu nu am un animal de companie, dar îmi doresc. b. *de exemplu:* Mă simt uimit(ă) de culorile care îmbracă parcul, pentru că pare vesel și pictat. c. *de exemplu:* Mă simt încântat(ă)/plictisit(ă) pentru că sunt curios (curioasă)/sunt lucruri care nu mă interesează.

UNITATEA 1

LOCURI DE APARTENENȚĂ (I)

VOM DESCOPERI:

1. Localitatea și domiciliul
2. Tradiții locale
3. Țara natală, țara în care locuiesc
4. Însemnele țării: drapelul, imnul, stema, ziua națională. Dragostea față de țară
5. Recapitulare
6. Evaluare

CE VEI REUȘI?

- să descrii zona în care locuiești;
- să descrii tradiții;
- să numești locuri frumoase din țară;
- să recunoști însemnele țării;
- să-ți exprimi sentimentele față de țară.

CUVINTE IMPORTANTE:

• domiciliu	• tradiții	• imn
• localitate	• țară	• stemă
• comunitate	• drapel	• zi națională

1. LOCALITATEA ȘI DOMICILIUL

ACTIVITATE ÎN PERECHI

1. Priviți imaginile și citiți prezentările, apoi rezolvați sarcinile.

Elena, Piatra Neamț – olimpică la Limba și literatura română

Încă de la naștere, mi-am petrecut primii ani ai copilăriei într-un cămin în care părinții mei aveau o cameră închiriată. Îmi amintesc cum alergam pe holurile lungi, că era o baie comună cu cabine pentru duș și aragazul era în camera în care dormeam. După aceea, întâi ne-am mutat cu bunicii, pentru o scurtă perioadă, apoi părinții au cumpărat un apartament micuț la marginea orașului.

Teo, București – membru în consiliul elevilor

De când mă știu, am locuit într-un apartament la bloc, dar am avut mereu camera mea. Cu fiecare schimbare importantă din viața mea, am redecorat camera cu ajutorul părinților. Mă bucur că locuiesc aici de atâția ani, pentru că mi-am făcut mulți prieteni la bloc. Mi-ar fi greu să mă mut.

Dora, lângă Oradea – patinatoare de performanță

De când m-am născut, locuiesc cu părinții într-o zonă de la marginea orașului Oradea. Avem o curte modestă în care eu mi-am petrecut multe ore de joacă fie singură, fie cu prietenii. Poate nu e cea mai frumoasă, dar pentru mine poate deveni oricând orice loc magic îmi doresc. Știu că într-o zi nu vom mai locui aici, dar va rămâne mereu casa mea preferată.

a. Completați, pe caiet, ce ați aflat despre cei trei copii referitor la locuințele lor, folosind sugestia de mai jos.

Elena	Teo	Dora
– a copilărit în mai multe case;	...	...

b. Vizionați, în varianta digitală a manualului, prezentarea celor trei localități din care sunt copiii și notați câteva lucruri care vă plac la acestea.

Piatra Neamț

Oradea

București

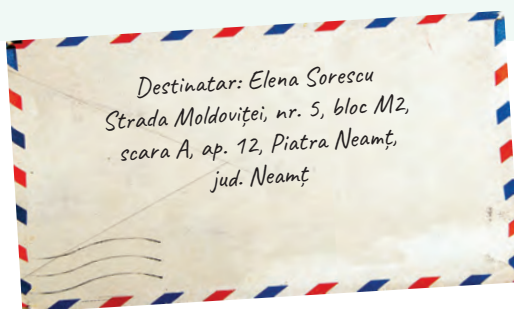
- Descrie casa în care locuiești, prezentând ce îți place cel mai mult la aceasta, ce ai dori să schimbi sau nu și cât ești de atașat(ă) de locul respectiv. Însoțește descrierea de o schiță desenată sau de o machetă.

▶ Casa în care locuiește o persoană în mod obișnuit se numește **domiciliu**. Acesta se află, alături de alte case, într-o așezare omenească. Așezarea omenească de tipul cătunului, al satului, al orașului mic sau mare se numește **localitate**. Localitatea natală este cea în care s-a născut o persoană, iar localitatea de reședință este cea în care trăiește (și care poate fi aceeași cu localitatea natală). Oamenii care locuiesc împreună într-o localitate alcătuiesc **comunitatea** localității respective, aparținând acesteia.

Îți amintești din clasa a III-a ce este persoana?

1. Scrie-ți adresa completă pe caiet.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

2. Prezentați localitatea în care trăiți prin una din modalitățile sugerate.

Poți folosi ce ai aflat deja de la geografie.

filmare

colaj foto

machetă

- Menționați obiective turistice sau locuri importante pentru localitatea voastră.
- Printați o hartă a localității voastre găsită pe internet și marcați pe ea zonele în care se află clădirile în care locuiți.
- Descrieți locurile în care vă place să mergeți sau să vă petreceți timpul liber cu familia sau cu prietenii.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

- Sub deviza „Localitatea mea e marea mea casă”, realizați o listă de acțiuni pe care le puteți face voi pentru:
  - a păstra curățenia în localitatea voastră/cartierul vostru;
  - a înfrumuseța localitatea voastră/cartierul vostru;
  - a face cunoscut(ă) cartierul vostru/localitatea voastră.

2. TRADIȚII LOCALE

1. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Vizionați, în varianta digitală a manualului, prezentarea Călușului, vechi obicei românesc, asemănător altor obiceiuri întâlnite în Portugalia sau în sudul Marii Britanii.

- Accesați apoi linkul de YouTube https://www.youtube.com/watch?v=sImsZJ7cX0o&ab_channel=MirceaStefan pentru a vedea dansul călușarilor sau scanați codul QR alăturat și rezolvați sarcinile.

- Describeți costumul călușarilor.
- În ce zone din țara noastră se întâlnește acest obicei?
- De când există acest obicei?

2. Descrie, în două-trei enunțuri, cum te-ai simțit vizionând dansul călușarilor și explică motivele pentru care crezi că te-ai simțit așa.

1. Apreciază cât de importante sau neimportante sunt calitățile călușarilor menționate mai jos și argumentează.

Calitatea	1 deloc important	2 puțin important	3 nici important, nici neimportant	4 important	5 foarte important
Seriozitatea în pregătirea dansului					
Rezistența pe parcursul dansului					
Implicarea în păstrarea obiceiului					

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

2. Realizați o listă de motive pentru care considerați că este bine să se păstreze anumite obiceiuri pe care le cunoașteți sau despre care ați auzit (ale familiei, de la nuntă sau botez, de Anul Nou și altele).

3. Spuneți cum se pot îmbina obiceiurile familiei cu cele ale comunității, dând exemple.

Acolo unde trăiesc eu, oamenii organizează, la începutul lui septembrie, un târg prin care marchează începutul toamnei.

În familia lui Eli a devenit o tradiție să contribuie la obiceiul comunității cu o tarabă cu dulciuri făcute în casă.

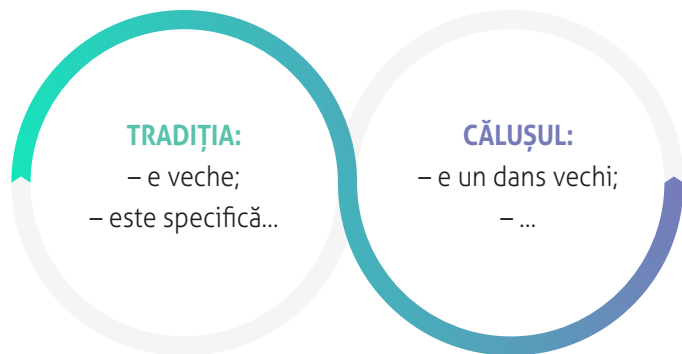

► **Tradiția** denumește toate acele obiceiuri și credințe specifice unei comunități, care se păstrează de mult timp și se transmit din generație în generație. Tradițiile pot fi ale unei familii, ale comunității locale sau specifice unui popor. Ele pot fi (ușor) diferite de la o zonă la alta, dar pot fi asemănătoare cu tradițiile altor popoare.

1. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Folosiți sugestia de mai jos pentru a răspunde la întrebare. Completați pe caiet cu toate informațiile pe care le aveți.

- Dansul Călușului este o tradiție?

2. Realizează o listă cu tradițiile despre care știi că există în familia ta sau în comunitatea ta. Analizează lista cu cei din familie, apoi completează-o cu detalii, folosind modelul de mai jos.

Tradiția	Când se desfășoară	Unde se desfășoară	Cine participă	De când există	Alte detalii
Ziua fratelui meu	1 iunie	În centre de plasament	Familia mea, copiii din centrele de plasament și personalul de acolo	De când fratele meu a împlinit 7 ani	Atunci a aflat fratele meu că există și ce sunt centrele de plasament și a vrut să le ofere copiilor de acolo o bucurie, așa că își serbează ziua cu ei.

3. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Ce tradiții poți începe în familia ta? Discutați și găsiți variante care se potrivesc familiilor voastre. Prezentați apoi familiei sugestiile voastre și luați o decizie.

Familia mea nu are nicio tradiție. Toți suntem foarte ocupați și petrecem puțin timp împreună. E momentul să ne găsim o tradiție.

3. ȚARA NATALĂ, ȚARA ÎN CARE LOCUIESC

1. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți cele două texte, apoi rezolvați sarcinile.

ROMÂNIA PITOREASCĂ

de Alexandru Vlahuță

ÎNTRU ȚĂRMURILE NOASTRE

„[...] Sub tainica mângâiere a lunii, Dunărea culcată-ntră păduri, care-i aduc aminte de izvoarele-i depărtate, pare că visează. Câte-a mai văzut, Doamne, și câte mai știe Dunărea asta a noastră, când ar sta ea să le povestească pe toate!... Din vremurile tulburi, de pe când pământul nu-și așezase încă

neamurile-n graniți hotărâte, roiau popoarele pe malurile ei atrăgătoare. [...] Popoarele vechi s-au risipit, iar altele au odrăslit¹ și s-au ridicat pe sfârâmăturile lor, și crai din toate părțile lumii și-au năpustit pe-aici oștile în războaie, din strășnicia cărora s-au dezlegat și lămurit cele mai mari evenimente în istoria omenirii. Rămâi uimit, când stai să cugeți ce de noroade s-au vânturat pe malurile Dunării...

Pe drumu-i lung, de trei mii de kilometri, Dunărea dă vieță la 30 de orașe, din care trei sunt capitale, soarbe 120 de râuri, sparge două șiruri de munți și în falnicu-i mers spre mare, își ascultă gloria cântată-n șase limbi; dar doina², adânc mișcătoarea doin' a României, o farmecă într-atâta, că-și dă acestei țări cea mai frumoasă și mai bogată jumătate din stăpânirea valurilor ei. Nici nu se putea visa un dar mai prețios și mai binefăcător pentru patria noastră...”

FLUVIUL DUNĂREA

Dunărea, al doilea fluviu ca lungime din Europa, izvorăște din munții Pădurea Neagră, aflați în Germania. Dunărea curge către sud-est, pe o distanță de 2 858 km, până la Marea Neagră. La vărsarea fluviului în Marea Neagră s-a format Delta Dunării.

Dunărea este un important drum fluvial internațional, curgând prin zece țări (Germania, Austria, Slovacia, Ungaria, Croația, Serbia, România, Bulgaria, Republica Moldova, Ucraina) și are afluenți din alte șapte țări. Trece prin patru capitale de stat: Viena, Bratislava, Budapesta și Belgrad.

(adaptare după <https://ro.wikipedia.org/wiki/Dun%C4%83rea>)

- Comparați, cu ajutorul unei diagrame asemănătoare celei de mai jos, informațiile desprinse din cele două texte.

¹ a odrăslit – a se naște.

² doină – (aici) cântec popular de dor și dragoste.

• **ACTIVITATE ÎN GRUPURI DE 4.** Completați, pe o coală A4, un tabel cu patru **cadrane**, fiecărui membru al grupului revenindu-i un cadran. Discutați apoi cele scrise de fiecare, completați și prezentați colegilor ceea ce ați scris.

Mi s-a părut interesant că ...	Nu am știut că ...
M-a impresionat că ...	M-am bucurat că ...

M-am născut în...

1. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Imaginați-vă că Dunărea este un copil care acum trăiește în România și vă spune povestea lui. Scrieți împreună această poveste, completând informațiile din cele două texte cu răspunsurile la întrebările de mai jos și informațiile desprinse din imagini.

- Unde s-a născut Dunărea?
- Prin ce țări a călătorit?
- De unde credeți că a aflat despre frumusețile României?
- Cum credeți că și-ar prezenta Dunărea țara natală și țara în care locuiește acum?

2. Scrie și tu povestea ta, după modelul Dunării, precizând în ce țară te-ai născut, în ce țară trăiești și cum ți-ai prezenta țara natală și/sau în care trăiești.

▶ **Țara natală**, cea în care s-a născut o persoană, poate fi aceeași cu **țara în care locuiește** sau nu. Oamenii care trăiesc în aceeași țară, vorbesc aceeași limbă și au aceleași tradiții (sau unele mult asemănătoare) alcătuiesc **comunitatea națională**.

SURSE

excursii

vacanța

internet

altele

1. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Folosiți sursele sugerate pentru a realiza o prezentare a țării în care trăiți sau a țării natale a unuia/mai multora dintre voi, dacă aceasta e diferită de cea în care trăiți.

• În prezentarea voastră, care poate fi afiș, PowerPoint, colaj foto etc., să redați și informații despre:

- numele țării;
- capitala;
- limba vorbită;
- locuri deosebite;
- tradiții;
- curiozități.

2. Scrie-i copilului Dunăre un mesaj în care să-i spui ce ți-ai dori tu să povestească despre România. Susține-ți rugămintea cu imagini ale unor locuri din țară pe care Dunărea nu le vede.

▶ Când vorbim despre **echipă** (aici) ne referim la un grup de elevi care, sub conducerea unui coordonator, îndeplinesc o sarcină comună, în același timp. Coordonatorul întregii clase este învățătorul vostru/învățătoarea voastră, de aceea este recomandat ca fiecare echipă să-și aleagă, dintre membrii ei, colegul/colega cu calități de coordonator. De asemenea, este important să identificați ce talente aveți fiecare, pentru a ține cont de ele atunci când vă împărțiți sarcinile. Urmează repartizarea sarcinilor și stabilirea calendarului și a modului de lucru (vă întâlniți fizic sau on-line).

PROIECT DE ECHIPĂ

1

MARAMUREȘ

VALEA ZÂNELOR, SIBIU

• Primăria localității voastre/sectorului vostru susține familiile cu venituri mici și persoanele vârstnice singure printr-un proiect intitulat *La pas prin țara mea*, organizând excursii pentru aceste persoane.

• Deveniți ajutoarele primarului și sprijiniți-l în alegerea celor mai bune trasee, urmând pașii de mai jos.

I. Alegeți zona în care se va face excursia (împrejurimile localității voastre, un oraș, o zonă mai întinsă, cum ar fi mănăstirile din nordul Moldovei).

II. Stabiliți punctele de atracție turistică și locurile unde se poate lua masa.

III. Identificați mijlocul de transport adecvat (tren, autocar, pe jos).

IV. Însotii proiectul vostru de imagini care să convingă.

V. Prezentați proiectul în fața clasei.

IATĂ CRITERIILE DUPĂ CARE VEȚI FI APRECIATI PENTRU PROIECTUL VOSTRU:

- ați delimitat zona;
- ați identificat locuri și imagini relevante din punct de vedere turistic;
- ați identificat mijlocul de transport potrivit;
- v-ați implicat toți în proiect;
- v-ați achitat toți de sarcinile pe care le-ați avut;
- ați colaborat respectuos.

4. ÎNSEMNELE ȚĂRII: DRAPELUL, IMNUL, STEMĂ, ZIUA NAȚIONALĂ. DRAGOSTEA FAȚĂ DE ȚARĂ

ACTIVITATE ÎN PERECHI

- Citiți textul și rezolvați cerințele.

O POVESTE A TRICOLORULUI

Tricolorul ca simbol al națiunii românești a apărut prima dată în 1821, la răscoala condusă de Tudor Vladimirescu. Tot atunci, culorile au fost asociate cu anumite semnificații: albastrul cerului – libertate, galbenul ogoarelor – dreptate și roșul sângelui – frăție. În 1848, revoluționarii din sudul țării au adoptat tricolorul, având culorile pe orizontală (albastru sus, galben la mijloc și roșu jos), având scrise pe el cuvintele DREPTATE FRĂȚIE.

Fiind deja domnitorul Principatelor Unite, în 1861, Alexandru Ioan Cuza a decretat tricolorul ca fiind drapelul civil oficial al Principatelor. Însă abia în „Almanahul român din 1866” acesta este descris astfel: „drapelul tricolor, împărțit în trei fâșii, roșu, galben și albastru așezat orizontal: roșu sus, albastru jos și galben la mijloc”.

Ulterior Revoluției din Decembrie 1989, pe 27 decembrie același an, tricolorul, așa cum îl știm astăzi, a fost decretat drapelul național al României.

- Desenați drapelul revoluționarilor de la 1848.
- Câți ani au trecut de când a apărut prima dată drapelul în istoria României?
- Citiți definiția de mai jos și explicați de ce copiii salută drapelul țării.

DRAPEL = semn distinctiv al unui stat, al unei unități militare, al unei organizații, asociații etc. reprezentat printr-o bucată de pânză sau de mătase (într-una sau în mai multe culori, adesea cu o emblemă sau cu o stemă) prinsă de o lance de lemn; steag.

ACTIVITĂȚI ÎN PERECHI

1. Răspundeți la întrebări, valorificând cunoștințele pe care le aveți.

- În ce situații și unde ați văzut drapelul României?
- Cine purta drapelul?
- Cum se comportau oamenii când vedeau drapelul?

2. Ascultați, în varianta digitală a manualului, informațiile despre stema și imnul național al României, apoi identificați imaginile care le corespund.

A

B

C

3. Ce știi despre data înscrisă pe imaginea pe care nu ai corelat-o cu niciun text?
Răspunde printr-un enunț oral.

4. **ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI.** Citiți textul de mai jos, apoi răspundeți la întrebări.

ASTA ESTE ROMÂNIA BUNICII ÎI ÎNVAȚĂ PE NEPOȚI, IAR NEPOȚII ASCULTĂ POVEȘTI

de Adriana Gheorghiu

„Dragi copii,

În cartea pe care o țineți în mână, veți afla că și despre țara în care v-ați născut voi se pot scrie povești.

Așa că poveștile mele vor fi despre România cu falnicii munți Carpați și vestitul Podiș Transilvania, cu marele fluviu Dunărea și frumoasa Marea Neagră, despre România poveștilor lui Ion Creangă și a poeziilor lui Mihai Eminescu, despre România unde românii poartă micul mărtișor de ziua de 1 Martie sau merg cu colindul în Ajun de Crăciun, despre România legendelor și basmelor, dar și despre România domnitorilor eroi, Ștefan cel Mare, Mircea cel Bătrân, Mihai Viteazul, care au intrat în marea carte de istorie a românilor.

Să nu fiți surprinși dacă mărtișorul vorbește, vântul sare în ajutor, dacă raza de soare intră în vorbă pentru a termina de spus o legendă sau dacă steluța coboară în cameră să deseneze sau dacă viscolul și umbra arțarului îi ajută pe bunicii fetei să spună istoria României... trebuie să recunosc că fără ei nu aș fi putut scrie, niciodată, poveștile, iar poveștile nu ar fi putut fi, niciodată, povești pentru voi, dragi copii. [...]

Dragi copii, vă doresc să vă bucurați de fiecare poveste în parte. Eu m-am bucurat de ele scriindu-le în anul 2018, când România a sărbătorit 100 de ani de când a cuprins într-o singură graniță Moldova, Țara Românească și Transilvania.“

Despre CINE vorbește
autoarea în text?

DE CE credeți că a scris
autoarea un volum intitulat
Asta este România?

La CE TIMP se referă
autoarea când vorbește
despre aceste persoane?

UNDE se află Munții Carpați,
Dunărea și Marea Neagră?

Despre CE vorbește
autoarea în text?

▶ Orice stat are anumite simboluri sau **însemne naționale**, care îl diferențiază de alte state. Însemnele României sunt **drapelul** (tricolorul albastru-galben-roșu, culorile fiind așezate vertical, în această ordine, de la lance), **ziua națională** (1 Decembrie), **imnul** (*Deșteaptă-te, române!*) și **stema**.

Dragostea și devotamentul față de țară (patriotismul) se referă la sentimentele și atitudinile pe care le avem față de țara în care ne-am născut sau trăim. Acestea pot fi exprimate prin admirația față de frumusețile țării, față de personalitățile din istorie, cultură și științe, față de limba pe care o vorbim, față de lucrurile frumoase care ne-au făcut și ne fac cunoscuți în lume și altele.

1. Pe lângă însemnele enumerate, există și sigiliul (care se pune pe actele statului). Confeționează și tu la ora de arte vizuale și abilități practice:

- un sigiliu, folosind o coală de hârtie, plastilină, sfoară și o stampilă pe care ți-o poți confeționa dintr-o radieră sau dintr-un cartof crud;
- un drapel al României din hârtie glasă sau folosind acuarele.

2. ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA. Ascultați pe YouTube imnul *Deșteaptă-te, române!* în interpretarea corurilor Madrigal – Marian Constantin și Cantus Mundi, accesând linkul https://www.youtube.com/watch?v=MK-E2gO-6eM&ab_channel=CorulMadrigal sau scanând codul QR alăturat.

- Memorați versurile și melodia și interpretați imnul de Ziua Națională a României.

3. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Alegeți, dintre comportamentele descrise mai jos, pe cele care demonstrează dragostea față de țară. Argumentați și dați exemple și de altele.

- Organizarea unei expoziții cu tablouri ale pictorilor români
- Crearea unei pagini de internet dedicate frumuseților României
- Refuzul de a învăța o limbă străină
- Informarea despre personalități românești

▶ Notează, pentru **portofoliul tău**, modalitățile prin care îți poți exprima dragostea față de țară enumerate la rubrica **Reținem**, completează și cu alte idei, apoi detaliază, pentru fiecare, modul în care tu îți manifesti dragostea față de România. Folosește sugestia de mai jos.

- Admirația față de frumusețile țării

- Fotografiez locurile frumoase din România în care ajung și le prezint cât mai multor oameni.

Portofoliul tău va conține fișe referitoare la tine, în care vei nota, cu sinceritate, informații despre sentimentele și comportamentele tale. Scopul este să fii atent la comportamentele bune și să perseverezi în ele, dar și la comportamentele nepotrivite, pe care să încerci să le corectezi. La final, le vei prezenta colegilor reușitele tale de mic cetățean responsabil.

RECAPITULARE

LOCURI DE APARTENENȚĂ (I)

1. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Folosiți sugestia de mai jos pentru a realiza o prezentare a modului în care faceți parte din comunitățile menționate.

Cuprindeți, în prezentarea voastră, informații importante despre localitatea voastră, despre zona în care se află, despre țară și cum simțiți voi că aparțineți acestor comunități.

DOMICILIUL ȘI LOCALITATEA NOASTRĂ

LOCALITATEA NOASTRĂ

În localitatea noastră există ..., locuri în care în care pot merge să învăț, să mă distrez. Tradițiile noastre sunt ...

JUDEȚUL/ZONA ÎN CARE SE AFLĂ LOCALITATEA NOASTRĂ

În județul în care se află localitatea noastră sunt multe ... de vizitat.

ROMANIA

Noi ne manifestăm dragostea față de țară prin ...

2. Completează, pe caiet, răspunsurile la întrebările de mai jos.

3. **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Citiți cele două poezii, apoi completați pe caiet un tabel după modelul celui dat.

CE-ȚI DORESC EU ȚIE, DULCE ROMÂNIE

de Mihai Eminescu

„Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie,
Țara mea de glorie, țara mea de dor?
Brațele nervoase, arma de tărie,
La trecutu-ți mare, mare viitor! [...]

Viața în vecie, glorie, bucurie,
Arme cu tărie, suflet românesc,
Vis de vitejie, fală și mândrie,
Dulce Românie, asta ți-o doresc!“

ȚARA MEA

de Otilia Cazimir

„Frumoasă mi-e țara străveche,
Întinsă pe munți și pe văi,
Cu fete cu flori la ureche,
Cu mândri și ageri flăcăi!

Frumoasă mi-e țara cea nouă,
Când râde cu răs tineresc,
Cum râde grădina când plouă
Și florile când înfloresc.“

Întrebarea	Ce-ți doresc eu ție, dulce Românie	Țara mea
Despre ce este vorba în poezie?	...	...
La ce face poetul/poeta referire în text?		
Ce sentimente ale poetului/poetei reies?		
Descrieți pe scurt cum vedeți voi România după lectura celor două poezii.		

4. ACTIVITATE ÎN GRUPURI DE 4

Joc de rol „Însemnele țării“

Alegeți-vă fiecare câte un însemn național al cărui rol să-l interpretați. Imaginați-vă că reprezentați România în fața unei alte țări-personaj și că vreți să-i vorbiți despre importanța însemnelor țării și despre țara voastră. Pregătiți împreună replicile pe care le aveți de spus și interpretați dialogul în fața colegilor.

1. Stabilește corespondența dintre imagini și denumirea însemnelor țării.

3 corespondențe corecte	FB	😊
2 corespondențe corecte	B	😊
1 corespondență corectă	S	😊

- a. stema
- b. imnul
- c. ziua națională
- d. drapelul

3 alegeri corecte	FB	😊
2 alegeri corecte	B	😊
1 alegere corectă	S	😊

2. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, scriind A (adevărat) sau F (fals) în dreptul lor, după ce le-ai transcris pe caiet.

- a. Comunitatea locală se referă la întreg teritoriul țării.
- b. Obiceiurile unei comunități sau ale unei familii pot deveni tradiții.
- c. Țara în care locuiesc poate fi diferită de țara natală.

3 completări corecte	FB	😊
2 completări corecte	B	😊
1 completare corectă	S	😊

3. Completează pe caiet enunțurile de mai jos.

- a. Strada, numărul (eventual blocul, numărul apartamentului), localitatea și județul se referă la ... unei persoane.
- b. Locul în care s-a născut o persoană este ... natală.
- c. Tradițiile sunt obiceiuri ... din generație în generație.

3 răspunsuri potrivite	FB	😊
2 răspunsuri potrivite	B	😊
1 răspuns potrivit	S	😊

4. Răspunde la următoarele întrebări.
- a. Cum știi că aparții unei comunități naționale?
  - b. De ce nu pot avea două țări același drapel?
  - c. În fața cui îți poți exprima dragostea de țară?

5. Scrie trei enunțuri din care să reiasă cum îți poți manifesta dragostea față de țară. Vei ține cont de:

- adecvarea enunțurilor la cerință;
- utilizarea unor cuvinte care să evidențieze cum poți să-ți manifesti dragostea față de țară;
- așezarea în pagină;
- scrierea corectă;
- respectarea semnelor de punctuație.

5 cerințe respectate	FB	😊
3-4 cerințe respectate	B	😊
1-2 cerințe respectate	S	😊

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. a – C; b – A; c – B. 2. a – F, b – A; c – A. 3. a. domiciliul; b. localitatea/țara; c. transmise. 4. a. *de exemplu:* locuim pe același teritoriu/vorbim aceeași limbă/avem aceeași tradiții. b. *de exemplu:* pentru că drapelul este însemn național, prin care țările se diferențiază c. *de exemplu:* în fața oricui.

UNITATEA 2

LOCURI DE APARTENENȚĂ (II)

VOM DESCOPERI:

1. Europa și Uniunea Europeană
2. Însemnele Uniunii Europene: drapelul, imnul, Ziua Europei
3. România, membră a Uniunii Europene
4. Recapitulare
5. Evaluare

CE VEI REUȘI?

- să numești state europene;
- să numești state membre ale Uniunii Europene;
- să recunoști însemnele Uniunii Europene;
- să prezinți informații despre diferite țări europene.

CUVINTE IMPORTANTE:

- Europa
- Uniunea Europeană
- drapel
- imn
- Ziua Europei

1. EUROPA ȘI UNIUNEA EUROPEANĂ

- Citește textele și privește imaginea, apoi rezolvă sarcinile.

Amintește-ți ce ai aflat de la geografie despre punctele cardinale!

Sunt o întindere mare de uscat, unul dintre cele șapte continente despre care vorbesc oamenii. Apele oceanelor îmi scaldă țărmurile din nord și din vest, iar în partea de sud-est apele Mării Negre îmi spun povești aduse de departe, de suratele ei. Sunt lipită de Asia, vecina mea mult mai întinsă. Am 51 de copii – oamenii le numesc țări –, toți la fel de dragi mie. Mă cheamă Europa.

Șase dintre copiii mei au clădit ceva frumos, pentru a asigura pacea între ei, o viață mai bună pentru cetățenii lor, un mediu natural mai sănătos, dreptate, sănătate și siguranță. În 1993, și-au numit creația Uniunea Europeană și, treptat, li s-au alăturat și alți copii ai mei, până au ajuns la 27. Dintre ei, 19 folosesc moneda lor europeană unică – euro. Cetățenii care se bucură de această creație pot călători liber pe aproape întregul continent și pot să-și aleagă țara în care doresc să studieze, să lucreze sau să trăiască.

- a. Câte țări europene există?
- b. Câte dintre acestea nu sunt membre ale Uniunii Europene?
- c. În ce an s-a adoptat denumirea de Uniunea Europeană?
- d. Cum se numește moneda europeană unică?
- e. În ce se implică Uniunea Europeană?
- f. Ce avantaje au cetățenii din statele membre ale Uniunii Europene?

- **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Folosiți informațiile oferite de Eli și Raul pentru a completa enunțurile.

Eu am vizitat clădirea Parlamentului European de la Strasbourg, Franța. Parlamentul European mai are două sedii, unul în Bruxelles (Belgia) și altul în Luxemburg (Luxemburg).

Parlamentul European este format din reprezentanți ai cetățenilor din Uniunea Europeană.

Așa arată sala Consiliului European din Bruxelles, Belgia.

Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene sunt formate din reprezentanți ai statelor membre.

În clădirea Consiliului Uniunii Europene, din Bruxelles, Belgia, sunt arborate drapelele tuturor statelor membre.

Moneda europeană unică, euro, poate fi folosită în orice stat membru al Uniunii care a adoptat-o.

- Clădirile importante ale Uniunii Europene se află în ...
- Cetățenii statelor membre ale Uniunii Europene sunt reprezentați în ...
- Putem folosi euro la cumpărături în ...

▶ Europa este unul dintre cele șapte continente de pe Glob, delimitat geografic, pe care există 51 de țări. Șase dintre acestea au fondat o comunitate economică, devenită ulterior Uniunea Europeană (numită astfel din 1993). Aceasta cuprinde astăzi 27 de țări și este o uniune economică și politică. În instituțiile ei, Parlamentul European, Consiliul European și Consiliul Uniunii Europene, sunt reprezentați cetățenii și statele membre ale Uniunii Europene. Moneda europeană unică, euro, a fost adoptată de 19 țări din Uniune.

1. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Una dintre valorile Uniunii Europene se referă la libertate. Mai jos sunt câteva drepturi legate de această valoare. Identificați: **a.** cum puteți beneficia voi de acel drept și **b.** cum le respectați celorlalți acest drept, folosind exemplul dat.

LIBERTATEA DE MIȘCARE

LIBERTATEA DE GÂNDIRE

LIBERTATEA RELIGIOASĂ

LIBERTATEA DE EXPRIMARE

DREPTUL LA INFORMARE

DREPTUL LA VIAȚĂ PRIVATĂ

LIBERTATEA DE GÂNDIRE

Am dreptul să am propria opinie. Am îndatorirea de a respecta opiniile celorlalți.

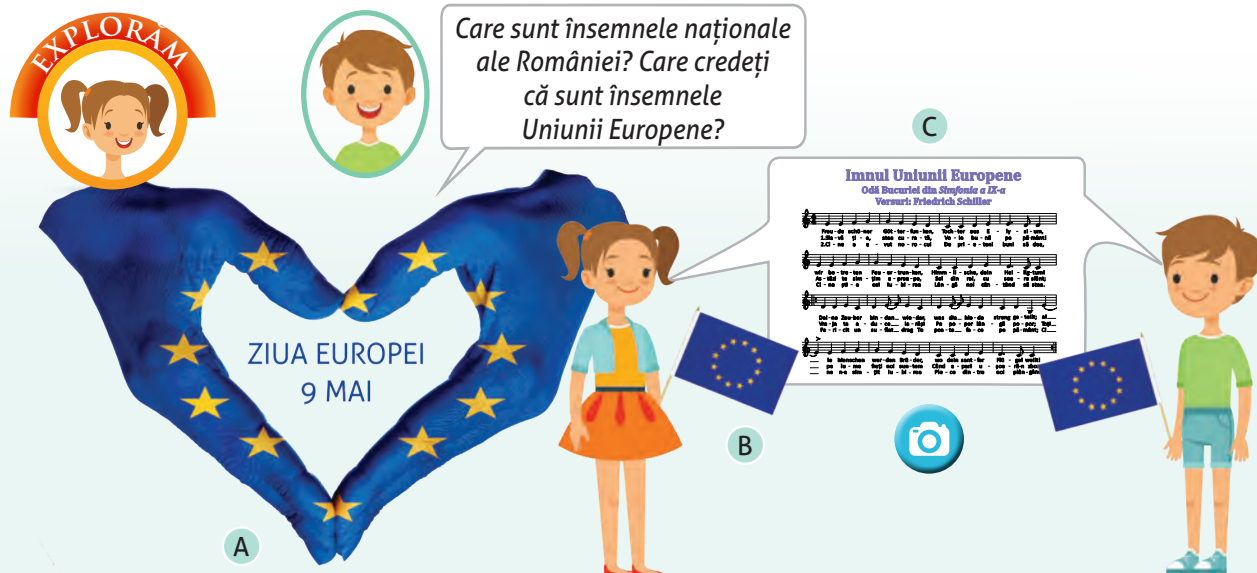

2. Identifică, în careu, toate cuvintele care fac referire la Europa și Uniunea Europeană și alcătuieste, pe caiet, enunțuri cu acestea, demonstrând că le înțelegi sensul.

*Uniunea Europeană este alcătuită din **state** membre.*

S	T	A	T	F	E	U	R	O
C	O	N	T	I	N	E	N	T
U	E	H	M	E	M	B	R	U
C	O	N	S	I	L	I	U	V
P	A	R	L	A	M	E	N	T

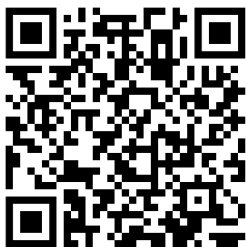
2. ÎNSEMNELE UNIUNII EUROPENE: DRAPELUL, IMNUL, ZIUA EUROPEI

ACTIVITĂȚI ÎN PERECHI

1. Ce reprezintă fiecare imagine de mai sus? Stabiliți oral corespondența.

- a imnul Uniunii Europene
- b stema Uniunii Europene
- c Ziua Europei
drapelul Uniunii Europene

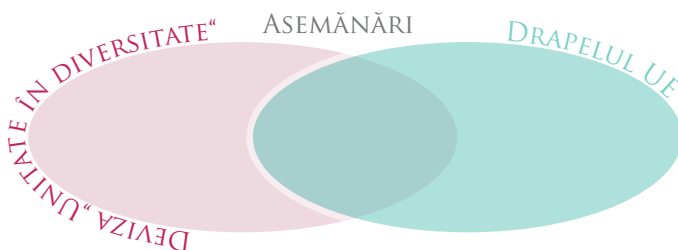
2. Citiți informații despre imnul european pe pagina oficială a Uniunii Europene, accesând linkul https://europa.eu/european-union/about-eu/symbols/anthem_ro sau scanând codul QR alăturat.

- Ascultați, în formatul digital al manualului, imnul european și alte informații despre Uniunea Europeană, apoi rezolvați cerințele.
  - a. Cine a compus melodia imnului? Dar versurile?
  - b. Ce reprezintă cercul format din douăsprezece stele aurii de pe steagul Uniunii Europene?
  - c. Când se sărbătorește Ziua Europei?

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

1. Reascultați informațiile din formatul digital al manualului despre drapelul Uniunii Europene și comparați cele două imagini, folosind o diagramă asemănătoare celei de mai jos.

2. Citiți versurile de mai jos preluate din imnul european și redați prin desen ceea ce simțiți că transmite acestea.

ODĂ BUCURIEI

de Friedrich Schiller

„Slavă ție, stea curată
Voie bună pe pământ [...]

Vraja ta aduce iară
Pe popor lângă popor
Toți pe lume frați noi suntem
Când apari ușor în zbor.

Cine a avut norocul
De prieteni buni să dea
Cine știe ce-i iubirea
Lângă noi cântând să stea. [...]

► **Însemnele Uniunii Europene (UE)** sunt **drapelul** (cu un cerc format din douăsprezece stele aurii pe fundal albastru, care simbolizează ideea de unitate, solidaritate și armonie între popoare), **imnul** (pe versurile poetului german Friedrich Schiller, pe un fragment muzical din *Simfonia a IX-a*, compoziția lui Ludwig van Beethoven) și **Ziua Europei** – 9 Mai (dată la care s-a semnat declarația care a pus Europa pe drumul către Uniunea Europeană).

 1. Scrie o felicitare de Ziua Europei, adresată tuturor cetățenilor Uniunii Europene, prin care să transmiți ceea ce-ți dorești tu legat de viața ta de cetățean european. Însoțește felicitarea de un desen sugestiv.

2. Confeționează, la ora de arte vizuale și abilități practice, drapelul Uniunii Europene.

• Confeționează-ți un calendar al aniversărilor pentru **portofoliul tău**. Notează în el zilele importante (zilele de naștere ale membrilor familiei, sărbătorile importante, Ziua Națională a României și Ziua Europei). Pentru fiecare dintre acestea, notează, pe calendar, ce îți propui să faci pentru a marca semnificația zilei respective.

• Redă prin text sau imagini modul în care ai marcat zilele respective.

3. ROMÂNIA, MEMBRĂ A UNIUNII EUROPENE

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

- România se prezintă Uniunii Europene. Citiți informațiile de mai jos, apoi rezolvați cerințele.

- Când a devenit România membră a Uniunii Europene?
- Câți ani a durat procesul de aderare a României la Uniunea Europeană?
- Cu ce se mândrește România în fața turiștilor din Uniune?

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

- Documentați-vă și specificați în ce țări ale Uniunii Europene puteți vizita monumentele ilustrate mai jos și ce semnificație au ele.

▶ În urma unui proces care a durat aproape 14 ani, **România a devenit stat membru al Uniunii Europene**, la 1 ianuarie 2007, cu aceleași drepturi și obligații ca ale tuturor celorlalte state membre. Cetățenii români, ca toți ceilalți cetățeni din Uniune, au posibilitatea să călătorească în alte state membre, să lucreze sau să studieze acolo.

1. Scrie, în câteva enunțuri, cum ai putea tu să beneficiezi de drepturile pe care le ai în calitate de cetățean al Uniunii Europene.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

2. Alegeți unul dintre statele membre ale Uniunii Europene marcate pe harta de mai jos, documentați-vă despre el și prezentați-l după modelul României.

RECAPITULARE

LOCURI DE APARTENENȚĂ (II)

1. Stabilește oral corespondența între primul și al doilea rând.

1. Ziua Europei	2. imnul Uniunii Europene	3. drapelul Uniunii Europene	4. stema României	5. imnul României	6. Ziua Națională a României
-----------------	---------------------------	------------------------------	-------------------	-------------------	------------------------------

2. **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Analizați imaginea alăturată și cuvintele profesorului german Andreas Kaplan, apoi exprimați-vă punctul de vedere referitor la ideea desprinsă, argumentându-l.

Europa oferă „maximum de diversitate culturală într-o distanță geografică minimă”.

3. **ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI.** Uniunea Europeană luptă pentru ca toți cetățenii ei să aibă parte de un mediu natural mai sănătos, de dreptate, sănătate și siguranță. Ce drepturi și obligații vă revin vouă în acest sens? Folosiți modelul de mai jos și completați un tabel asemănător pe o coală A4.

Scopul UE	Drepturile noastre	Obligațiile noastre
• un mediu natural sănătos	– să respirăm aer curat; – ...	– să păstrăm mediul natural curat; – ...

• Expuneți colile și discutați despre ce a scris fiecare grup.

4. Redă, într-un text de maximum douăsprezece enunțuri, ce îți place referitor la Uniunea Europeană și despre ce ai dori să afli mai multe informații.

Tema proiectului: *La pas prin Europa*

Pașii pe care îi aveți de urmat:

I. Stabiliți-vă traseul. Puteți folosi sugestia de mai jos.

II. Căutați informații despre țările prin care vreți să treceți – numele acestora, capitalele, informații importante, locuri de vizitat, tradiții și altele.

Țara: Austria

Capitala: Viena

Informații importante: (de exemplu) Limba oficială este germana, are un relief predominant muntos, este organizată în nouă landuri...

Locuri de vizitat: (de exemplu) Palatul Schönbrunn din Viena, Palatul Hofburg din Innsbruck, stațiunile de schi din munții Alpi...

Tradiții: costumele tradiționale, Ziua Sf. Jakob, topirea plumbului în noaptea de Anul Nou...

Altele: Aici s-au născut compozitori celebri, precum: Joseph Haydn, Franz Liszt, Johann Strauss (și tatăl, și fiul), Wolfgang Amadeus Mozart...

III. Căutați imagini reprezentative pentru țările respective.

IV. Alegeți o formă de prezentare (afiș, PowerPoint, videoclip, dramatizare etc.) și prezentați proiectul în fața clasei.

IATĂ CRITERIILE DUPĂ CARE VEȚI FI APREȚIAȚI PENTRU PROIECTUL VOSTRU:

- traseul trece prin țări europene;
- ați selectat informații și imagini relevante;
- ați ales o formă de prezentare potrivită;

- v-ați implicat toți în proiect;
- v-ați achitat toți de sarcinile pe care le-ați avut;
- ați colaborat respectuos.

3 alegeri corecte	FB	😊❤️
2 alegeri corecte	B	😊
1 alegere corectă	S	😊

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, scriind pe caiet A (adevărat) sau F (fals) în dreptul lor.

- Europa este un continent învecinat, pe uscat, cu Asia.
- Orice stat european este membru al Uniunii Europene.
- Cetățenii Uniunii Europene pot circula liber în țările membre.

2. Alege varianta corectă pentru fiecare imagine de mai jos.

A

Odă Bucuriei din Simfonia a IX-a
Versuri: Friedrich Schiller

a. Melodia imnului Uniunii Europene/României a fost compusă de Ludwig van Beethoven.

b. Din Uniunea Europeană fac parte **toate/o parte dintre** statele europene.

c. Cele douăsprezece stele de pe drapelul Uniunii simbolizează **ideea de unitate, solidaritate și armonie/numărul de state membre.**

3 alegeri corecte	FB	😊❤️
2 alegeri corecte	B	😊
1 alegere corectă	S	😊

5-6 completări corecte	FB	😊❤️
3-4 completări corecte	B	😊
1-2 completări corecte	S	😊

3. Completează enunțurile pe caiet.

a. Însemnele Uniunii Europene sunt ..., ... și ... .

b. România ... stat membru al Uniunii Europene.

c. Cetățenii din statele membre ale Uniunii pot ... și ... în orice țară din Uniunea Europeană.

4. Răspunde la următoarele întrebări.

a. Când a primit comunitatea economică și politică numele de Uniunea Europeană?

b. Când a devenit România membră a Uniunii Europene?

c. Câte state fac parte din Uniunea Europeană?

3 răspunsuri corecte	FB	😊❤️
2 răspunsuri corecte	B	😊
1 răspuns corect	S	😊

5. Parlamentul European a organizat, pentru copiii din statele membre ale Uniunii Europene, o tabără sub deviza „Unitate în diversitate“. Scrie un text care să conțină maximum douăsprezece enunțuri în care să cuprinzi următoarele informații:

- țara din Uniunea Europeană în care ți-ai dori să se organizeze tabăra, alta decât România;
- din ce alte țări ale Uniunii Europene pot veni copii;
- ce ți-ai dori să afli de la ceilalți copii;
- ce ai dori să le spui tu celorlalți copii;
- cum te-ai simți într-o astfel de tabără.

5 cerințe respectate	FB	😊❤️
3-4 cerințe respectate	B	😊
1-2 cerințe respectate	S	😊

Vei ține cont de:

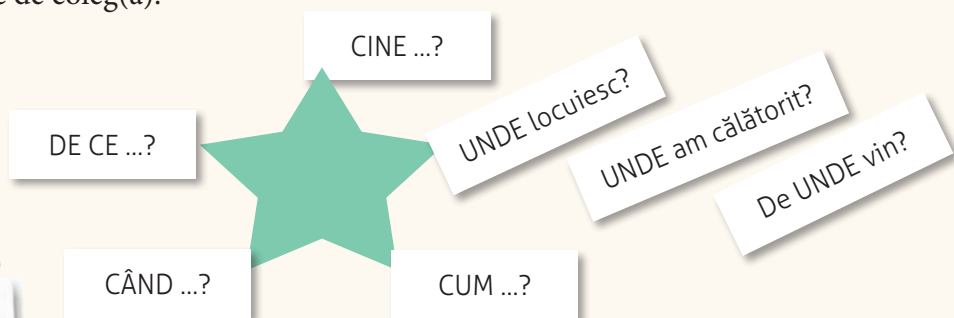
- cuprinderea tuturor informațiilor solicitate;
- corectitudinea informațiilor cuprinse în text;
- așezarea în pagină;
- respectarea semnelor de punctuație;
- scrierea corectă.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. a – A; b – F; c – A. 2. a – Uniunii Europene, b – o parte dintre; c – ideea de unitate, solidaritate și armonie. 3. a. drapelul, imnul și Ziua Europei; b. este; c. *oricare dintre variantele*: călători, studia, munci, locui. 4. a. în 1993; b. la 1 ianuarie 2007; c. 27.

RECAPITULARE SEMESTRIALĂ

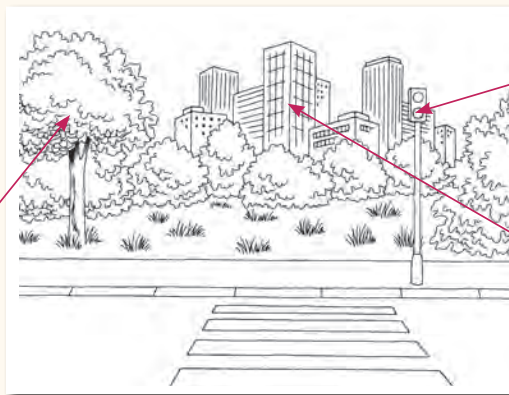
1. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Completați, pe caiet, fiecare, cât mai multe întrebări folosind cuvintele sugerate, apoi faceți schimb și răspundeți la întrebările formulate de coleg(ă).

Pe drumul către școală trec prin fața casei bunicii mele. Puțin mai departe este magazinul de la care ne aprovizionăm. Apoi, după ce traversez, trec prin fața bisericii în care am fost botezat și, chiar înainte de școală, se află dispensarul.

• Prezentați răspunsurile voastre colegilor.

2. Prezintă în scris sau prin desen drumul tău de acasă la școală, menționând sau marcând locurile pe lângă care treci și importanța acestora. Poți folosi modelul dat.

A fost sădit de bunicul meu când era copil, ca mine.

A fost montat de curând pentru siguranța pietonilor.

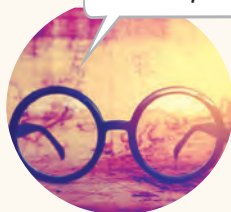
Aici lucrează mama. Este purtătorul de cuvânt al companiei.

Eu sunt CASA în care s-a născut copilul, deci sunt foarte importantă pentru el.

Fără mine, LOCALITATEA, tu nu îi puteai oferi un domiciliu.

Dar eu, REGIUNEA în care te afli tu, LOCALITATE, crezi că sunt mai puțin importantă?

Dragile mele, dacă nu eram eu, ROMÂNIA, voi unde v-ați fi aflat?

Toate aveți dreptate, de aceea, și pentru mine, și pentru copil, sunteți toate importante.

4. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Urmăriți videoclipul de prezentare a Comitetului European al Regiunilor (format din reprezentanți locali și regionali), accesând linkul https://www.youtube.com/watch?v=ocrXD3NACYA&ab_channel=EuropeanCommitteeoftheRegions sau scanând codul QR alăturat, apoi rezolvați sarcinile.

a. Completați, pe o coală A4, următoarele **cadrane** cu informații din videoclip.

Cadran 1 Mi s-a părut interesant că ...	Cadran 2 Nu-mi place că ...
Cadran 3 Nu am știut că ...	Cadran 4 Acum îmi pun următoarele întrebări ...

b. Deveniți reprezentanți locali sau regionali și întocmiți o listă de propuneri de dezvoltare a localității sau regiunii în care trăiți.

- Prezentați-le colegilor rezultatele activității voastre.

5. Intră pe site-ul oficial al Uniunii Europene, accesând linkul https://europa.eu/learning-corner/lets-explore-europe_ro și joacă singur sau cu un coleg „Să descoperim Europa!”. Poți urma pașii de mai jos.

I. Accesează https://europa.eu/learning-corner/home_ro, apoi intră în secțiunea JOCURI.

II. Rulează pagina în jos până ajungi la jocul „Să descoperim Europa!” și deschide-l.

6. Accesează, cu ajutorul părinților sau al învățătorului, manualul de educație civică pe manuale.edu.ro și printează de acolo următoarea pagină pentru a te juca împreună cu colegii. Urmărește, în formatul digital al manualului, cum să pregătești foaia pentru Origami.

Olai!

La ce te gândești când vine vorba de Uniunea Europeană?

Prietenie? Pace? Împreună??

Altceva?

Sunt 27 de țări în Uniunea Europeană. Poți numi câteva dintre ele?

	Austria		Belgia
	Bulgaria		Croația
	Cipru		Cehia
	Danemarca		Estonia
	Finlanda		Germania
	Franța		Grecia
	Ungaria		Irlanda
	Italia		Letonia
	Lituania		Luxemburg
	Malta		Polonia
	Olanda		Portugalia
	România		Spania
	Slovacia		Slovenia
	Suedia		

Acasta este drapelul Uniunii Europene. Știi de ce arată așa?

albastru = cerul albastru al Europei;

12 stele de stele = cetățenii europeni;

12 stele auri – unitate și perfecțiune.

Hello!

Știi ce este aceasta?

19 Este moneda folosită de unele țări europene. Poți folosi euro la cumpărături în aceste țări.

Poți da exemple despre cum îți face viața mai bună?

Trăiește, lucrează sau dorești în UE.

Mâncare curată (fără chimicale) și apă curată la robinet.

Natura este mai bine protejată, iar aerul este mai curat.

Lucrări și jocuri sigure

Știi care e capitala și capitala țărilor tale? Poți numi țări europene?

Amsterdam, Atena, Berlin, Bratislava, Bruxelles, București, Budapesta, Copenhaga, Dublin, Helsinki, Lisabona, Ljubljana, Luxemburg, Madrid, Nicosia, Paris, Praga, Riga, Roma, Sofia, Stockholm, Tallinn, Zagreb, Valletta, Viena, Vinius, Varșovia.

Bună!

Știi când sărbătorim Ziua Europei și de ce atunci?

Sărbătorim pe 9 Mai Ziua Europei pentru că, la acea dată, în 1950, un francez pe nume Robert Schuman le-a vorbit oamenilor despre ideea de a face odată pentru totdeauna și pentru toți pace în Europa.

Care este mâncarea ta preferată? Poți numi câteva feluri de mâncare specifice altor țări europene?

Salut!

(sursa: <https://op.europa.eu/ro/publication-detail/-/publication/93862d6e-436a-11ea-b81b-01aa75ed71a1>)

EVALUARE SEMESTRIALĂ

1. Alege, pentru fiecare enunț de mai jos, continuarea potrivită.
- Apartin
    - comunității mele locale.
    - comunității mele locale, naționale și europene.
    - comunității mele locale și naționale.
  - Drapelul României are
    - trei culori dispuse vertical, în ordine, de la lance: albastru, galben, roșu.
    - trei culori dispuse vertical, în ordine, de la lance: roșu, galben, albastru.
    - trei culori dispuse orizontal, în ordine, de sus în jos: albastru, galben, roșu.
  - Ziua Europei a fost stabilită
    - prin votul Parlamentului European.
    - în așa fel încât să nu se suprapună cu nicio zi națională.
    - pentru a marca ziua în care a luat naștere ideea de Uniune Europeană.

3 alegeri corecte	FB	😊
2 alegeri corecte	B	😊
1 alegere corectă	S	😊

2. Stabilește, pe caiet, corespondența între cele două coloane.

a. domiciliu	1. semn distinctiv al unui stat, steag
b. comunitate națională	2. locul unde se află casa în care locuiește o persoană
c. drapel	3. melodia oficială a unui stat
	4. oamenii din țara în care trăiește o persoană

3 corespondențe corecte	FB	😊
2 corespondențe corecte	B	😊
1 corespondență corectă	S	😊

3. Scrie, pe caiet, pentru fiecare imagine, ce reprezintă.

A

B

C

3 denumiri corecte	FB	😊
2 denumiri corecte	B	😊
1 denumire corectă	S	😊

3 răspunsuri potrivite	FB	😊
2 răspunsuri potrivite	B	😊
1 răspuns potrivit	S	😊

4. Robert Schuman, ministru francez, atunci când a lansat ideea de uniune europeană, la 9 mai 1950, a spus: „Pacea lumii nu poate fi protejată fără eforturile creative [ale tuturor]“. Pe baza acestei afirmații, răspunde la următoarele întrebări.

- De ce este bine să fie protejată pacea lumii?
- De ce e bine să se implice toți în lupta pentru pace?
- Cum te poți manifesta creativ în lupta pentru pace?

5. Scrie un dialog între cele douăsprezece stele de pe drapelul Uniunii Europene, alcătuit din tot atâtea replici, prin care să redai ideea de „Unitate în diversitate“.

Vei ține cont de:

- numărul de replici;
- utilizarea unor cuvinte care să susțină ideea din cerință;
- așezarea în pagină;
- scrierea corectă;
- respectarea semnelor de punctuație.

5 cerințe respectate	FB	😊
3-4 cerințe respectate	B	😊
1-2 cerințe respectate	S	😊

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. a – 2; b – 1; c – 3. **2.** a – 2, b – 4; c – 1. **3.** a. drapelul Uniunii Europene; b. stema României; c. imnul României. **4.** a. *de exemplu:* Pacea înseamnă liniște, copilărie frumoasă, să ai tot ce-ți este necesar.; b. *de exemplu:* Dacă unii luptă pentru pace, iar alții nu, aceasta nu poate fi menținută.; c. *de exemplu:* Pot să găsesc modalități de a mă comporta frumos cu ceilalți chiar și atunci când îmi vine să mă cert cu ei.

UNITATEA 3

RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI. VALORI ȘI NORME MORALE

VOM DESCOPERI:

1. Bine/rău. Altruism/egoism
2. Cinste/necinste. Respect/lipsă de respect
3. Responsabilitate/lipsă de responsabilitate. Solidaritate/lipsă de solidaritate
4. Norme morale. Rolul normelor morale
5. Recapitulare
6. Evaluare

CE VEI REUȘI?

- să numești valori morale;
- să identifici valorile morale din spatele unor comportamente;
- să enunți norme morale;
- să justifici rolul normelor morale.

CUVINTE IMPORTANTE:

- valori morale
- rolul normelor morale
- norme morale

1. BINE/RĂU. ALTRUISM/EGOISM

1. Citește textul, apoi rezolvă sarcinile.

PRINȚUL FERICIT

de Oscar Wilde

„Sus, deasupra cetății, pe o coloană înaltă, se ridica statuia Prințului Fericit. Era acoperită cu frunzulițe subțiri de aur, drept ochi avea două safire luminoase și la mânerul sabiei lui strălucea un rubin mare și roșu.

Într-o noapte trecu pe deasupra cetății un Rândunel.

Prietenii lui plecaseră de șase săptămâni în Egipt, el însă rămăsese în urmă [...].

Zbură toată ziua și, când se-ntunecă, ajunsese în cetate. «Unde aș putea poposi?» își zise el. «Sper că orașul a făcut oarecare pregătiri.»

Și deodată văzu statuia pe coloana ei înaltă.

«Am găsit!» strigă el plin de bucurie. [...] «Ce mai culcuș de aur», își zicea el încetișor, uitându-se împrejur și pregătindu-se de culcare; dar tocmai când să-și puie capul sub aripă, o picătură mare de apă căzu pe el. «Ce să fie asta?» exclamă el. «Nu văd niciun norișor pe cer [...]». Deodată căzu încă o picătură.

«La ce folosește o statuie, dacă nu poate măcar să te apere de ploaie?» zise el. «Trebuie să-mi caut un horn ca lumea», și se hotărî să zboare de acolo. Dar până să-și desfacă aripile, o a treia picătură căzu; se uită în sus și văzu... Ah, ce văzu? Ochii Prințului Fericit erau plini de lacrimi care curgeau în jos pe obraji de aur. Fața lui era așa de frumoasă în lumina lunii, încât mica rândunică se simți cuprinsă de milă.

– Cine ești dumneata? zise ea.

– Eu sunt Prințul Fericit.

– De ce plângi atunci? întrebă Rândunel. M-ai udat tot.

– Când eram viu și aveam o inimă omenească, răspuse statuia, nu știam ce sunt lacrimile, fiindcă trăiam în Palat [...], unde întristarea n-are voie să intre. [...] Dar acum, m-au suit aici, așa de sus, încât pot vedea toată mizeria și toată urâtenia cetății mele și, cu toate că inima mea e de plumb, nu pot decât să plâng.

«Ce? Nu e toată de aur?» se miră Rândunel în gândul lui, căci era prea politicos ca să facă vreo observație personală cu glas tare.

– Departe de aici, continuă încet statuia, cu un glas muzical, departe de aici, într-o stradă, se află o căsuță sărăcăcioasă. Unul dintre geamuri e deschis și prin el pot vedea o femeie care stă la o masă. Fața ei e slabă și ofilită, iar mâinile ei aspre și roșii sunt înțepate de ace, fiindcă e cusătoreasă. Brodează flori de argint pe o rochie de mătase, pe care cea mai drăguță dintre domnișoarele de onoare ale Reginei vrea s-o puie la viitorul bal de la Palat. Într-un colț al odăii, pe un pat, e bolnav băiețașul ei. Are friguri, și cere portocale și plânge fiindcă mama lui nu poate să-i dea decât apă. Rândunel, Rândunel, nu vrei să-i duci rubinul de la mânerul sabiei mele? Picioarele mele sunt înțepenite pe pedestal și nu pot să mă mișc.

– Sunt așteptat în Egipt, răspuse Rândunel. Prietenii mei zboară acum în susul și în josul Nilului [...]

– Rândunel, Rândunel, draguț Rândunel, zise Prințul, nu vrei să stai cu mine o noapte și să fii mesagerul meu? Băiețașului îi e așa de sete și mama lui e atât de tristă! [...]

– E foarte frig aici, zise el, dar pot să stau o noapte cu dumneata ca să-ți fiu mesager.

– Îți mulțumesc, Rândunelule, zise Prințul, și Rândunel culese rubinul cel mare de pe sabia Prințului și cu el în cioc zbură peste acoperișurile orașului. [...]

– Ce să fie asta? se miră el. Cu toate că timpul nu s-a mai încălzit, mie nu mai mi-e frig.

– **Asta-i fiindcă ai făcut o faptă bună**, zise Prințul, și Rândunelul căzu pe gânduri și pe urmă adormi, fiindcă, de câte ori se gândea, el adormea. [...]

Când se ridică luna, zbură la Prințul Fericit.

– N-aveți vreun comision pentru Egipt? îi strigă el. Tocmai plec.

– Rândunel, Rândunel, zise Prințul, nu vrei să mai stai o noapte cu mine? [...]

Colo departe, peste cetate, eu văd un băiat tânăr într-o mansardă. El se reazimă de un pupitru acoperit cu hârtii și într-un pahar lângă el e un mănunchi de viorele uscate. Părul lui e negru și creț, buzele îi sunt roșii ca rodia, iar ochii lui sunt mari și plini de visuri. El se căznește să sfârșească o piesă pentru Directorul Teatrului, dar îi e prea frig ca să scrie mai departe. În sobă nu e foc și foamea l-a răzbit.

– Bine, o să mai stau o noapte cu dumneata, zise Rândunel, care într-adevăr avea inimă bună. O să-i duc și lui un rubin?“

- Redă oral, în câteva enunțuri, ce s-a întâmplat în fragmentul citit.
- Ce ai simțit aflând ce au făcut cele două personaje?
- Consideri că e bine sau nu ce au făcut Prințul Fericit și Rândunelul?
- Ce ai descoperit citind acest fragment? (Gândește-te la ceva ce nu știai sau ceva ce știai și acum ți s-a confirmat din nou.)

ACTIVITATE ÎN PERECHI

2. Recitiți descrierea statuii Prințului Fericit și gândiți-vă la oamenii pe care i-ar putea ajuta cu bogățiile cu care e împodobită. Exprimați-vă părerea în enunțuri, după modelul de mai jos.

Cu o singură frunzuliță de aur, Prințul Fericit și Rândunelul ar fi putut ajuta o familie săracă să cumpere suficientă mâncare timp de un an.

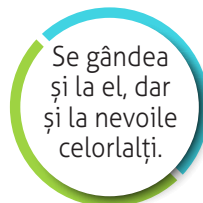

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

- La ce credeți că v-ar folosi pentru viitor lucrurile despre care ați aflat din fragmentul din *Prințul Fericit*?
  - Folosiți sugestia de mai jos pentru a răspunde.

Ce am aflat	La ce ne folosește nouă
Prințul a descoperit că îi poate ajuta pe cei necăjiți.	Să fim atenți la cum se simt ceilalți.

2. Realizează, pe caiet, o schemă asemănătoare celei alăturate, pentru a o completa cu enunțuri potrivite celor două personaje.

► Binele și răul se referă la cum gândim și acționăm față de ceilalți – într-un mod potrivit, respectuos, acceptat de întreaga comunitate (adică **bine**) sau într-un fel în care provocăm neplăceri și atragem dezaprobarea celorlalți (adică **rău**). Altruismul și egoismul sunt, de asemenea, cuvinte opuse și exprimă o atitudine binevoitoare dezinteresată față de ceilalți (**altruism**) sau, dimpotrivă, preocuparea exagerată față de interesele personale și nesocotirea celorlalți (**egoism**). Binele și altruismul fac parte din ceea ce numim **valori morale**. Acestea reprezintă ceea ce este de calitate, demn de apreciere și de stimă în felul de a fi al unui om.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

1. Pentru fiecare personaj din fragmentul *Prințul Fericit*, identificați ce trăsături apar și atitudinile care le susțin. Folosiți sugestia de mai jos.

BINE	RĂU	ALTRUISM	EGOISM
------	-----	----------	--------

„– E foarte frig aici, zise el, dar pot să stau o noapte cu dumneata ca să-ți fiu mesager.“

2. Privește fiecare imagine și asociază-i, oral, fiecăreia unul dintre termenii **altruism** sau **egoism**.

A

B

• Completează apoi, pe caiet, enunțurile următoare, folosind cuvintele date. Argumentează.

- Este ... să fii ... (ca în imaginea A), deoarece ...
- Este ... să fii ... (ca în imaginea B), deoarece ...

bine, rău,
altruist, egoist

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

3. Creați scurte povestiri pornind de la imaginile de la exercițiul anterior, apoi menționați cum ați acționa voi dacă ați fi în locul personajelor.

4. Dă exemple de situații în care atitudinile tale s-au încadrat într-una dintre cele patru categorii, explicând:

- de ce ai avut acea atitudine;
- cum te-ai simțit în situația aceea;
- ce ai fi putut face diferit;
- ce ai face diferit într-o situație asemănătoare.

BINE	RĂU	ALTRUISM	EGOISM
------	-----	----------	--------

• Poți da exemplele tale în diferite moduri: text, desen, modelaj sau muzică.

5. Transformă-te pentru puțin timp în Rândunelul din poveste și spune-le colegilor la ce te-ai gândit auzind răspunsul Prințului, marcat cu litere îngroșate în text.

2. CINSTE/NECINSTE. RESPECT/LIPSĂ DE RESPECT

ACTIVITATE ÎN PERECHI

1. Citiți fragmentul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor.

CIRCUS GALACTICUS

de Deva Fagan

„– Care este problema ta acum? întrebă Della.
– Citesc ce scrie aici, răspund, atingând afișul.
Della își îndreaptă privirea spre afiș.
– Nu este nimic acolo, toanto!
– Fă-ți un control la ochi, prințesă! E scris mic. Chiar aici.
Della se întoarce la grupul ei, făcând un semn cu degetul cum că aș fi nebună.
– Tu chiar nu vezi? spun mult prea surprinsă ca să rămân în defensivă.
– Doamne, chiar ai fi persoana potrivită într-un spectacol pentru ciudați, spune Della. Celelalte fete râd cu lacrimi.
Nu sunt sigură de jocul ei, dar, dacă nu ripostez, totul va scăpa de sub control. Mă retrag de lângă afiș, ridicând din umeri.
– Mulțumesc pentru consultața profesională, dar am alte planuri.
– Alte planuri? spune Della amenințător. Adică finalele naționale? De parcă ai avea vreo șansă. Mai ales dacă apari acolo ca un personaj respins din Liga Supertocilarilor. Se strâmbă, privind ciorapii mei de un verde-fosforescent.
Bun, văd că îmi pun răbdarea la încercare. Uneori, o față trebuie să se simtă ca un supererou. Sigur este un sentiment mai plăcut decât al fetei nou-venite, ciudate, fără prieteni. Îmi încrucșez brațele, ca replică la zâmbetul tăios al Dellei.
– Cel puțin eu particip.
Atât a trebuit! I-am surprins frustrarea Dellei înainte de a reuși să și-o controleze.
– În fine. Eu nu sunt vreo orfană sau vreun caz social care să aibă nevoie de bursă, spune ea. Și nu îmi fac iluzii. Te amăgești singură, oricum nu câștigi nimic, tot cartofi prăjiți o să vinzi.
Celelalte fete râd. Nu numai cele din grupul Dellei, ci și restul ratatelor care încearcă să continue gluma pe temă culinară.
Dacă aș fi o persoană mai bună, le-aș ierta. Acum însă, încerc să nu o fac pe Della să observe cât de tare m-a rănit.
– O, săraca Trix, spune Della! Am făcut-o să plângă. [...]
În secunda următoare, zburam, simțind în spate palmele fierbinți ale acesteia. Mă rostogolesc, lăsându-mi corpul să facă ce știe el mai bine, deși podeaua avea un linoleum tare, și nu o saltea.
Mă adun de pe jos și mă reped la Della izbind-o de perete. O trag spre mine. Îmi înfig degetele în gulerul cămășii ei. [...] Mă blochez.
Nu pentru că aș avea remușcări de ultim moment, ci pentru că pe fața ei se citea triumful. Apoi se aude o voce:
– Beatrix Ling! Ce faci, în numele lui Dumnezeu? Ia mâna imediat de pe domnișoara Dinello!

Încerc să-mi desprind degetele în momentul în care privirea Dellei exprima doar inocență rănită.

Directoarea Primwell înaintează spre noi, cu obrajii îmbătrâniți, fremătând, privindu-ne. Cu buzele țuguiate, îi oferă Dellei un șervețel.

- Domnișoară Dinello, explică, te rog.
- A fost un accident, doamnă directoare, spune Della [...]. Trix s-a împiedicat.
- Tu m-ai împins! [...]
- Holul era aglomerat, spune ea. Am încercat să o ajut, dar [...]
- [...] Domnișoară Ling, cred că este mai bine să continuăm această discuție în biroul meu.“

- a. Ce întâmplări au loc în fragmentul de mai sus?
- b. Ce ați simțit legat de cele relatate?
- c. Considerați că este cinstită atitudinea Dellei față de Trix?
- d. Identificați un fragment în care Della demonstrează dacă o respectă sau nu pe Trix.

e. Apreciați, formulând enunțuri, următoarele:

- atitudinea Dellei;
- atitudinea lui Trix;
- atitudinea colegelor;
- atitudinea directoarei Primwell.

• Justificați aprecierile voastre.

2. Stabilește oral valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri.

- a. Trix era nou-venită în școală.
- b. Della provenea dintr-o familie mult mai înstărită decât familia Ling.
- c. Beatrix Ling era iubită de toate colegele ei.
- d. Trix și-a pierdut cumpătul în fața Dellei.
- e. Directoarea Primwell nu știa tot adevărul.
- f. Trix s-a simțit încântată de ceea ce i-a spus Della.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

1. Interpretați pe roluri, în fața colegilor, secvența de mai sus, schimbând replicile astfel încât cele două colege să nu intre în conflict, iar directoarea să le poată felicita.

• Explicați-le colegilor ce ați schimbat în replicile personajelor și de ce.

2. Amintește-ți trăsăturile morale despre care ai aflat în clasa a III-a și apreciază care dintre ele se manifestă la Trix și Della. Argumentează.

BUNĂTATE

LAȘITATE

SINCERITATE

LIPSĂ DE
MODESTIE

ÎNCREDERE

MODESTIE

LIPSĂ DE
SINCERITATE

CURAJ

NEÎNCREDERE

RĂUTATE

3. Scrie două mesaje, continuându-le pe cele de mai jos cu ceea ce consideri potrivit să le spui celor două fete.

Bună, Trix! Dacă m-aș fi aflat în situația în care ai fost tu, eu ...

Bună, Della! Gândindu-mă la ce s-a întâmplat, cred că eu ...

► **Cinstea**, o altă valoare morală, se referă la onestitate, corectitudine și se manifestă prin spunerea adevărului, recunoașterea greșelilor și altele asemănătoare. Opusă acesteia este **necinstea**, a cărei manifestare îi afectează pe cei din jur. **Respectul**, adică admirația, considerația față de o persoană, ținând cont de nevoile, dorințele, părerile acesteia, este, de asemenea, o valoare morală. **Lipsa de respect** se poate manifesta prin jigniri aduse unei persoane pentru starea de sănătate, situația materială sau talentele ori limitele pe care aceasta le-ar putea avea.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

1. De când sunteți colegi, în clasa voastră s-au întâmplat și lucruri bune, și lucruri mai puțin bune. Notați, pe o coală A4, întâmplările legate de necinste și lipsa de respect din clasa voastră, specificând faptele, cum s-a descoperit adevărul, cum s-au îndreptat lucrurile. Folosiți modelul de mai jos.

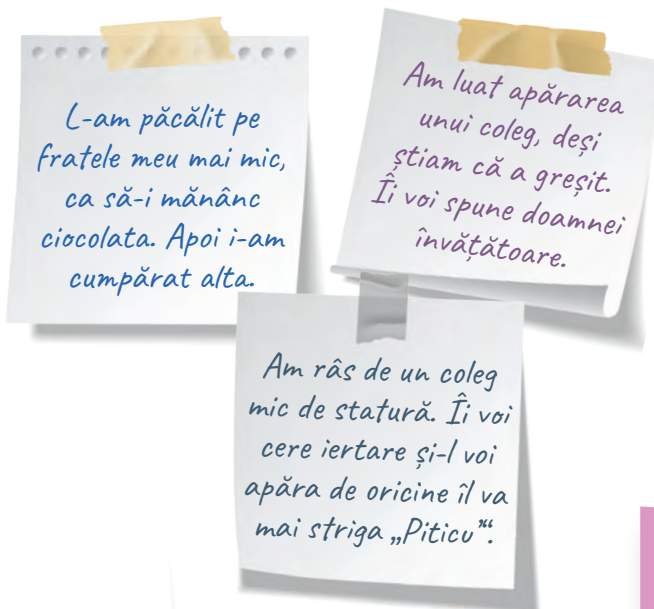
Întâmplarea	Descoperirea adevărului	Îndreptarea lucrurilor
Întreaga clasă a fost pedepsită când a dispărut enciclopedia unui coleg.	Unul dintre colegi a recunoscut, într-un final, că a ascuns-o, vrând să facă o glumă pe seama celui care venise cu enciclopedia la școală, pentru că era un copil căruia nu-i plăcea să împartă lucrurile cu alții.	Am completat, pe lista cu regulile clasei, încă două: <ul style="list-style-type: none"> • Recunoaștem de la bun început ceea ce am făcut, chiar dacă e o greșeală sau o glumă, pentru a nu îi face pe ceilalți să sufere. • Ne manifestăm respectul față de ceilalți fără să îi judecăm pentru cum sunt.

TURUL GALERIEI

• Expuneți colile completate. Un reprezentant al grupului rămâne lângă coală, pentru a răspunde întrebărilor colegilor, în timp ce restul echipei le analizează pe cele expuse de ceilalți colegi.

• Notați pe colile colegilor mențiuni care confirmă sau infirmă cele scrise de ei.

2. Notează pe bilețele situațiile în care ai fost necinstit față de ceilalți sau nu ai dat dovadă de respect și cum le-ai îndreptat sau le-ai putea îndrepta. După ce îndrepti situația, aruncă bilețelul.

3. RESPONSABILITATE/LIPSĂ DE RESPONSABILITATE. SOLIDARITATE/LIPSĂ DE SOLIDARITATE

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

1. Citiți textul de mai jos, apoi răspundeți cerințelor.

MISTERIOASA SOCIETATE BENEDICT ȘI DILEMA¹ PRIZONIERULUI

de Trenton Lee Stewart

„Copiii erau împărțiți în două echipe de «prizonieri». Dacă ambele echipe alegeau varianta A – să tacă –, atunci ambele primeau de lucru în plus la bucătărie pentru tot restul zilei. (Era destul de greu, deoarece, cu tot cu familiile copiilor, erau treisprezece persoane care locuiau în casă și, după fiecare masă, se aduna o cantitate impresionantă de vase.) Dacă însă ambele echipe alegeau varianta B – să trădeze –, atunci ambele primeau mai mult de lucru la bucătărie pentru tot restul săptămânii. Și evident că ultima posibilitate era cea mai diabolică: dacă una din echipe alegea tăcerea, iar cealaltă alegea trădarea, atunci trădătorii scăpau basma curată, pe când ceilalți spălau *singuri* vasele o săptămână întreagă.

– Bun, deci sunt trei mese pe zi, spuse Sticky, cu o medie de treisprezece persoane la fiecare masă.

– Fără a mai socoti oalele și tigăile, le atrăsese atenția Kate.

– Și gustările, zise Reynie.

Ochii lui Sticky s-au mărit și mai mult din cauza neliniștii.

– Cu cinci zile pe săptămână...

În timp ce copiii se gândeau la aceste perspective îngrijorătoare – înainte să se înțeleagă între ei pe ascuns –, Rhonda i-a condus în camere separate pentru a discuta opțiunile. Însă era imposibil să discuți cu Constance, care insistase de la început să aleagă varianta B. Susținuse că trădarea era singura alegere rațională, fiindcă Sticky și Kate vor alege cu siguranță tot varianta B. La urma urmelor, niciuna din echipe nu ar fi riscat toată acea muncă la bucătărie fără ajutor.

Însă lui Reynie această strategie nu i se părea numai dezagreabilă (nu se putea imagina condemnându-și dușmanii să spele vase, dar pe prietenii săi, nu), însă știa, de asemenea, ce alesese celalaltă echipă – și nu era varianta B. [...]

Dar Sticky și Kate acționaseră conform primului lor impuls. După părerea lor, alegerea potrivită era să păstreze tăcerea și se așteptau ca Reynie să facă aceeași alegere. [...]

– Deci alegem varianta B? întrebă Constance veselă. Părea extrem de mulțumită.“

a. Care dintre cele două variante vi se pare mai avantajoasă pentru toate personajele, A sau B?

b. Pentru cine este mai avantajoasă varianta A? Dar varianta B?

c. Crezi că Reynie și Constance sunt uniți (solidari)?

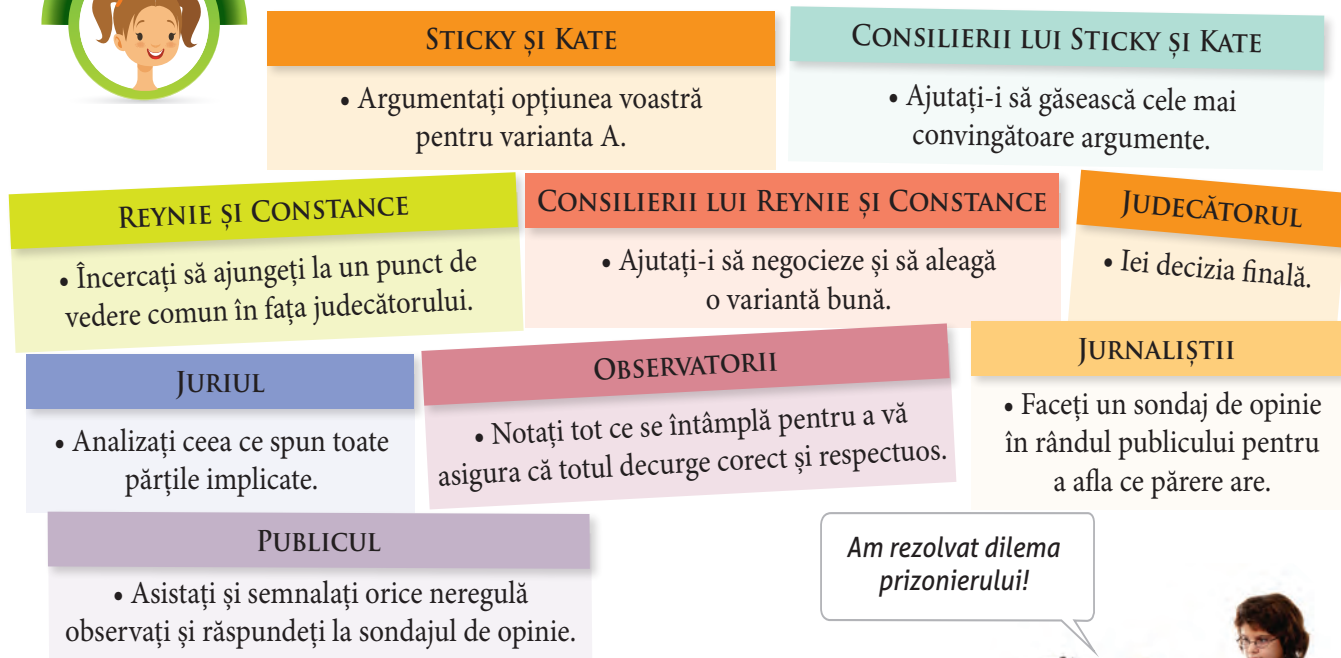
¹ dilemă – (aici) alternativă (posibilitatea de a alege între două soluții care se exclud una pe cealaltă) care pune în dificultate.

2. Exprimă, prin două enunțuri, opinia ta referitoare la poziția lui Constance, respectiv a lui Reynie, argumentând-o.

1. PROCESUL ECHIPELOR (ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA)

Tema procesului: Care este varianta cea mai bună pentru toată lumea, A sau B?

Am rezolvat dilema prizonierului!

2. După terminarea procesului, în funcție de verdictul Judecătorului, scrie sau înregistrează pe telefon un mesaj vocal către Constance din partea lui Reynie, prin care să-i argumentezi de ce e bine să-și schimbe părerea sau să o feliciți pentru alegerea ei.

► **Solidaritatea** înseamnă să fii unit sau legat (de o persoană sau de o situație) pe baza unui interes comun. **Responsabilitatea** se referă la răspunderea, obligația de a efectua un lucru, de a accepta și suporta consecințele. **Lipsa de solidaritate** duce la a nu fi unit cu cei care gândesc și simt ca tine, iar **lipsa de responsabilitate** se traduce prin a nu te achita conștiincios de sarcinile care îți revin și prin a evita să suporti consecințele acțiunilor tale.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

1. Iată care au fost concluziile lui Eli și Raul după ce au citit și dezbătut dilema prizonierului așa cum apare ea în fragmentul citat.

În unele situații, interesele oamenilor sunt afectate nu numai de ceea ce fac ei, ci și de ceea ce fac alții.

În unele situații, toți vor sfârși mai rău dacă fiecare își va urmări doar propriile interese, decât dacă toți ar face, în același timp, ceea ce este și în interesul celorlalți.

• Alegeți concluzia cu care sunteți de acord și argumentați-o cu exemple din viața voastră. Prezentați rezultatul colegilor.

2. Realizează o fișă în care să dai exemple de situații în care ți-ai manifestat sau nu solidaritatea și/sau responsabilitatea, folosind modelul de mai jos.

Solidaritate/Responsabilitate	Lipsă de solidaritate/ Lipsă de responsabilitate	Ce pot face
Am participat la marșul copiilor pentru un mediu mai curat, pentru că asta îmi doresc.		Pot continua, încercând să-i fac și pe alții să conștientizeze importanța unui mediu curat.
	Am predat târziu contribuția mea la proiectul echipei și apoi m-am supărat pe colegi că nu mi-au amintit termenul de predare.	Mă voi strădui să nu mai aibă alții de suferit din cauza mea și să nu-i mai acuz pe ceilalți pentru greșelile mele.

- Analizează următoarea diagramă, alege enunțurile care corespund modului în care gândești și asociază-le cu acele reguli ale clasei tale cu care se potrivesc.
- Identifică modalitățile prin care poți pune în practică enunțurile alese, în clasă, cu colegii tăi, folosind modelul de mai jos.

Regula clasei	Enunțul potrivit mie	Ce pot face
• Ne purtăm responsabil în excursii.	• Să am parte de multe aventuri.	• Să mă implic în organizarea unei excursii cu clasa, gășind trasee sigure, locuri de vizitat frumoase și... organizând jocuri atractive pentru colegii mei.

4. NORME MORALE. ROLUL NORMELOR MORALE

ACTIVITATE ÎN PERECHI

1. Citiți textul, apoi răspundeți la cerințe.

HARRY POTTER ȘI PIATRA FILOSOFALĂ

de J.K. Rowling

„Plesneală se aplecă deasupra uriașului, iar McGonagall se uită în direcția lui Harry și Ron. Harry n-o mai văzuse niciodată atât de supărată. Buzele i se albiseră de furie. Gândul că ar putea să câștige puncte pentru Cercetași zbură pe dată din capul lui Harry.

– Unde v-o fi fost capul! strigă ea furioasă. Mare noroc ați avut că mai sunteți încă în viață. De ce nu sunteți în dormitor? [...]

Apoi, o voce pierită se auzi dintr-un colț:

– Vă rog, doamnă profesoară, mă căutau pe mine...

– Domnișoara Granger!

Hermione reuși, în sfârșit, să se ridice în picioare și continuă:

– M-am dus după monstru, fiindcă am crezut că pot să-i vin singură de hac, doar știți că am citit totul despre aceste creaturi.

În sfârșit, Ron lăsă în jos bagheta lui magică. Hermione Granger să mintă în față un profesor? Imposibil!

– Dacă nu m-ar fi găsit ei, aș fi fost moartă până acum, mai zise ea. Harry i-a băgat bagheta în nas, iar Ron l-a făcut pe monstru să se pocnească în cap cu propria bătă! N-au avut timp să anunțe pe nimeni și să ceară ajutoare, uriașul era gata să mă doboare. [...]

– Bine... În cazul ăsta... Dar tu, fată prostuță, cum de-ai putut crede că-i poți veni de hac unui asemenea monstru de una singură?

Hermione își plecă privirea. Harry rămăsese mut de uimire. Hermione era ultima persoană care ar fi făcut ceva împotriva regulilor și iată-o, acum, mințind ca să-i scoată pe ei din bucluc. Era ca și cum Plesneală ar fi început să le dea bomboane.

– Domnișoară Granger, Cercetașii pierd cinci puncte, pentru isprava asta, hotărî profesoara McGonagall. Sunt foarte dezamăgită de dumneata. Dacă nu ai nicio rană, du-te în turnul vostru. Toată lumea își termină cina în dormitoare!

Hermione plecă.

Profesoara McGonagall se întoarse spre Harry și Ron.

– Ei bine, deși tot sunt de părere că ați avut mare noroc, trebuie să recunosc că nu mulți dintre boboci ar fi fost în stare să-i vină de hac unui monstru, așa că ați câștigat câte cinci puncte pentru Cercetași. O să-i aduc la cunoștință și profesorului Albus Dumbledore. Puteți pleca! [...]

Camera de zi era plină și era multă agitație. Toți mâncau mâncarea care le fusese trimisă sus. Numai Hermione stătea lângă ușă și îi aștepta. Urmă o pauză stânjenitoare. Apoi, fără să se uite unul la altul, ziseră un «Mulțumesc!» grăbit și trecură la farfuriile lor. Dar, din acel moment, Hermione deveni prietena lor cea mai bună. Sunt unele lucruri care te apropie foarte mult, iar doborârea unui uriaș de peste treizeci de metri este unul dintre acestea. [...]

Era un adevărat noroc că Hermione era acum prietena lor. Cu toate antrenamentele de ultimă oră la care îi supunea Baston, nu știa cum s-ar fi descurcat la lecții dacă n-ar fi fost ea să-l ajute. Tot ea îi împrumutase și «Vâjthaț de-a lungul secolelor», care se dovede o carte deosebit de interesantă. [...]

De când Harry și Ron o salvară de monstru, Hermione devenise mult mai puțin strictă în respectarea regulilor și era mult mai plăcută din această cauză.“

- a. Numiți două reguli ale școlii Hogwarts (unde se studia magia).
- b. Formulați un enunț prin care să apreciați atitudinea lui Hermione față de reguli.

1. Identifică în text acele situații care au efect și asupra celor din jur și justifică-ți alegerea, după modelul de mai jos.

Situația	Justificarea
„Camera de zi era plină și era multă agitație. Toți mâncau mâncarea care le fusese trimisă sus.”	Toți elevii au fost pedepsiți și au devenit agitați din cauza celor făcute de cei trei eroi.

ACTIVITĂȚI ÎN PERECHI

2. Explicați necesitatea existenței și respectării regulilor în comunitatea de la școală.
3. Realizați o listă de reguli pentru comunitatea în care trăiți, folosind modelul dat. (Puteți să vă inspirați din regulile clasei voastre.)

REGULI				
CE facem	CUM facem	CÂND facem	UNDE facem	DE CE facem
Mergem la aniversarea unui prieten dacă i-am promis.	Ne îmbrăcăm frumos și ne comportăm civilizată.	În ziua în care suntem invitați, suntem punctuali și nu rămânem ultimii.	Ne deplasăm la locul în care se organizează petrecerea.	Pentru că fiecare se simte bine ca de ziua lui să aibă în preajmă prieteni.
RESPONSABILITATE	RESPECT	RESPECT	ÎNCREDERE	SOLIDARITATE

- Expuneți regulile și discutați-le în clasă.

► **Norme morale** sunt reguli prin care se recomandă persoanelor ce să facă sau nu, astfel încât comportamentele acestora să nu afecteze comunitatea. Aceste norme au apărut în urma a ceea ce au descoperit oamenii, de-a lungul timpului, că este bine sau rău pentru comunitatea în care trăiesc.

În Orașul „Fac ce vreau“, fiecare poate minți sau poate arăta lipsă de respect față de ceilalți. Ești turist în acel oraș și trăiești situația descrisă mai jos.

Doi copii de vârsta ta îți iau rucsacul. Tu ceri ajutorul adulților. Aceștia însă sunt indiferenți și nu te cred, spunând că rucsacul este al celor doi copii pentru că e în mâinile lor.

- Scrie-i primarului orașului o scrisoare în care să-i explici de ce e necesar să stabilească niște norme morale pentru cetățenii săi, referindu-te la: cum te-ai simțit tu; ce părerea ai de indiferența celorlalți; cum apreciezi motivul pentru care adulții nu te cred.

RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI. VALORI ȘI NORME MORALE

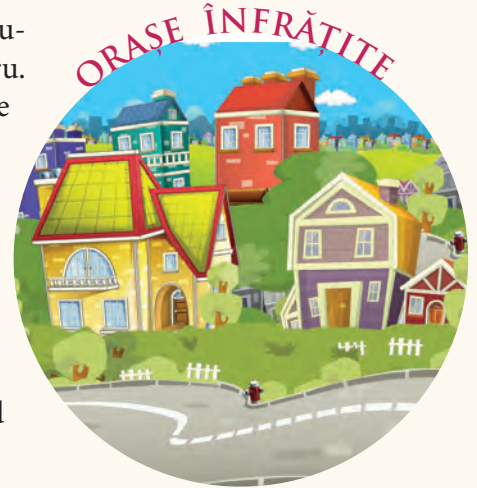
1. ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA. Împărțiți-vă în șase echipe, câte una pentru fiecare oraș.

ORAȘUL BINELUI	ORAȘUL ALTRUIST	ORAȘUL CINSTIT	ORAȘUL RESPECTULUI	ORAȘUL SOLIDAR	ORAȘUL RESPONSABIL
----------------	-----------------	----------------	--------------------	----------------	--------------------

- În fiecare oraș, cetățenii dau dovadă doar de valoarea morală din numele orașului. Scrieți câte o poveste cu întâmplări specifice orașului vostru.

- În fiecare an, orașul este condus de către un primar din celelalte orașe (Orașul Binelui a avut primari din Orașul Altruist, din cel Cinstit și așa mai departe). Fiecare primar este veșnic nemulțumit că oamenii din orașul pe care îl conduce nu dau dovadă de valoarea morală a orașului de origine a acestuia (de exemplu, primarul venit din Orașul Solidar e nemulțumit că locuitorii din Orașul Responsabil, pe care îl conduce, nu sunt solidari). Și fiecare scrie acest lucru în raportul de la sfârșitul anului. Alegeți-vă primarii, astfel încât să nu fie două orașe cu primari din același loc, apoi redactați raportul primarului, specificând prin exemple cum cetățenii nu dau dovadă de respectiva valoare morală.

- Fiecare echipă va propune o soluție care poate rezolva situația.
- Expuneți propunerile voastre și analizați-le prin **turul galeriei**. Faceți sugestii colegilor și ascultați-le pe ale lor, apoi folosiți soluțiile voastre pentru a elabora o listă de norme morale care va înfrăți orașele.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

2. Urmăriți codul pentru a descifra întrebările lui Eli și ale lui Raul, apoi formulați răspunsuri potrivite.

A	Ă	Â	B	C	D	E	F	G	H	I	Î	J	K	L	M
			23	22	21		20	19	18			17	16	15	14

N	O	P	Q	R	S	Ș	T	Ț	U	V	X	Y	Z	W
13		12	11	10	9	8	7	6		5	4	3	2	1

22		5		15		10		14		10		15			23		13		9			5		14 ?
----	--	---	--	----	--	----	--	----	--	----	--	----	--	--	----	--	----	--	---	--	--	---	--	------

21		22			5		14	13		5				21		13		10	14		14		10		15		?
----	--	----	--	--	---	--	----	----	--	---	--	--	--	----	--	----	--	----	----	--	----	--	----	--	----	--	---

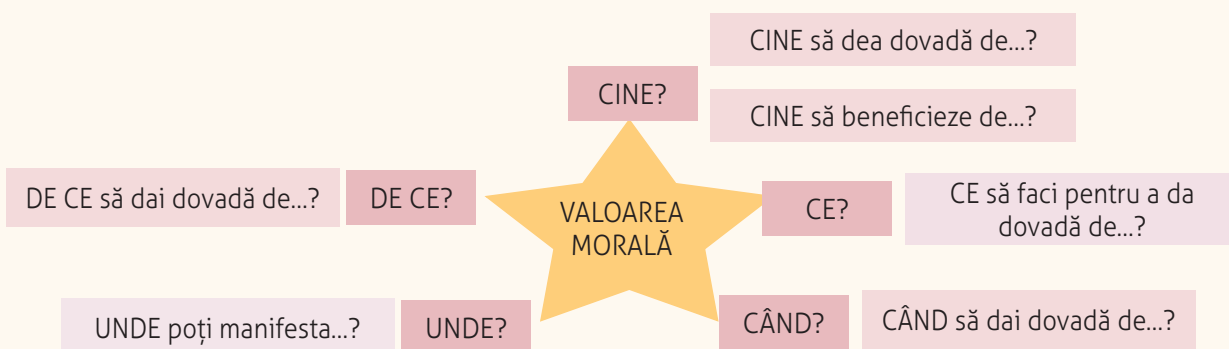

3. Alege un personaj dintr-un text citit sau dintr-un film (de desene animate) și prezintă-l colegilor, specificând:

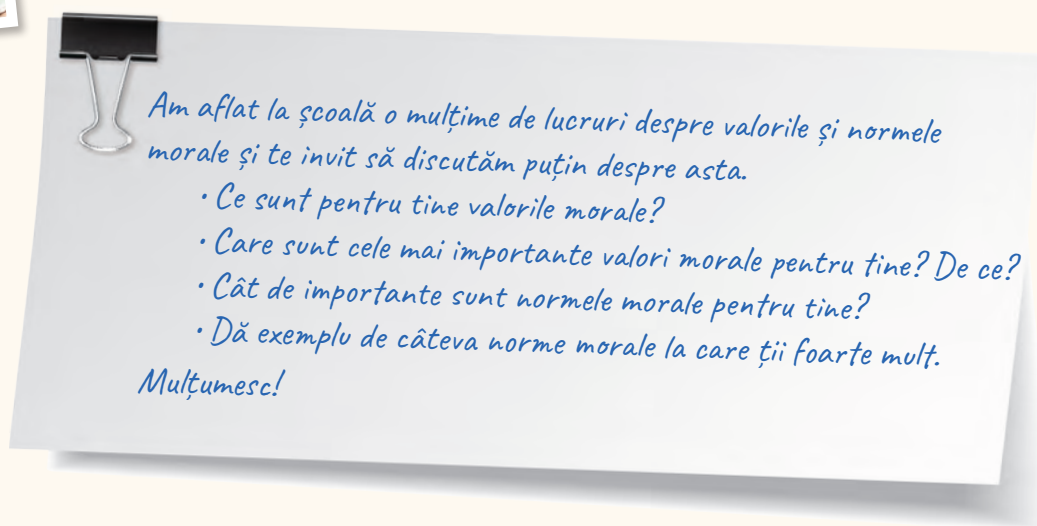
- care este valoarea morală (sau opusul acesteia) de care a dat dovadă;
- ce atitudini ale personajului demonstrează afirmația ta;
- ce i-ai transmite personajului.

4. **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Fiecare echipă alege o valoare morală despre care ați aflat. Apoi formulează, după modelul de mai jos, cât mai multe întrebări care conțin cuvintele din **explozia stelară**.

- Rotiți listele între echipe și răspundeți la întrebările colegilor.

5. Pregătește un interviu cu familia ta.
- Formulează-ți întrebările, folosind modelul dat mai jos.
  - Pregătește-ți un carnetel pe care să-ți notezi răspunsurile sau telefonul, ca să le înregistrezi.
  - Prezintă colegilor răspunsurile primite.

ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA

- Valorificați aceste răspunsuri pentru a realiza o listă cu norme morale care să vă ajute să aveți comportamente potrivite.

RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI.
VALORI ȘI NORME MORALE

1. Stabilește, pe caiet, corespondența între coloane.

a. Se referă la ce și cum să facem.	1. valori morale
b. Atitudinea binevoitoare și dezinteresată față de ceilalți.	2. solidaritate
c. Sunt de calitate, demne de apreciere și de stimă în felul de a fi al unui om.	3. norme morale
	4. altruism

3 corespondențe corecte	FB	😊❤️
2 corespondențe corecte	B	😊
1 corespondență corectă	S	😊

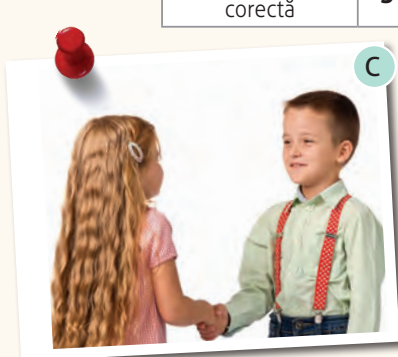
2. Alege varianta corectă pentru fiecare enunț.

- a. Conține numai denumiri de valori morale seria:
1. cinste, atenție, bine.
  2. responsabilitate, altruism, solidaritate.
  3. respect, respectuos, respectabil.
- b. Normele morale se referă la:
1. ce și cum să facem.
  2. ce și cum să ne îmbrăcăm.
  3. ce și cum să mâncăm.
- c. Unul dintre motivele pentru care e bine să existe norme morale poate fi:
1. faptul că oamenii știu ce este permis și ce nu în comunitate.
  2. faptul că oamenii știu în ce zile pot sau nu să facă ceva.
  3. faptul că oamenii știu până unde se întinde comunitatea lor.

3 alegeri corecte	FB	😊❤️
2 alegeri corecte	B	😊
1 alegere corectă	S	😊

3 alegeri corecte	FB	😊❤️
2 alegeri corecte	B	😊
1 alegere corectă	S	😊

3. Alege, pentru fiecare imagine dată, enunțul care are legătură cu valorile morale.

- a
- Nu este bine să fii supărat.
  - Nu îi faci un bine mințind pentru el.

- b
- Membrii unei echipe sportive sunt solidari.
  - Casa nouă este solidară cu vechiul zid.

- c
- A dat dovadă de respect când s-a prezentat.
  - Respectarea punctuației e obligatorie.

3 enunțuri potrivite	FB	😊
2 enunțuri potrivite	B	😊
1 enunț potrivit	S	😊

4. Alcătuieste enunțuri referitoare la valorile morale folosind cuvintele:

- bine;
- responsabil;
- cinste.

5. Cei doi astronauți au o întâlnire cu locuitorii planetei pe care au ajuns. Subiectul întâlnirii este organizarea unor tabere extraterestre, iar locuitorii acelei planete vor să știe la ce să se aștepte de la pământeni. Scrie un text de maximum douăsprezece enunțuri în care să cuprinzi următoarele informații:

- ce valori morale vor extraterestrii să aibă pământenii care îi vor vizita;
- ce norme morale le garantează astronauții că au pământenii;
- ce activități se pot organiza în tabără pentru a valorifica valorile și normele morale;
- ce nume ar putea avea o astfel de tabără bazată pe valori și norme morale;
- cum te-ai simți tu într-o astfel de tabără.

5 cerințe respectate	FB	😊
3-4 cerințe respectate	B	😊
1-2 cerințe respectate	S	😊

Vei ține cont de:

- cuprinderea tuturor informațiilor solicitate;
- corectitudinea informațiilor transmise prin text;
- așezarea în pagină;
- scrierea corectă;
- respectarea semnelor de punctuație.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. a – 3; b – 4; c – 1. 2. a – 2, b – 1; c – 1. 3. A – Nu îi faci un bine mințind pentru el. B – Membrii unei echipe sportive sunt solidari. C – A dat dovadă de respect când s-a prezentat. 4. a. *de exemplu:* Binele făcut se întoarce. b. *de exemplu:* Sunt responsabil(ă) când am grijă să nu îi rănesc pe alții. c. *de exemplu:* Dai dovadă de cinste atunci când nu acuzi pe cineva pe nedrept.

UNITATEA 4

RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI. COMPORTAMENTE MORAL-CIVICE

VOM DESCOPERI:

1. Comportamente moral-civice în familie
2. Comportamente moral-civice în școală
3. Comportamente moral-civice în grupul de prieteni
4. Comportamente moral-civice în locuri publice
5. Comportamente prosociale – ajutorare și sprijin; cooperare și competiție
6. Comportamente prosociale – toleranță, voluntariat
7. Comportamente antisociale. Schimbarea comportamentelor
8. Drepturile universale ale copilului
9. Recapitulare
10. Evaluare

CE VEI REUȘI?

- să definești comportamentul moral-civic;
- să recunoști comportamente prosociale;
- să recunoști comportamente antisociale;
- să enumeri drepturi ale copilului;
- să recunoști încălcări ale drepturilor copilului.

CUVINTE IMPORTANTE:

- comportament moral-civic
- comportament antisocial
- comportament prosocial
- drepturile universale ale copilului

1. COMPORTAMENTE MORAL-CIVICE ÎN FAMILIE

- Citește textul, apoi răspunde cerințelor.

HOTELUL „LĂBUȚA FERMECATĂ“. ATENȚIE, VECINI RĂI!

de Feline Lang

„Bunicul Knut veni în bucătărie și se trânti cu un oftat pe bancă, ținându-se cu o mână de spate.

– [Pisica] Pinky are diaree, trebuie să o punem la regim. Își scoase pălăria de paie și o puse lângă el.

Mama nu se putu abține să nu zâmbească.

– Tocmai bun subiectul pentru micul dejun, mormăi tata.

– Pinky vine de fiecare dată cu diaree.

Mama îi aruncă bunicului o privire îngrijorată.

– Ar trebui să o consulte Heiner.

– Și factura medicului veterinar o plătim noi? întrebă tata, încruntându-se.

– S-a întâmplat doar o singură dată! spuse mama și se ridică să strângă masa.

De atunci, asta se stabilește înainte cu stăpânii lor. [...]

Îi trimise tatei un pupic prin aer cu buzele ei date cu ruj roșu-aprins și îi luă farfuria din față.

– Mâine nu trebuie să apară ziarul? De ce mai stai pe aici? întrebă mama, prefăcându-se nerăbdătoare și își suflă de pe față o șuviță din părul blond ondulat. Tata se înecă cu ultima îmbucătură de pâine înainte să poată răspunde. Bunicul Knut îi dădu o palmă puternică pe spate, care avu ca urmare faptul că tata scuipă bucățița de pâine din gură, însă nu înainte de a reuși să-și țină palma la gură.

– Iiii! strigă Mia.

– Au, strigă tata. E pericol de moarte aici! Mă voi plânge autorităților despre modul în care își tratează domnul director de hotel angajații și atunci problema se va rezolva.

– Da' tu de când lucrezi aici? mormăi bunicul Knut.

– Mi-au! făcu Minou în fața ușii. Mia deschise.

– Asta o știm deja, îi spuse ea lui Minou și se așeză din nou.

Minou intră și sări în poala Miei.

– Ce știm deja? întrebă tata.

– Ah, nimic. Asta era pe minoueză, spuse Mia mângâind-o pe Minou pe cap.

– Minoueză. Aha.

– Tu oricum n-o înțelegi, continuă Mia obraznică.

– Ei? spuse bunicul Knut privind-o pe Mia muștrător pe sub sprâncenele sale albe, stufoase. Este cineva prost dispus?

– Iepurașii trebuie să se ducă la adăpostul de animale, spuse Mia, aruncându-i tatălui său o privire întunecată. Așa nu vom ști niciodată dacă vor avea stăpâni cumsecade.

Bunicul Knut se scărpină gânditor pe chelia sa rotundă. Deci de la el nu ne puteam aștepta la niciun ajutor.

Mai rămânea mama.

– Putem măcar să le căutăm noi niște stăpâni? întrebă Mia cu cel mai fermecător zâmbet al ei.

– Stăpâni... noi? oftă puțin chinuit mama. Și cum să facem asta?

Deodată, tata zâmbi poznaș.

– Știți ceva? Cred că am eu o idee cu adevărat bună.“

a. Numește personajele care apar în text și relațiile de rudenie dintre acestea, folosind modelul dat.

Mia este nepoata bunicului Knut.

b. Identifică, în text, acele cuvinte care arată cum se simt personajele (de exemplu, „– Tocmai bun subiectul pentru micul dejun, mormăi tata.“).

ACTIVITATE ÎN PERECHI

1. Exprimați-vă opinia despre următoarele afirmații, justificând-o.

- Membrii familiei Miei comunică între ei.
- Membrii familiei Miei sunt atenți la nevoile celorlalți.
- Toți membrii familiei s-ar putea implica în treburile de acasă.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

2. Folosiți modelul de mai jos pentru a analiza comportamentele pe care le-ați sesizat în textul citit.

Comportamentul observat	Analiza
Văzând că Mia vorbește nepoliticos cu tatăl ei, bunicul își dă seama că fata e supărată.	Considerăm că acest comportament demonstrează atenția bunicului la nevoile celorlalți, ...

► **Comportamentele moral-civice** se referă la manifestarea trăsăturilor și valorilor morale, în consens cu normele moral-civice. **În familie**, aceste comportamente se observă în modul în care comunicăm unii cu alții, în gesturile și atitudinile față de ceilalți membri ai familiei, în atenția pe care ne-o acordăm unii altora.

a. Analizează interacțiunile cu membrii familiei tale din ultima săptămână, folosind criteriile sugerate mai jos (la care poți adăuga și altele).

atenția la
nevoile celorlalți

amabilitatea
dintre noi

ajutorul oferit
între noi

discutarea diferitelor
aspecte din viața familiei

autocontrolul
emoțiilor

b. Discută cu cei din familia ta despre concluziile la care ai ajuns și stabilește împreună care au fost cele mai potrivite comportamente ale tale. Pentru comportamentele nepotrivite, găsește împreună soluții.

2. COMPORTAMENTE MORAL-CIVICE ÎN ȘCOALĂ

- Citește textul, apoi răspunde cerințelor.

CEA MAI (NE)PLICTISITOARE ȘCOALĂ DIN LUME CLASA SECRETĂ

de Sabrina J. Kirschner

„Liniște.

Nu se mai auzea decât ticăitul pendulului din cameră. Până când Max explodează:

– Fir-ar să fie! Fir-ar să fie! strigă acesta.

Asta nu putea fi real. Rămăseseră închși în spatele ușii.

Nehotărâți, copiii începuseră să iasă de prin locurile unde se ascuseră.

– Și acum rămânem blocați ca doamna Penne? întrebă Suse.

– Da, chiar! Cece ffacem ac-cum? se auzi și Pascal.

Max oftă și aprinse lumina.

– Se pare că suntem blocați aici. Și numai eu sunt de vină. Am primit misiunea [...] să vă aduc pe toți aici. Oftă iar... Din păcate, mi-e teamă că totul a fost o capcană. De ce să-mi fi cerut să aduc toată clasa aici, într-un loc interzis? Dacă ne prind, vom fi cu toții pedepsiți [...]!

Colegii lui îl priveau uimiți.

Frieda își făcu loc și ieși în fața lor.

– E o prostie, vina e a mea. Pentru că am vrut să-i dau o lecție directorului Schnittlich. De asta am rămas blocați aici.

Tăcerea se așternu din nou.

Karl se strecură și el printre copii.

– Nu, nu, nu. E doar vina mea, spuse el. La urma urmei, era responsabilitatea mea să o salvez pe doamna Penne și să vă supraveghez.

«Să ne supraveghezi?» Max se abținu să nu izbucnească în râs.

Copiii îi priveau acum pe vinovați.

– Bine, concluzionă Frieda, deci cu toții suntem vinovați de câte ceva. Apoi, arătând spre ușile închise, adăugă: Împreună, va trebui să găsim o cale să ieșim de aici!

– Da, împreună! Vom găsi o cale! strigă Karl, ridicând un pumn în aer.

Max se îndreptă spre prima ușa care avea o busolă mare. O ușă mică, puțin mai înaltă decât el, acoperită cu un tapet decorat cu motive colorate. Dintr-o smucitură, ușa se deschise, împrăștiind praf în jurul ei.

– Ah! țipă scurt Max, când un păianjen gras fugi printre picioarele lui.

– Ajutor! țipă Elinore și sări, panicată, prin cameră. Suse și Karl o acompaniau.

– Vi-vi-vine și vă mănâncă! țipă și Pascal, încercând în același timp să-l strivească sub talpa adidasului.

– Lăsați păianjenul în pace! îi potoli Frieda și îi împinse prin ușa care tocmai se deschisese.“

a. Alege varianta potrivită în fiecare caz.

- Copiii nu ar fi rămas blocați într-o încăpere a școlii dacă...
  - A. ...ar fi avut cheile de la toate încăperile.
  - B. ...ar fi respectat regulile școlii.
  - C. ...n-ar fi venit la școală.
- Ca să rezolve situația, copiii...
  - A. ...și-au recunoscut greșelile.
  - B. ...s-au învinovățit unii pe alții.
  - C. ...s-au certat.

b. Identifică, în text, pasajele care prezintă comportamentele asociate valorilor de mai jos și prezintă-le oral colegilor.

SOLIDARITATE

RESPONSABILITATE

CINSTE

RESPECT

BINE

ALTRUISM

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

1. Transformați următoarele enunțuri, referindu-vă la comportament, nu la persoană.

Model: Max și-a mințit colegii, făcându-i să încalce regulamentul școlii.
→ Lipsa de sinceritate poate conduce la situații dificile.

- Frieda a vrut să se răzbune pe domnul Schnittlich.
- Karl s-a lăudat că a fost numit să-și supravegheze colegii.
- Pascal râdea de colegii lui, exagerând pericolul.

2. Elaborați o listă cu criterii după care puteți să vă apreciați comportamentele în clasă.

- Expuneți listele, apoi faceți **turul galeriei**, pentru a vota criteriile propuse de colegi.
- Ordonăți criteriile de la cel mai votat până la cel cu numărul cel mai mic de voturi și expuneți-le în clasă.

► **Comportamentele moral-civice** la școală au la bază, de asemenea, trăsăturile și valorile morale, precum și respectarea normelor moral-civice. Manifestarea responsabilității, a solidarității, a cinstei și respectului între colegi favorizează relații bune și cooperarea în cadrul colectivelor și echipelor școlare.

1. Realizează, pentru **portofoliul tău**, o listă a valorilor morale însoțită de exemple de comportamente în care le-ai manifestat față de colegii tăi. Poți folosi sugestia alăturată.

Am rezolvat toate sarcinile care mi-au revenit în clasă/echipă.
Am recunoscut când am greșit.

3. COMPORTAMENTE MORAL-CIVICE ÎN GRUPUL DE PRIETENI

ACTIVITATE ÎN PERECHI

- Citiți textul, apoi rezolvați cerințele.

CEL MAI BUN PRIETEN

de Mircea Sântimbreanu

„Ciolănosul, îmbrăcat într-un trening de culoarea sfeclei fierte, avea chef de vorbă. Ședea la soare, călare pe o minge de fotbal, și crăntănea fără milă, cu dinții, niște nuci ce-i umpleau sânul. [...]

Interlocutorul (dacă i se poate spune astfel cuiva care încă n-apucase să scoată un cuvânt), un băiat de vreo opt ani, pigulea stând pe vine [...] câte o fărâmă de miez din nucile mai tari, azvârlite deoparte.

– Astea-s de la Nițu, hălpăie ciolănosul o nucă cu miez mare. Nu-l știi? Unu' mic, cu ochelari, tuns la piele. Stă vizavi de cofetărie. As'vară, am fost cu el, în tabără la Timiș. Ședeam în aceeași vilă, mâncam la aceeași masă... Simpatică mutră! Grozav ce ne distra... Să vezi. Vine-ntr-o zi la masă ceva mai târziu... Nu-ș' de ce întârziase. A, da, îmi amintesc! Îi pusesem într-un pantof un șarpe mort. Adică, să nu mint, asta a fost altă dată... Hihi! Pufnește în răs, de unul singur, ciolănosul, am să ți-o povestesc și p-asta. Altceva a fost... Mi se pare că i-am ascuns cămașa în saltea... sau l-am închis pe dinafară în cameră, sau așa ceva, nu mai țin bine minte. Vine Nițu flămând mort, mă-nțelegi? Noi, ăilalți, terminaserăm ciorba, dar felul doi nu venise. Se așază el la masă și mușcă dintr-o bucată de pâine. Ho-ho-ho! Era unsă cu ardei iute! Să-l fi văzut cum se mai strâmba... și sughita... Ho-ho-ho!... Apucă atunci Nițu o cană cu apă și-o dă toată pe gât. Ho-ho-ho! În cană turnasem sare!

Băiețelul clipește nedumerit din ochi și, devenit de abia acum interlocutor, întreabă:

– Și nu s-a supărat?

– Pentru atâta lucru? Se poate?! Stai să vezi alta. Era într-o seară în dormitor, întuneric. Noi toți, sub pături. Vine Nițu fluierând și dă să intre. Apucă clanța și – trosc! – îi cade ușa în cap. O scosesem din țâțâni. Ho-ho-ho! Uite, așa un cucui i s-a făcut, arată ciolănosul o nucă mare, și din nou izbucnește în răs.

Băiatul privește cu seriozitate nuca:

– Și... și... nu s-a supărat?

– Aș, se poate!? Pentru atâta lucru? Stai să vezi ce i-am făcut mai zilele trecute. Au ei acasă niște scaune cu arcuri. M-apuc eu și desfăc pe furiș două fire de la sonerie și așez butonul sub un arc de la scaunul lui. Vine Nițu al meu și se așază la masă – chipurile, învățăm împreună. Ho-ho-ho! Cum se așază pe scaun – țârrr! – soneria. Se scoală Nițu și se duce la ușă. Nimeni. Vine îndărăt și dă să stea jos. Țârrr!! «Cine-o fi?» zice și se ridică. Îl auzeam în vestibul: «Cine-i? Cine-i acolo?» Nimeni. Se întoarce, trage scaunul mai înspre ușă, și iar se așază. Țârrr! Pleacă și pândește vreo două minute la ușă, se uită pe stradă în dreapta, în stânga, și vine înălțând din umeri. Când să stea: Țârrr! Ho-ho-ho! O oră întregă l-am înnebunit... Pe urmă i-am spus.

– Și nu te-a dat pe ușă afară? întreabă băiatul ridicându-se în picioare.

- Ai răbdare! Acu' pun la cale alta și mai grozavă. Ho-ho-ho! Mă prăpădesc de pe acum de răs când mă gândesc ce mutră o să facă. Ascultă și tu...

- Dar bine, omule, nu se supără? îl întrerupse indignat băiețușul.

Ciolănosul îl privește cu nevinovăție:

- Să se supere? Cum o să se supere? [...] Păi, nu ți-am spus? Mi-e cel mai bun prieten!"

a. Enumerați farsele pe care ciolănosul i le-a făcut lui Nițu.

b. Notați pe caiet, în dreptul fiecărei farse, cum credeți că s-a simțit Nițu, folosind sugestia de mai jos.

Farsa	Cum credem că s-a simțit Nițu
Soneria conectată la scaun	Probabil a fost deranjat de timpul pierdut inutil, ...

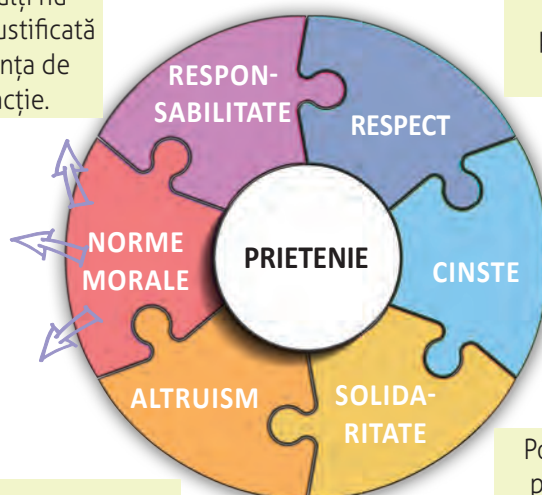
ACTIVITĂȚI ÎN PERECHI

1. a. Stabiliți corespondența între enunțuri și valorile morale trecute în figura alăturată, apoi argumentați oral alegerile voastre.

b. Formulați câteva norme morale pe care le puteți desprinde din această întâmplare.

Umilirea cuiva față de ceilalți nu poate fi justificată de dorința de distracție.

Dacă vreau să mă simt bine, nu trebuie să-i pun pe ceilalți într-o lumină proastă.

Dacă aflu că unui prieten i se pregătește o farsă, e mai bine să-l anunț.

Pot face glume cu prietenii, însă fără să-i pun în situații periculoase.

Prietenii se susțin unul pe altul în fața celorlalți.

2. Alegeți enunțul cu care sunteți de acord și completați-l cu argumentele voastre.

a. Între ciolănosul și Nițu există o relație adevărată de prietenie, pentru că ...

b. Între ciolănosul și Nițu nu există o relație adevărată de prietenie, pentru că ...

► **Comportamentele moral-civice** în grupul de prieteni se bazează pe norme morale care vizează respectul, solidaritatea, altruismul, cinstea și responsabilitatea între membrii grupului. Comunicarea, umorul, într-ajutorarea și altele consolidează relațiile de prietenie dacă se mențin între limitele bunului-simț și ale modestiei.

ACTIVITATE ÎN PERECHI. Intrați în rolul celor două personaje, ciolănosul și Nițu, și creați un dialog prin care Nițu să-i explice prietenului lui de ce consideră că unele atitudini nu au fost corecte, iar acesta din urmă să propună soluții pentru îndreptarea situației.

4. COMPORTAMENTE MORAL-CIVICE ÎN LOCURI PUBLICE

- Citește textul, apoi răspunde cerințelor.

CU CÂT MAI MULȚI, CU ATÂT MAI BINE LA PLIMBARE

de Anne Fine

„Către prânz, mătușa Susan hotărî că toată lumea trebuie să meargă la plimbare. Mama «scăpă», spunând că trebuia să se ocupe de curcanul care era-n cuptor. Tata «scăpă» și el, zicând că «are tot felul de treburi de făcut». Harry era să scape, ascunzându-se în spatele perdelelor din camera de zi.

Sylvia, Sylvester și Titania erau încântați de ideea mătușii Susan.

– Vai, ce bine! exclamă Titania. Îndată ce ne depărtăm de casă, pot să vă prezint *Dansul Zânei de Crăciun!*

Era clar că citise scrisoarea și că, într-adevăr, credea ce îi scrisese Moșul. M-am gândit să-mi asum un risc mic, astfel încât să fim cu toții scutiți de *Dansul Zânei de Crăciun*.

M-am gândit să fiu și eu șmecher încă o dată și i-am spus Titaniei:

– Știi că aceia care au fost cândva proprietarii casei în care locuim noi acum stăpâneau și foarte mult pământ în împrejurimile casei? Daaa! [...]

Titania se încruntă și bătu din picior. Gestul ăsta o stărni pe Sylvia, care bătu și ea din picior, dar... într-o baltă. Sylvester călcă și el într-o baltă, dar într-una mai adâncă. După aceea, deși mătușa Susan, eu, Titania și Harry eram deja stropiți, Sylvia și Sylvester găsiră o băltoacă și mai adâncă și călcară în ea cu sete.

– Copii, spuse mătușa Susan (referindu-se la Sylvia și Sylvester), vă rog să nu mai călcați în bălți!

Tot drumul, Sylvia și Sylvester au continuat să calce în bălți...

Când am trecut de porțile vechiului parc, Harry spuse:

– Aici era o grădină zoologică. (Adevărat)

– La grădina asta zoologică era și un rinocer, am spus eu. (Adevărat)

– Unul foarte urât, adăugă Harry. (Adevărat)

– Îl chema Sylvester, spusei eu. (Minciună)

Vrând să imite un rinocer care pornea la atac, Sylvester scoase un muget. Era un muget care ar fi convins un vampir să se întoarcă iute în sicriul său, un muget care l-ar fi speriat de moarte pe Omul Negru, un muget care ar fi speriat un vârcolac și l-ar fi făcut să se ascundă înspăimântat sub primul pat pe care l-ar fi văzut.

– Bravo! îl laudă Sylvia, începând imediat să-l imite.

Am văzut oameni înspăimântați, care se iveau la ferestrele caselor pe lângă care treceau. Și mătușa Susan îi observă.

– Încercați să nu mai scoateți sunetele-alea înspăimântătoare, dragii mei.

Gemenii nici nu o băgară în seamă, ci își văzură de treaba lor, continuând să ragă și să calce în bălți după pofta inimii.“

- a. Ce i-a determinat pe copii să înceapă să sară în bălți?
- b. Ce a declanșat „răgetele“ lui Sylvester?
- c. Ce reacții au avut oamenii pe lângă casele cărora au trecut?

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

- Pentru fiecare dintre comportamentele enumerate mai jos, notați dacă și unde se pot manifesta, pornind de la modelul dat. Continuați apoi lista cu comportamente care nu pot fi agreeate niciodată în locuri publice.

Comportamentul	Se poate manifesta	Nu este acceptat
Săritul în bălți	Într-un joc de explorare a naturii	Pe stradă, printre trecători
Imitarea sunetelor produse de animale		
Deranjarea vecinilor		
Ignorarea sfaturilor părinților		

▶ În **locurile publice**, adică acele locuri care aparțin tuturor cetățenilor, comportamentele moral-civice sunt supuse aceluiași reguli de comportare civilizată, prin care ne manifestăm respectul față de cei din jur. În unele locuri publice sunt reguli stricte, a căror nerespectare dovedește lipsă de responsabilitate, cum ar fi strada. În alte locuri publice sunt permise, în limita bunului-simț, anumite comportamente (de exemplu, zonele de recreere) care nu sunt potrivite în alte spații (de exemplu, magazin).

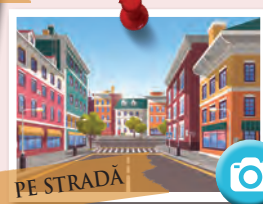

Tema proiectului: *Comportamente agreeate în locuri publice*
Pașii pe care îi aveți de urmat sunt cei de mai jos.

- I. Alegeți-vă unul sau mai multe locuri publice, dintre cele sugerate sau altele din localitatea voastră.

PROIECT DE ECHIPĂ

3

- II. Stabiliți motivul pentru care ați merge acolo și la ce v-ați aștepta în acel loc.
- III. Identificați comportamente care v-ar deranja și/sau nu ar fi potrivite pentru acel loc.
- IV. Pornind de la lista stabilită la punctul anterior, formulați reguli pentru locul respectiv.
- V. Expuneți listele și discutați-le (folosiți **turul galeriei**) pentru a realiza o listă comună.

IATĂ CRITERIILE DUPĂ CARE VEȚI FI APREȚIAȚI PENTRU PROIECTUL VOSTRU:

- ați ales un loc public;	- ați formulat reguli adecvate;
- ați identificat motivul pentru care puteți ajunge acolo;	- v-ați achitat toți de sarcinile pe care le-ați avut;
- ați identificat așteptările pe care le aveți în acel loc;	- ați colaborat respectuos.

5. COMPORTAMENTE PROSOCIALE – AJUTORARE ȘI SPRIJIN; COOPERARE ȘI COMPETIȚIE

ACTIVITĂȚI ÎN PERECHI

1. Citiți textul, apoi răspundeți cerințelor, folosindu-vă și de imagini.

Un nou program social din Canada are drept scop combinarea caselor de copii cu azilurile de bătrâni. Deși la început a părut fantastic și puțin ciudat, succesul acestei idei a depășit și cele mai îndrăznețe așteptări! Inițiatorii proiectului au plecat de la ideea că în orfelinate, precum și în azilurile de bătrâni există multe persoane singure și/sau părăsite de cei apropiați.

Un program asemănător s-a desfășurat în SUA, acum 30 de ani. La centrul de îngrijire a bătrânilor din Seattle veneau în vizită, de câteva ori pe săptămână, grupuri de copii, însă nu de la orfelinat, ci de la grădinițe. Centrul din Seattle a devenit astfel un exemplu renumit de interacțiune între generații, constituind și sursa de inspirație pentru un film documentar. Iată ce declara regizorul filmului, Evan Briggs: „Înainte de a intra copiii în încăpere, cei în vârstă [...] sunt adormiți și plictisiți. O scenă destul de deprimantă. Apoi iată că vin copiii pentru a face o oră de artă sau muzică sau pentru a pregăti sandviciuri pentru cei vârstnici – și aceștia își revin plini de viață și se încarcă de energie!”

Un proiect asemănător a fost lansat și în Marea Britanie. Aici, pentru mai multe ore pe zi, orfanii și vârstnicii își petrec tot timpul împreună, sub același acoperiș. Rezultatele cercetărilor au arătat că o astfel de interacțiune socială influențează în mod pozitiv sănătatea persoanelor vârstnice. Potrivit oamenilor de știință, comunicarea cu copiii ajută la starea de bine generală, elimină senzația de singurătate și contribuie la rezolvarea unor probleme de sănătate.

(adaptare după: <https://povestiri.net/in-lume/in-canada-au-fost-combinate-orfelinatele-cu-azilurile-de-batrani-rezultatul-a-depasit-toate-asteptarile/>)

Ce se întâmplă atunci când persoane de vârste diferite, dar cu unele nevoi asemănătoare se întâlnesc? Haideti să aflăm împreună!

a. Priviți imaginile cu atenție, urmărind aspectele sugerate în casetele de mai jos, apoi identificați în text pasaje care susțin ceea ce vedeți în imagini.

Emoțiile de pe chipul persoanelor

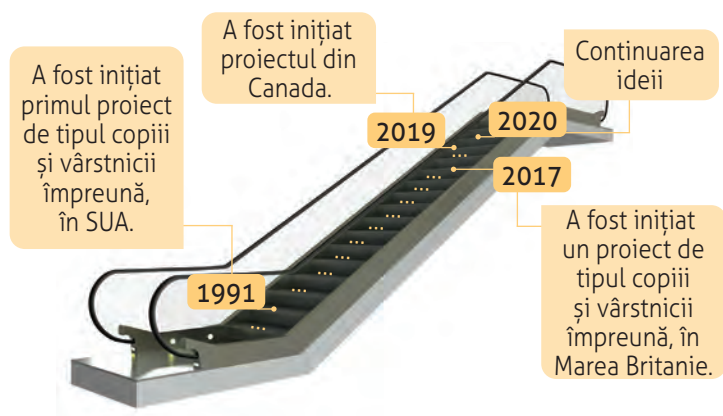
A acțiunile desfășurate

Implicarea persoanelor în ceea ce fac

b. Exprimați-vă punctul de vedere despre faptul că proiecte asemănătoare celor prezentate în text s-au derulat în diferite țări, în ani diferiți, referindu-vă la:

- utilitatea proiectului;
- importanța pentru persoanele implicate.

c. Propuneți cel puțin o modalitate de continuare a ideii proiectului.

2. Pornind de la sugestia de mai jos, completați un tabel asemănător cu informații desprinse din text.

Ce s-a întâmplat	Cum se simt persoanele în cauză	Cum se ajută reciproc
Unele persoane vârstnice și unii copii au ajuns într-o instituție în care sunt îngrijiți.	Probabil, unii sunt triști, se simt singuri, dar și mulțumiți că sunt îngrijiți.	Copiii aduc voie bună și naturalețe, bucurându-i ca niște nepoți pe cei din azil. Cei vârstnici aduc înțelepciune și răbdare, oferind atenție și răsplată celor mici, ca niște bunici.

ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA

1. Stabiliți o listă de criterii după care să apreciați propunerile voastre de proiecte și punctajul corespunzător. Mai jos sunt câteva sugestii.

Durata proiectului	Numărul persoanelor implicate	Colaborarea dintre membrii echipei	Argumentele aduse
--------------------	-------------------------------	------------------------------------	-------------------

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI – CONCURS DE PROIECTE/IDEI

2. a. Gândiți-vă la situații variate în care oamenii se pot ajuta/sprijini unii pe alții și realizați o listă cu acestea. Puteți folosi și sugestiile de mai jos.

Ajutor/sprijin	Cum?
Profesorii ne-au cerut sprijinul pentru organizarea concursului.	Să distribuim pliante, să întâmpinăm participanții, ...
Părinții mei îi ajută pe bunici vizitându-i săptămânal.	Le cumpără cele necesare, sunt atenți la nevoile și starea lor de sănătate, le arată dragostea lor, ...
O organizație de voluntari de la noi oferă sprijin persoanelor singure.	Organizează activități pentru acestea, le contactează permanent, le ajută dacă au nevoie, ...

b. Alegeți, dintre situațiile identificate, una care ar putea implica mai multe persoane și s-ar putea derula pe o perioadă mai lungă.

c. Pregătiți argumente pentru propunerea voastră și prezentați-o în fața clasei.

- Primele trei proiecte cu punctajul cel mai mare pot fi propuse primăriei pentru implementare.

3. Completați pe o coală un tabel asemănător celui de mai jos, adăugând cât mai multe exemple din viața voastră de școlar sau cea personală.

Am cooperat			Am fost în competiție		
Când?	Cum?	Avantaje	Când?	Cum?	Avantaje
Când am ales situații în care oamenii se pot ajuta	Am făcut fiecare propuneri, am discutat...	Exersăm lucrul în echipe, aflăm idei...			

▶ **Ajutorarea/sprijinul** se referă la a fi alături de ceilalți și la a-i susține, în diferite situații. Ajutorul (sprijinul) poate fi oferit atât material (prin obiecte), cât și prin acțiuni prin intermediul cărora susținem activitatea unei persoane/unui grup de persoane. Aceste atitudini se pot manifesta în familie, la școală, între prieteni sau în comunitate.

Cooperarea se referă la lucrul împreună pentru un scop comun (de exemplu, în cadrul proiectelor de echipă), iar **competiția** presupune întrecerea (sportivă, la un concurs de talente, la olimpiade școlare etc.) între persoane sau grupuri de persoane. Cooperarea se manifestă în familie, la școală, între prieteni sau în comunitate, iar competiția își găsește locul mai ales în mediul școlar.

Ajutorarea, cooperarea, competiția sunt **comportamente prosoziale** (conforme regulilor de bună conviețuire).

1. Folosim piramida pentru a exersa cooperarea.

2. Asociază enunțurile de mai jos cu casetele pe care le consideri potrivite și motivează-ți alegerea.

- a. Diferențele dintre calificativele obținute la școală sunt motiv de ...
- b. Participarea echipei școlii la campionatul de volei este motiv de ...

AJUTOR/SPRIJIN

COOPERARE

COMPETIȚIE

ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA

- Alegerea LIDERULUI CLASEI – adică a unui coleg care să vă reprezinte și să vă motiveze prin calitățile pe care le are, în care să aveți încredere.

Pasul 1 – Pregătiți criteriile după care îi veți aprecia pe candidați.

Pasul 2 – Aceia dintre voi care consideră că sunt potriviți pentru a fi lideri să-și pregătească o prezentare convingătoare și o listă de acțiuni pe care ar dori să le facă în poziția de lideri.

Pasul 3 – Candidații își susțin prezentarea pregătită.

Pasul 4 – Colegii acordă fiecărui candidat puncte la fiecare criteriu, în funcție de ce au prezentat colegii.

Pasul 5 – Votați-vă liderul și acordați-i titlul într-un cadru festiv.

SUGESTIE DE CRITERII

Sinceritatea în prezentare
Siguranța de sine
Acțiuni propuse posibil de realizat

6. COMPORTAMENTE PROSOCIALE – TOLERANȚĂ, VOLUNTARIAT

- a. Privește imaginile și scrie patru enunțuri în care să spui ce impresie îți lasă fiecare copil.

- b. Pentru fiecare enunț scris la punctul anterior, motivează oral impresia ta despre fiecare copil.

ACTIVITATE ÎN PERECHI

- a. Comparați ce ați scris fiecare la exercițiul anterior, apoi citiți informațiile de mai jos.

Viorel merge zilnic 4 km până la școală, și tot atât la întoarcere. Bunicii care îl cresc nu îl pot ajuta. Cu toate acestea, este foarte conștiincios.

Doina, orfană de mamă, îl ajută pe tatăl ei cu frații mai mici, însă niciodată nu a rămas în urmă la școală. Este mereu îngrijorată pentru situația de acasă.

George e din India și locuiește aici cu familia lui. Părinții lui încă nu și-au găsit serviciu, dar bunătatea lui George față de toți a câștigat aprecierea și ajutorul comunității.

Greta este din Suedia și luptă pentru un mediu natural sănătos. A inspirat copiii din toată lumea și s-a implicat în activități de voluntariat.

b. Folosind o **diagramă** după modelul celei alăturate, marcați asemănările și deosebiriile dintre cele scrise de voi și informațiile pe care le-ați primit despre cei patru copii.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

2. Răspundeți la următoarele cerințe.

- Ce v-a influențat în scrierea celor patru enunțuri de la exercițiul de la rubrica **Explorăm?**
- Cât de mult și de ce vi s-a schimbat părerea despre cei patru copii după ce ați citit informațiile despre ei?
- Dacă vi s-a întâmplat vreodată să apreciați pe cineva doar după aspect, fără să știți nimic despre persoana respectivă, povestiți:
  - care a fost prima impresie;
  - dacă s-a întâmplat ceva care să vă facă să v-o schimbați;
  - ce s-a întâmplat după aceea.

3. Exprimă-ți oral opinia despre următoarele afirmații, motivând-o.

- Uneori, apreciem alte persoane după cum arată.
- Suntem influențați uneori de părerile celorlalți.
- Se întâmplă să ne spunem părerea despre alții fără să știm nimic despre ei.

▶ Uneori, îi privim pe ceilalți altfel decât sunt ei în realitate, ceea ce poate afecta relațiile pe care le avem cu aceștia. O soluție este **toleranța**, înțelesă ca îngăduință, indulgență – adică acceptarea diferențelor dintre persoane, fără a ne exprima o părere despre acestea dacă nu cunoaștem nimic despre ele. Toleranța, alături de bunătate, altruism, responsabilitate și altele, se manifestă și în activitățile desfășurate în folosul altor persoane sau al comunității, fără a urmări un câștig material, adică **voluntariatul**.

Vârsta minimă de la care o persoană poate face voluntariat este de 16 ani, cu acordul părinților, însă, în anumite condiții, unele organizații acceptă și copii mai mici, dar nu mai puțin de 12 ani.

La nivelul comunității, s-a organizat o acțiune de voluntariat prin care fiecare familie, care are posibilitatea, invită la cină, o dată pe săptămână, câte o familie cu diverse dificultăți. Cele mai multe familii s-au implicat, ajungându-se la noi relații de prietenie și o comunitate mai unită.

Ce așteptări aveți de la musafiri? (câți copii, ce vârste, ce preocupări etc.)

Ce pregătiți pentru copiii musafiri? (activități, jocuri, surprize etc.)

Cum vă implicați în pregătirea cinei?

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

1. JOC. Ghici cine vine la cină? Faceți parte din familia-gază și vă pregătiți pentru primirea musafirilor.

a. Realizați un tabel pe o coală A3, pornind de la sugestiile alăturate, apoi completați-l.

• Expuneți tabelele și discutați despre asemănările și deosebirile dintre ele.

b. **JOC DE ROL.** Pregătiți replicile copiilor (gazde și musafiri), de la sosire până la plecarea musafirilor, apoi interpretați dialogul în fața colegilor.

2. Analizează, folosind sugestiile de mai jos, ce s-a întâmplat la jocul **Ghici cine vine la cină?**

- Câtă toleranță am dovedit prin așteptările mele privind musafirii? (cu argumente)
- Cât de folositoare a fost implicarea mea în pregătirea cinei? (cu exemple)
- Cât am ținut cont de nevoile musafirilor/interesele mele în pregătirea jocurilor?
- În jocul de rol, am fost ... (gazdă sau musafir) și m-am simțit ..., pentru că ...

• Fii atent la comportamentul tău și notează pe o fișă, pentru **portofoliu**, dacă te-ai manifestat ca în comportamentele descrise, de câte ori (și cum ai repara, dacă e cazul). Poți completa lista cu alte comportamente pe care le-ai manifestat.

- Am făcut glume pe seama altei persoane din cauza înfățișării acesteia.
- M-am comportat civilizată cu un coleg nou-venit în clasă/școală.
- Am jignit o persoană doar pentru că am auzit ceva rău despre acea persoană.
- Am luat apărarea cuiva care nu era de față și despre care alții vorbeau urât.

PROIECT DE ECHIPĂ

4

Tema proiectului: *Ne pregătim pentru voluntariat*

Pașii proiectului:

Pasul I: Recitiți cu atenție informațiile despre voluntariat de la pagina 75.

Pasul II: Realizați o listă de activități în folosul altor persoane/al comunității în care vă puteți implica alături de profesorii voștri sau alături de părinți.

ÎN FOLOSUL ALTOR
PERSOANE

ALĂTURI DE
PROFESORI

ALĂTURI DE PĂRINȚI

ÎN FOLOSUL
COMUNITĂȚII

Pasul III: Alegeți, de comun acord, una dintre posibilitățile identificate.

Pasul IV: Stabiliți acțiunile concrete pe care le puteți face voi.

Pasul V: Realizați o prezentare a activității de voluntariat, într-o formă asupra căreia cădeți de acord (videoclip, fluturași, afiș etc.), pentru a invita să participe adulții care vă pot ajuta.

Pasul VI: În cazul în care propunerea voastră are succes, realizați fotografiile în timpul activității de voluntariat.

IAȚĂ CRITERIILE DUPĂ CARE VEȚI FI APREȚIAȚI PENTRU PROIECTUL VOSTRU:

- ați identificat o activitate potrivită;
- ați identificat acțiuni potrivite vouă, copiilor;
- ați realizat o prezentare atractivă a propunerii voastre;
- v-ați achitat toți de sarcinile pe care le-ați avut;
- ați colaborat respectuos.

7. COMPORTAMENTE ANTISOCIALE. SCHIMBAREA COMPORTAMENTELOR

ACTIVITATE ÎN PERECHI

- Analizați situațiile de mai jos, apoi rezolvați sarcinile.

A

Profesorul de matematică, deranjat de neatenția fetelor și de faptul că vorbeau tare în timpul orei, le-a atras atenția.

Una dintre fete s-a simțit deranjată de atenționarea profesorului, care i-a întrerupt discuția despre planurile de sfârșit de săptămână, și a reacționat nepoliticos.

B

De câte ori i se atrage atenția asupra comportamentelor nepotrivite, băiatul își astupă urechile și țipă.

De câte ori ia un calificativ mai slab decât FB, fata se înfurie și țipă, amenințându-și colegii.

- Răspundeți la întrebări, apoi discutați cu întreaga clasă.
  - Referitor la situația A, care considerați că este motivul pentru care elevele din imagine au venit la școală și care este motivul pentru care a venit profesorul?
  - Referitor la situația B, care considerați că sunt motivele pentru care cei doi copii țipă?
- Exprimați-vă opinia referitor la enunțurile de mai jos.
  - Interesele elevilor și ale profesorului din situația A au fost diferite, de aceea au intrat în conflict.
  - Emoțiile și lipsa de responsabilitate a copiilor din situația B au declanșat reacții agresive față de cei din jur.
- Exprimați, prin cuvinte sau desen, ce ați simți dacă ați avea în clasă astfel de comportamente.

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

1. Imaginați-vă că sunteți unul dintre copiii din prima bancă din imagine.

- Cum v-ați simți fiind martori la o astfel de scenă?
- Ce descoperiți în comportamentele ilustrate?
- Ce opinie aveți despre ceea ce vedeți?
- Ce ați putea decide pentru viitor în ceea ce privește comportamentul vostru?

2. Analizați imaginea și apoi rezolvați sarcinile.

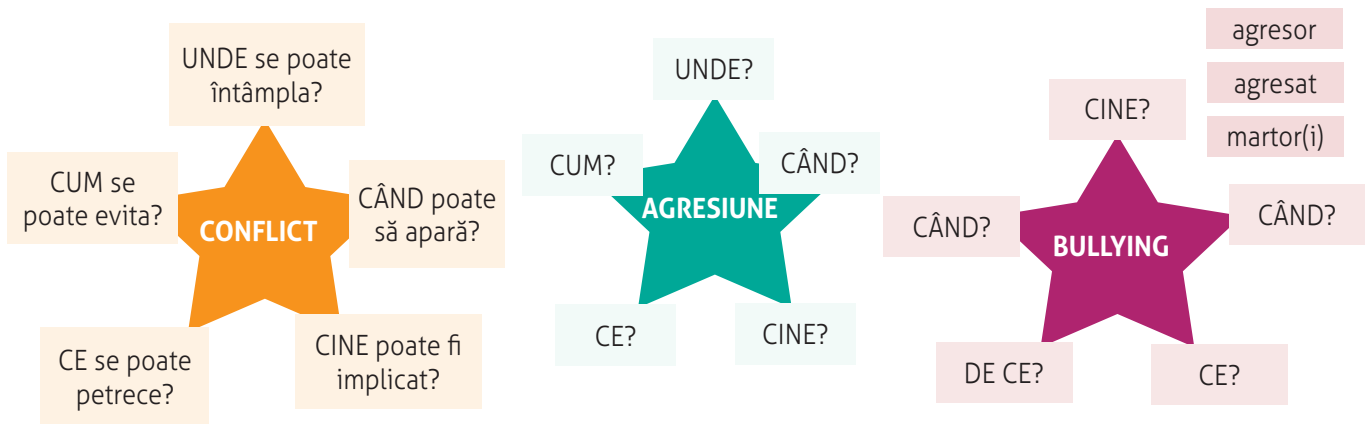

- Exprimați-vă opinia despre cum sunt caracterizate comportamentele prezentate, aducând argumente pro și/sau contra.
- Completați, pe o coală A4, un tabel asemănător celui de mai jos, completându-l cu exemple din experiența voastră.

Conflict	Agresiune	Bullying
• când se ceartă pentru locul din bancă	• când împinge un coleg/o colegă pentru a intra primul/prima	• când pune pe cineva în situații umilitoare, fără motiv

- Expuneți listele voastre și faceți **turul galeriei**, pentru a analiza ce au scris colegii, apoi realizați un tabel comun al clasei.

3. Identificați situații din viața voastră din afara școlii în care pot apărea comportamente de tipul celor de mai sus, folosind **explozia stelară**. Prezentați-le oral colegilor.

4. a. Stabiliți oral corespondența între denumiri și personajele din imagine.

1. AGRESOR	3. AGRESAT/VICTIMĂ
2. MARTORI	4. ÎMPĂCIUITOR

b. Motivați corespondențele făcute.

c. Definiți, cum considerați potrivit, cuvintele de la punctul a, scriind fiecare definiție pe câte o coală.

d. Expuneți definițiile și comparați-le cu cele ale colegilor.

▶ Neînțelegerile, certurile din cauza unor interese diferite sau din alte motive sunt cunoscute sub denumirea de **conflicte**. Când conflictul se transformă în atac la adresa unei persoane, verbal sau fizic, devine **agresiune**. Un anumit tip de agresiune, care poate fi întâlnit și în școală, poartă numele de **bullying**. Acest cuvânt (preluat din englezescul *bully*, care înseamnă bătauș, huligan) se referă la un comportament de excludere și/sau de luare în derâdere a cuiva, de umilire, de intimidare, terorizare, brutalizare. Toate acestea sunt **comportamente antisociale**.

Bullyingul nu se bazează pe un conflict pornit de la o problemă reală, ci pe dorința unora de a-și câștiga puterea și autoritatea punându-i pe alții într-o lumină nefavorabilă.

1. Ce s-ar întâmpla dacă...? Transformă exprimările care pot conduce la conflict în situații de cooperare, folosind modelul dat.

Nu te așeza în locul meu!

Dacă vrei, poți să stai în locul meu ora asta.

- Dă-te, vreau să intru primul!
- Dă-ți capul la o parte, că nu văd!
- Dacă nu te potolești, te spun!

ACTIVITATE ÎN PERECHI

2. Citiți relatarea de mai jos, apoi rezolvați sarcinile.

CE S-A ÎNTÂMPLAT CU R?

Încă din clasa a III-a, R (nu îi dăm numele întreg) manifestă un comportament agresiv, intră tot timpul în conflict cu cineva, vorbește pe un ton ridicat, chiar și în timpul orei, vorbește neîntrebat și altele asemănătoare. Prin acest comportament, R încalcă normele și valorile morale.

De ceva vreme, un coleg din clasa lui R lipsește de la școală pentru că urmează un tratament medical. Colegii și-au făcut un plan pentru a putea merge pe rând la colegul bolnav, ca să îi ducă temele și să îl mai înveselească. Însă nu l-au luat în considerare și pe R.

[Aici urmează partea ascunsă a poveștii.]

Clasa i-a pregătit o primire frumoasă colegului care își terminase tratamentul și se întorcea după atâtea săptămâni între colegi. Impresionat, colegul a ținut să mulțumească tuturor, însă încheierea i-a uimit pe toți.

– În mod special, vreau să-i mulțumesc lui R, care a petrecut zilnic cu mine cel puțin o oră. Am descoperit în aceste zile o persoană minunată!

- Continuați lista cu exemple de comportament agresiv începută în caseta alăturată.
- Identificați diverse cauze care pot declanșa astfel de comportamente: *dorește să fie mereu în centrul atenției; situația de acasă este dificilă; ...*
- Imaginați-vă ce s-a petrecut în partea ascunsă a poveștii și prezentați-o colegilor sub forma unui **joc de rol**, interpretând cele două persoane implicate: colegul bolnav și R.
- Folosiți cuvinte sau desene pentru a face un portret al **persoanei minunate R** despre care vorbea colegul.

ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI

3. Pornind de la replicile spuse în jocurile de rol de la punctul anterior, propuneți modalități prin care cineva își poate schimba în bine comportamentele conflictuale și/sau agresive. Folosiți și sugestiile alăturate.

- Notează pe o fișă, pentru **portofoliu**, comportamentele tale pe care ai dori să le schimbi și modalitățile la care te gândești pentru a face asta. Poți folosi sugestiile de mai jos.

Intru deseori în conflict? Am agresat, fizic sau verbal, pe cineva? Am fost agresat(ă) de cineva? Am practicat bullyingul? Am fost victima bullyingului?

vorbește mult, neîntrebat, urât; ...

- Să asculte părerile celorlalți.
- Să se pună în locul celorlalți.
- ...

8. DREPTURILE UNIVERSALE ALE COPILULUI

ACTIVITATE ÎN PERECHI

- Citiți textul, apoi rezolvați sarcinile.

PRINȚ ȘI CERȘETOR NAȘTEREA PRINȚULUI ȘI NAȘTEREA SĂRACULUI

de Mark Twain

„În vechea cetate a Londrei, într-o zi oarecare de toamnă din cel de-al doilea sfert al secolului al șaisprezecelea, un copil pe care nimeni nu-l dorea se născu într-o familie săracă, ce avea numele de Canty. În aceeași zi, un alt copil englez se năștea într-o bogată familie cu numele de Tudor, care îl dorea însă. [...] În toată Anglia nu era vorba decât de noul născut, Eduard Tudor, Prinț de Galles, care se odihnea învățat în satin și mătase [...] Dar de celălalt copil, Tom Canty, înfășat în scutece sărace, nicăieri nu era vorba, decât în familia de mizerie în care prezența lui nu aducea decât încurcătură. [...]

Casa unde locuia tatăl lui Tom [...] era mică, dărăpănată, rahitică și suprapopulată de sărmane familii mizere. Tribul Canty-lor ocupa o cameră la al treilea etaj. Mama și tata aveau acolo, într-un colț, o laviță, un fel de pat de lemn; dar Tom, bunica lui și cele două surori, Bet și Nan, nu aveau un loc stabilit: toată dușumeaua era la dispoziția lor și puteau să se culce unde voiau. Erau și oarecare zdrențe de cuvertură și câteva maldăre de paie vechi, murdare; dar, cuviincios vorbind, nu se puteau numi paturi acelea. Dimineța, tot ce era acolo era îngrămădit la întâmplare și seara fiecare trăgea din grămadă ce îi plăcea.

Bet și Nan, gemenele, aveau cincisprezece ani. Aveau inimă bună, erau murdare, îmbrăcate în zdrențe și profund ignorante. Mama lor era ca ele. Tatăl și bunica însă erau doi demoni. [...] John Canty fura și mama lui cerșea. Ei îi siliseră pe copii să cerșească; dar nu reușiseră să facă din ei hoți. [În casa aceea locuia] un preot. [...] Adesea, el lua la o parte copiii și îi învăța în secret bunele principii morale. Părintele Andrews îl învățase între altele pe Tom puțină latină și, de asemenea, să citească și să scrie. Ar fi făcut el tot astfel și pentru surorile lui Tom, dar acestea se temeau de batjocura camaradelor, care n-ar fi tolerat un astfel de talent extraordinar [...] Viața lui [Tom] era aspră; dar el nu-și dădea seama. [...] Dar viața lui Tom Canty era destul de plăcută vara. [...] El petrecea o mare parte din timpul său ascultând istoriile vechi și încântătoare ale bunului părinte Andrews; legendele cu uriași și zâne, cu pitici și genii, cu castele fermecate, cu regi și feți-frumoși. Capul său era plin cu aceste povești minunate și adesea, noaptea, culcat pe grămada lui de paie incomodă, neputând dormi, obosit, înfometat, amorțit de bătaie, el lăsa frâu liber imaginației, uita repede suferințele și greutățile, închipuindu-și viața delicioasă a unui prinț încântător într-un palat regal. Apoi și-a dorit să vadă cu ochii lui un prinț adevărat. Odată chiar le vorbi de această dorință unora dintre camarazii lui din Offal Court; dar aceștia râseră de el și îl batjocoriră atât de fără milă, că hotărî să-și păstreze pe viitor visul numai pentru el. Adesea, citea cărțile vechi ale preotului și voia să i se

explice. Încet-încet, fără să se simtă, visurile lui și lecturile acestea produsă în el un fel de transformare. Personajele visurilor sale erau așa de frumoase că începu să fie dezgustat de zdrențele și murdăria lui, dorind să fie curat și mai bine îmbrăcat. Totuși, continua să se joace în noroi și să se bucure; dar, în loc să se rostogolească pe malurile Tamisei numai și numai ca să se distreze, el profita acum pentru a se îmbăia și a se curăți. [...]

Dar dimineața când se deșteptă și văzu mizeria care îl înconjura, visul său avu efectul obișnuit: existența lui îi păru de o mie de ori mai nenorocită... Resimți amărăciunea și, cu inima sfâșiată, izbucni în lacrimi. [...]

Tom privi cu uimire construcția enormă, cu aripile larg deschise, amenințătoarele bastioane, foișoarele, portalul larg de piatră cu grilajul lui aurit, împodobit cu lei de granit enormi și alte semne și embleme ale regalității engleze. Dorința inimii sale urma ea, în sfârșit, să fie satisfăcută? Era, oare, cu adevărat, palatul regelui? Nu putea el să spere, dacă cerul ar fi vrut-o, să vadă acum un prinț, un prinț în carne și oase? [...]

De cealaltă parte a grilajului, era un băiat drăguț, pârlit de soare, înnegrit de sporturi și de exerciții în aer liber. Veșmintele lui de mătase și satin, erau împodobite cu obiecte scânteietoare; [...] era încălțat cu ghete cu tocul roșu; pe cap avea o căciuliță elegantă, stacojie, împodobită cu pene ce atârnavă în jos, prinse într-o piatră mare de preț. Mai mulți curteni, amețitori prin ținuta lor, probabil oamenii lui personali, ședeau în jurul său. O! Era un prinț, un prinț adevărat, un prinț viu, fără nicio îndoială, așa că rugăciunea sărmanului copil fusese, în sfârșit, ascultată.“

a. Identificați fragmentele în care sunt descrise locuințele celor doi copii, apoi comparați-le folosind o **diagramă** asemănătoare celei de mai jos.

b. Ce dorințe avea Tom? Identificați pasajele din text din care reieș acestea.

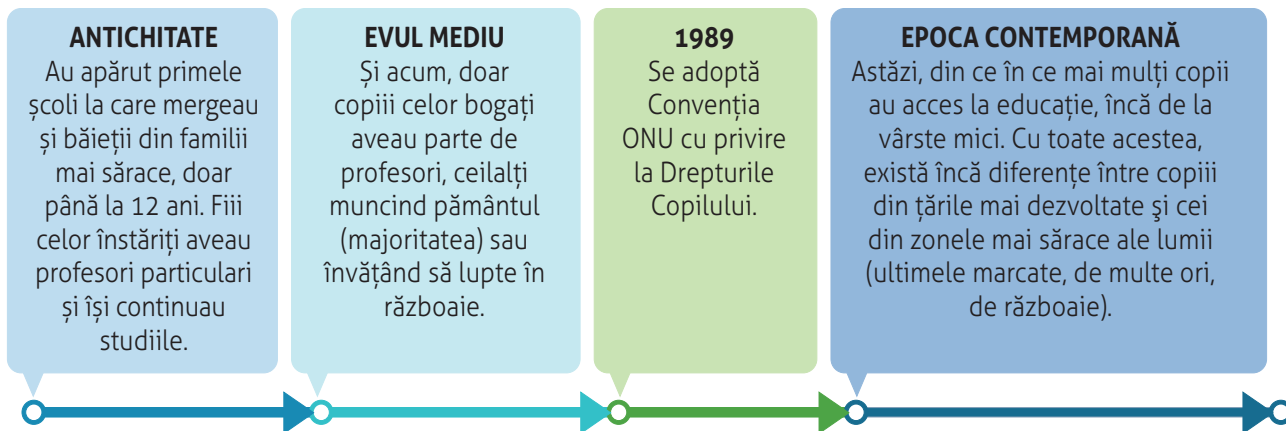
ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

1. Citiți drepturile copilului de pe pagina oficială a Ministerului Muncii și Protecției Sociale – Autoritatea Națională pentru Drepturile Persoanelor cu Dizabilități, Copii și Adopții, accesând linkul <http://andpdca.gov.ro/w/drepturile-copilului/> sau scanând codul QR alăturat.

b. Realizați un tabel, după modelul celui de jos, și notați trei dintre drepturile copilului de care Tom Canty nu s-a bucurat, iar în dreptul lor, pasaje din text care demonstrează acest lucru.

Dreptul încălcat	Fragmentul din text
Să am un loc unde să locuiesc, haine și mâncare sănătoasă.	„Începu să fie dezgustat de zdrențele și murdăria lui”

2. Citiți informațiile notate pe axa timpului de mai jos, apoi rezolvați sarcinile.

a. Plasați pe axa timpului acțiunea din textul *Prinț și cerșetor*, de Mark Twain, și explicați de ce existau diferențe așa de mari între cei doi băieți.

b. Desprindeți din informațiile de pe axa timpului motivele pentru care nu toți copiii beneficiau/beneficiază de aceleași drepturi.

Amintiți-vă ce ați aflat la istorie despre timpul istoric.

▶ După cele două războaie mondiale, întreaga lume a devenit conștientă de importanța protejării copiilor și a asigurării unei vieți corespunzătoare nevoilor acestora (de familie, de hrană, de locuință, de educație etc.). De aceea au existat două convenții (în 1924, respectiv 1959) care au reprezentat începutul recunoașterii drepturilor copilului. Abia în 1989 s-a adoptat **Convenția ONU (Organizația Națiunilor Unite) cu privire la Drepturile Copilului** și majoritatea țărilor din lume au fost de acord cu prevederile ei, inclusiv România (din 1990). Cele 42 de drepturi cuprinse în **Convenție** fac referire la toate aspectele vieții unui copil și se referă la toți copiii, indiferent de naționalitate, religie, cultură etc.

- Vedeți broșura pentru copii în care sunt prezentate drepturile copilului, accesând linkul <https://www.unicef.org/romania/media/2271/file/Conven%C5%A3ia%20Na%C5%A3iunilor%20Unite%20cu%20privire%20la%20Drepturile%20Copilului.pdf> sau scanând codul QR alăturat.

1. Una dintre contribuțiile importante pe care le-a adus *Convenția* din 1989 se referă la implicarea copiilor în luarea deciziilor care îi privesc. Citește textul de mai jos, apoi rezolvă cerințele.

COPIII DIN UNIUNEA EUROPEANĂ CER LIDERILOR POLITICI SĂ-I CONSULTE ȘI SĂ-I IMPLICE DECLARAȚIA DE LA BUCUREȘTI A COPIILOR DIN UE – UN DOCUMENT UNIC LA NIVEL INTERNAȚIONAL

„Este primul document din lume de acest fel, iar copiii din Uniunea Europeană vor să se asigure că este foarte cunoscut. Prin intermediul *Declarației de la București a copiilor din UE*, aceștia cer liderilor europeni să îi consulte și să-i implice în luarea deciziilor care au impact asupra viitorului lor, fie că este vorba de mediu, de educație sau de comunitatea în care trăiesc. [...]

«Copiii ar trebui să se implice în luarea deciziilor la nivelul UE, pentru că aduc astfel o voce nouă în comunitate, inovație și imaginație», a spus Matija, un participant de 13 ani din Croația. [...]

DRUMUL PARCURS PENTRU REALIZAREA DECLARAȚIEI

Totul a început în ianuarie 2019, când a fost creat Boardul Copiilor din România, format din 20 de copii de vârste diferite, din mediu urban și rural, care au crescut în familia sau în sistemul de protecție a copilului, cu origini etnice diverse. Tot procesul a fost susținut de Ministerul Muncii și Justiției Sociale din România [...].

În cadrul unor ateliere de lucru, on-line și off-line, copiii români au realizat o versiune preliminară a *Declarației de la București a copiilor din UE*. Documentul a fost apoi trimis pentru a fi consultat de copii din statele membre UE, de ONG-uri și de societatea civilă, după care a fost adoptat în cadrul Conferinței de la București. [...]

Declarația cere ca «implicarea copiilor să fie susținută prin programe dedicate, începând de la nivelul preșcolar și școlar, pentru a-i educa pe copii despre dreptul lor de a participa și despre modalitățile de a se implica».

«Cei mai mulți copii nu știu că au dreptul să participe și nu își vor susține părerea vreodată dacă nu știu că au o voce», atrage atenția Bastian, un elev de liceu de 17 ani din Germania. [...]

(sursa: <https://www.unicef.org/romania/ro/pove%C8%99ti/copiii-din-uniunea-europe-an%C4%83-cer-liderilor-politici-s%C4%83-i-consulte-%C8%99i-s%C4%83-i-implice>)

- Cum au beneficiat copiii care au realizat *Declarația de la București* de dreptul de a le fi respectată opinia?
- Cum ai putea beneficia tu de acest drept? Relatează-le colegilor în câteva enunțuri.

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

2. Drepturile copiilor sunt însoțite și de responsabilități, așa cum se observă în exemplul de mai jos, și de obligația de a respecta la rândul vostru drepturile celorlalți. Alegeți trei drepturi pe care le aveți (folosind unul dintre linkurile de la *Valorificăm* ex. 1 sau de la *Reținem*) și notați responsabilitățile care vă revin.

Dreptul

Am dreptul la o **educație** potrivită aptitudinilor și abilităților mele.

Responsabilitatea

Am responsabilitatea de a **merge la școală** și de a **mi respecta colegii și profesorii**.

1. ACTIVITATE ÎN GRUPURI DE 6 – 6-3-5. Împărțiți-vă în echipe de câte 6 și răspundeți la 3 întrebări, în 5 minute.

Elevii	Întrebarea 1 Ce sunt comportamentele moral-civice?	Întrebarea 2 Unde și de ce trebuie să manifestăm astfel de comportamente?	Întrebarea 3 La ce ne folosesc comportamentele moral-civice?
1.			
2.			
3.			
4.			
5.			
6.			

2. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Pentru fiecare situație menționată mai jos, răspundeți cerințelor.

Comportamente în magazin

Comportamentul față de familie în magazin

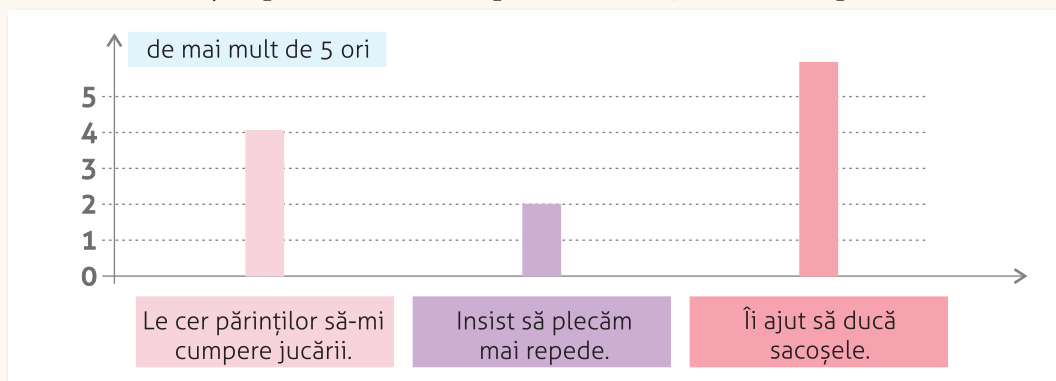

Comportamentul cu prietenii în magazin

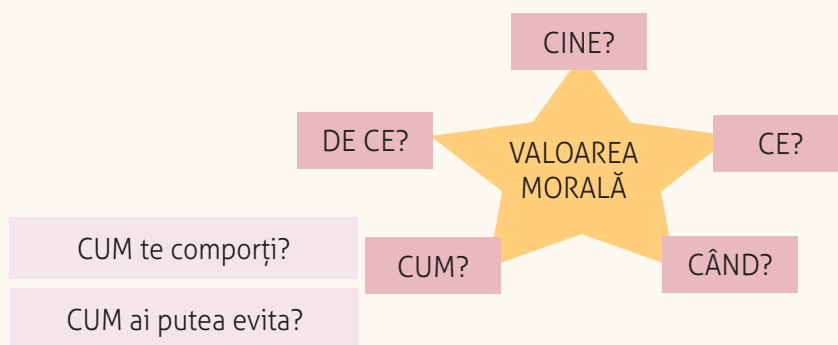
a. Comportamente în magazin – Completați un tabel după modelul celui de mai jos.

Cum ne comportăm noi în magazin	Ce comportamente nepotrivite am putea avea în magazin și în ce situații	Cum am putea îndrepta situația sau evita comportamentele din a doua coloană
...	...	...

b. **Comportamentul față de familie în magazin** – Realizați un grafic, folosind modelul de mai jos, pentru a reda comportamentele și cât de des apar ele într-o lună.

c. **Comportamentul cu prietenii în magazin** – Formulați fiecare cât mai multe întrebări care încep cu cuvintele date, apoi faceți schimb de foi între voi și răspundeți.

ACTIVITĂȚI ÎN GRUPURI MICI

3. Pornind de la imaginea alăturată, alcătuiți în lanț un text cu titlul **Cooperare**, în care să utilizați și cuvintele: *ajutor, competiție, toleranță*.

4. Documentați-vă despre acțiuni de voluntariat din zona voastră dintr-un domeniu care vă atrage (protecția mediului, protejarea monumentelor istorice, adăposturile pentru animale fără stăpân etc.). Notați informații legate de:

- vârsta minimă a voluntarilor;
- sarcinile voluntarilor;

- proiectele/programele pe care le au;
- alte informații de interes dacă ați dori să deveniți voluntari.

RAPORTURILE NOASTRE CU CEILALȚI OAMENI. COMPORTAMENTE MORAL-CIVICE

1. Stabilește valoarea de adevăr a următoarelor enunțuri, marcându-le pe caiet cu A (adevărat) sau F (fals).

- Printre comportamentele antisociale se numără conflictul și agresiunea.
- Ajutorul, cooperarea și toleranța sunt comportamente prosociale.
- Manifestarea în orice fel se numește comportament moral-civic.

3 alegeri corecte	FB	
2 alegeri corecte	B	
1 alegere corectă	S	

2. Alege varianta corectă care completează fiecare enunț.

- Comportamentele moral-civice sunt firești...
  - ...în familie și în grupul de prieteni.
  - ...în școală și în locuri publice.
  - ...în toate situațiile de mai sus.
- Voluntariatul presupune o activitate...
  - ...desfășurată în folosul altora, fără câștig material.
  - ...plătită în funcție de cât timp desfășurăm activitatea.
  - ...pe care o facem ca să obținem calificative mai bune.
- Bullying se referă la ...
  - ...o situație conflictuală care se poate transforma în agresiune.
  - ...o agresiune care nu are în spate o cauză reală.
  - ...o agresiune generată de un conflict mai vechi.

3 alegeri corecte	FB	
2 alegeri corecte	B	
1 alegere corectă	S	

3. Formulează câte un enunț din care să reiasă ce drept i-a fost încălcat fiecărui copil din imaginile de mai jos.

A

B

C

3 enunțuri adecvate	FB	
2 enunțuri adecvate	B	
1 enunț adecvat	S	

3 enunțuri potrivite	FB	😊
2 enunțuri potrivite	B	😊
1 enunț potrivit	S	😊

4. Alcătuieste trei enunțuri prin care să redai cum și când poți manifesta comportamentele de mai jos.

- a. toleranță;
- b. ajutor;
- c. competiție.

5. În imagine este ilustrat un conflict pe punctul de a se transforma în agresiune. Realizează un text dialogat, de maximum cincisprezece enunțuri (inclusiv replicile), în care să arăți cum poți interveni pentru a pune capăt conflictului, făcând referire la:

- toleranță;
- drepturile copilului;
- cooperare;
- comportamente moral-civice la școală.

5 cerințe respectate	FB	😊
3-4 cerințe respectate	B	😊
1-2 cerințe respectate	S	😊

Vei ține cont de:

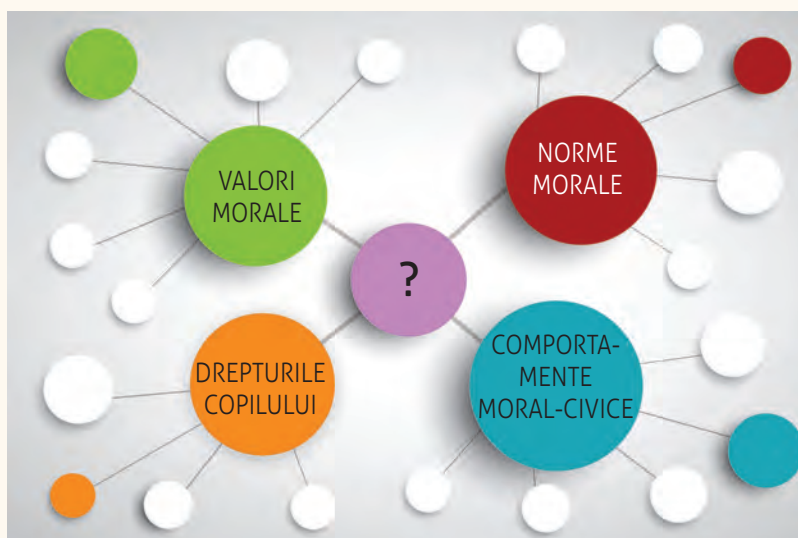
- abordarea celor patru noțiuni;
- utilizarea unui limbaj adecvat;
- așezarea în pagină;
- scrierea corectă;
- respectarea semnelor de punctuație.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. a – A; b – A; c – F. 2. a – 3, b – 1; c – 2. 3. A. *de exemplu:* protecția împotriva violenței; B. *de exemplu:* protecția împotriva muncii în exces; C. *de exemplu:* dreptul la o casă. 4. a. *de exemplu:* Pot accepta în clasă copii de altă naționalitate dacă îmi devin colegi.; b. *de exemplu:* Îmi pot susține prietenii atunci când trec prin momente dificile.; c. *de exemplu:* Mă pot întrece cu colegii mei la un concurs sportiv.

RECAPITULARE SEMESTRIALĂ

1. Desenează, pe caiet, o **hartă conceptuală**, după modelul celei alăturate. Notează în aceasta lucrurile care ți-au plăcut cel mai mult dintre cele pe care le-ai aflat semestrul acesta la educație civică. Notează în centru un titlu sugestiv pentru schema ta.

2. **ACTIVITATE ÎN PERECHI.** Notați, pe o coală, într-un tabel asemănător celui de mai jos, cu **+** ceea ce ați reținut și cu **-** ceea ce nu ați reținut.

Despre ce am aflat	+ Ce știu eu bine	+ Ce știe colegul/ colega bine	- Ce nu știu eu bine	- Ce nu știe colegul/ colega bine
Valori și norme morale				
Comportamente moral-civice				
Drepturile universale ale copilului				

- Expuneți tablele în clasă.

3. **ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA.** Grupați-vă în funcție de **+** și **-** pe care le aveți. Cei cu **+** pregătiți activități și jocuri pentru a-i ajuta pe cei cu **-** să își clarifice ceea ce nu știu încă bine.

4. **ACTIVITATE ÎN GRUPURI DE CÂTE 12.** Scrieți douăsprezece bilețele cu denumirile de mai jos.

Bine	Rău	Altruism	Egoism	Cinste	Necinste
Respect	Lipsă de respect	Responsabilitate	Lipsă de responsabilitate	Solidaritate	Lipsă de solidaritate

- Amestecați-le într-un bol/într-o cutie și extrageți fiecare câte un bilețel, apoi pregătiți-vă rolurile astfel:

- cei care ați ales valori morale veți vorbi despre importanța acestora și în ce situații pot fi întâlnite;
- cei care ați ales opusul valorilor morale veți vorbi despre ce s-ar putea face pentru a le schimba în bine.

- Interpretați **jocul de rol** în fața colegilor și ascultați opiniile lor.

Vă puteți confecționa, la ora de AVAP, măști, costume, marionete etc.

5. a. Bani strânși în pușculița ta au valoare. Ce poți cumpăra cu ei?

b. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Într-un oraș imaginar, în care toate lucrurile sunt gratis, puteți câștiga comportamentele moral-civice potrivite ale celorlalți pe baza valorilor voastre morale. Folosind modelul de mai jos, notați ce aveți de câștigat de pe urma valorilor voastre morale.

Valoarea
RESPONSABILITATE

Comportamentul
COOPERARE, VOLUNTARIAT...

6. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. Notați pe patru bilețele cele patru grupuri din coloana din stânga (un grup pe bilet) și pe alte patru bilețele cele patru comportamente din coloana din dreapta (un comportament pe bilet).

FAMILIE

AJUTORARE

ȘCOALĂ

COOPERARE

PRIETENI

COMPETIȚIE

LOCURI PUBLICE

TOLERANȚĂ

- Puneți cele două serii de bilete în două recipiente (bol, cutie), apoi câte un reprezentant al grupului extrage câte un bilet din fiecare serie.

- Identificați modalități de manifestare a comportamentului ales în grupul pe care l-ați extras. Puteți folosi sugestia de mai jos.

DE CE ne implicăm?

CINE participă?

UNDE se va desfășura activitatea?

VOLUNTARIAT
ÎN
ȘCOALĂ

CE drepturi ale copiilor respectăm?

CUM procedăm?

CÂND facem?

- Prezentați rezultatele colegilor și completați-le cu sugestiile acestora.

7. Notează, pe caiet, 3-5 drepturi ale copilului și dă exemple pentru a arăta:

- cum îți sunt acestea respectate în diferite grupuri (familie, școală, spațiul public);

- ce responsabilități ai tu, în aceleași grupuri, în urma acestor drepturi.

EVALUARE SEMESTRIALĂ

1. Stabilește, pe caiet, corespondența între cele două coloane.

a. Ceea ce este demn de apreciere la felul de a fi al unei persoane	1. norme morale
b. Manifestarea trăsăturilor și valorilor morale, în consens cu normele moral-civice	2. comportament antisocial
c. Reguli prin care se recomandă persoanelor ce comportamente sunt acceptate	3. comportament moral-civic
	4. valori morale

3 corespondențe corecte	FB	😊❤️
2 corespondențe corecte	B	😊
1 corespondență corectă	S	😊

2. Notează, pe caiet, A (adevărat) sau F (fals) pentru fiecare enunț.

- Comportamentele moral-civice au la bază valori și norme morale.
- Drepturile copilului nu obligă la nicio responsabilitate din partea acestuia.
- Cu ajutor, comportamentele antisociale se pot schimba.

3 alegeri corecte	FB	😊❤️
2 alegeri corecte	B	😊
1 alegere corectă	S	😊

3. Privește imaginile și completează enunțurile cu ce consideri potrivit.

a. Cei de pe locurile 2 și 3 ... pe cei care au ieșit pe primul loc.

c. Pentru un viitor bun, copiilor ... drepturile.

b. Putem ... și atunci când cineva este trist/supărat.

3 completări adecvate	FB	😊❤️
2 completări adecvate	B	😊
1 completare adecvată	S	😊

4. Alcătuieste enunțuri referitoare la cum poate fi protejat un copil conform dreptului de mai jos, în grupurile notate.

3 enunțuri potrivite	FB	😊❤️
2 enunțuri potrivite	B	😊
1 enunț potrivit	S	😊

Să vorbesc și să fiu ascultat.

- familie
- școală
- prieteni

5. Pornind de la enunțul de mai jos, alcătuieste un text de zece-douăsprezece enunțuri în care să vorbești despre valorile tale morale și să dai exemple de situații în care le-ai manifestat.

5 cerințe respectate	FB	😊❤️
3-4 cerințe respectate	B	😊
1-2 cerințe respectate	S	😊

Vei ține cont de:

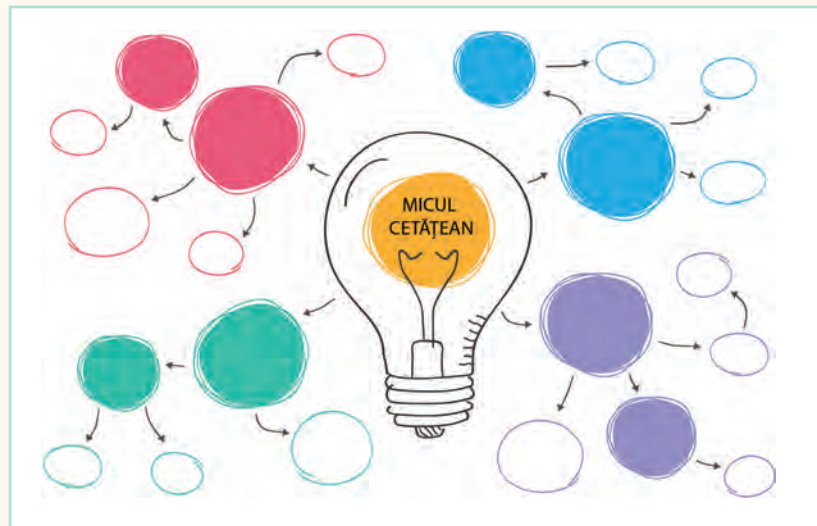
- menționarea valorilor morale;
- utilizarea unor exemple adecvate valorilor;
- așezarea în pagină;
- scrierea corectă;
- respectarea semnelor de punctuație.

GRILĂ DE AUTOEVALUARE

1. a – 4; b – 3; c – 1. 2. a – A, b – F; c – A. 3. a. *de exemplu:* ar trebui să-i felicit. b. *de exemplu:* oferi ajutorul. c. *de exemplu:* trebuie să li se respecte. 4. a. *de exemplu:* În familie – să fiu consultat în legătură cu deciziile care mă privesc.; b. *de exemplu:* La școală – să mă pot apăra când sunt acuzat pe nedrept.; c. *de exemplu:* Între prieteni – să fiu respectat și tratat în mod egal ca și prietenii mei.

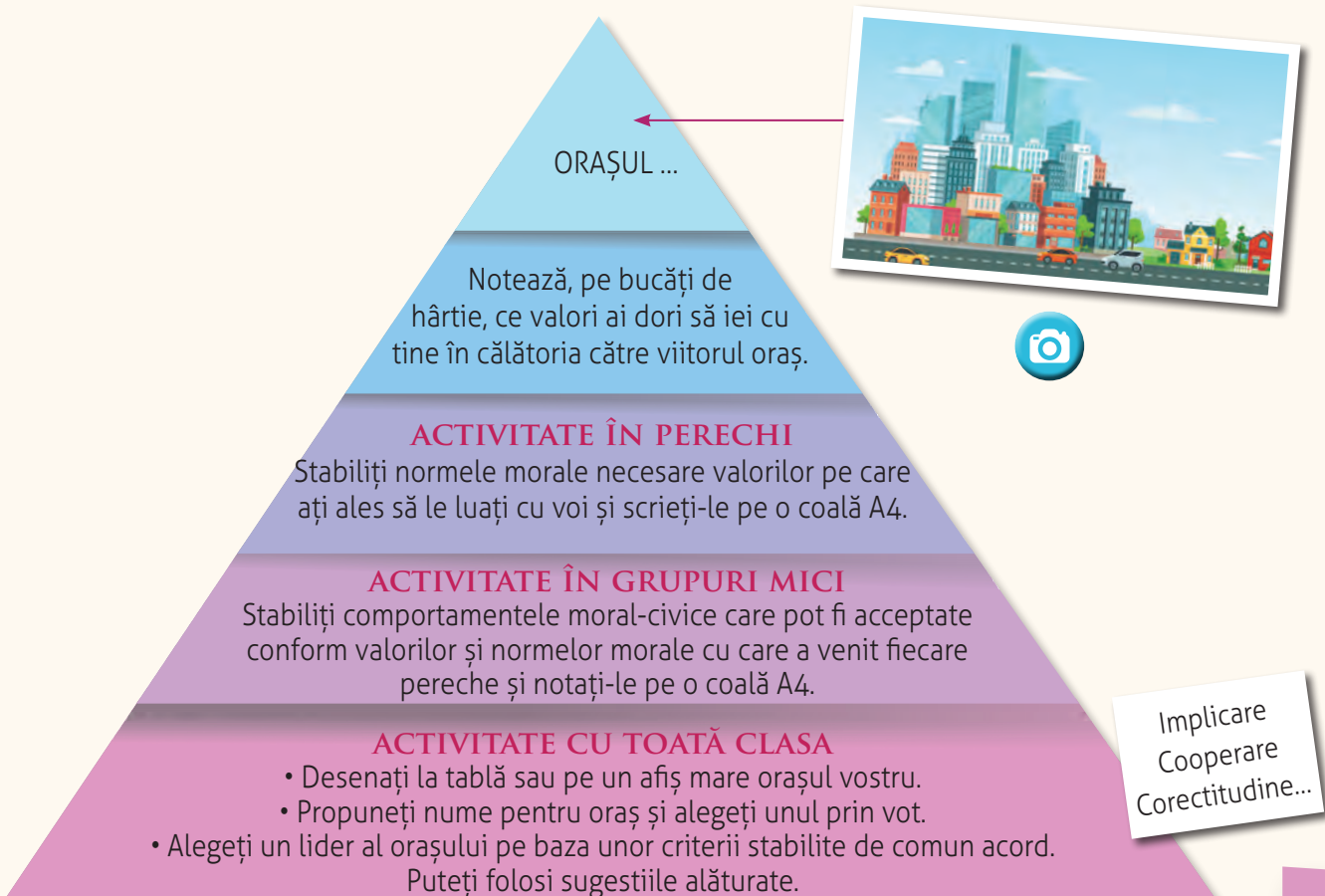
RECAPITULARE FINALĂ

1. Completează, pe o coală A4 sau A3, o **hartă conceptuală** după modelul oferit alăturat, în care să notezi tot ceea ce ți-a folosit de la orele de educație civică pentru a te forma ca mic cetățean.

2. JOC – PUNEM BAZELE ORAȘULUI...

Cu ajutorul **piramidei**, veți deveni fondatorii unui oraș deosebit.
Așadar, pregătiți-vă de călătorie!

PROIECT DE ECHIPĂ

5

Exemple de
imagini pe care
le puteți folosi

Sighișoara, renumită
pentru Centrul istoric

Delta Dunării, renumită pentru
varietatea vegetației și a speciilor
de păsări și de pești

Tema proiectului: *Culturile diferite se respectă între ele*

Pasul I: Alegeți-vă o naționalitate/etnie pe care să o reprezentați, diferită de a voastră/ale voastre.

Evitați ca două echipe să aleagă aceeași naționalitate/etnie.

Pasul II: Documentați-vă despre naționalitatea/etnia respectivă (limbă, tradiții, port specific etc.).

Pasul III: Căutați imagini reprezentative (port tradițional, obiceiuri, mâncăruri specifice, construcții sau zone deosebite).

Pasul IV: Pregătiți, pentru fiecare informație/fotografie identificată la pașii II și III, scurte texte prin care să dați exemple despre cum puteți da dovadă de toleranță față de diferențele pe care le-ați observat.

Pasul V: Pregătiți prezentarea într-un mod agreat de toți membrii echipei (afiș, PowerPoint, video, carte ilustrată etc.).

Pasul VI: Pregătiți un mic moment artistic (dans, teatru, pantomimă* etc.) pentru a prezenta ceva din tradițiile despre care ați aflat.

Pasul VII: Prezentați în fața colegilor ce ați pregătit.

*pantomimă – reprezentație teatrală mută în care actorii interpretează și fac să se înțeleagă diversele acțiuni dramatice numai prin gesturi sau prin mimica feței.

IATĂ CRITERIILE DUPĂ CARE VEȚI FI APREȚIAȚI PENTRU PROIECTUL VOSTRU:

- ați identificat o naționalitate/etnie;
- ați identificat caracteristici specifice respectivei naționalități/etni;

- ați realizat o prezentare atractivă a proiectului vostru;
- v-ați achitat toți de sarcinile pe care le-ați avut;
- ați colaborat respectuos.

3. ACTIVITATE ÎN GRUPURI MICI. a. Urmăriți banda desenată de mai jos. În aceasta este redată o situație de bullying în care unul dintre martori intervine și îl convinge pe agresor să înceteze cu un astfel de comportament.

- Completați, pe caiete, replicile personajelor din banda desenată astfel încât să se ajungă la finalul specificat în cerință.
- Prezentați-le colegilor replicile voastre și modificați-le, dacă este necesar, pe baza sugestiilor primite.
- b. Realizați o bandă desenată în care să surprindeți încălcarea unui drept al copilului și modul în care situația se schimbă în bine pentru copil (folosiți sugestiile de bandă desenată).
- Expuneți benzile desenate și analizați-le într-un **tur al galeriei**.

Puteți continua replicile chiar dacă nu mai există imagini.

Împărțiți-vă sarcinile în echipă ținând cont de talentele pe care le aveți.

4. ACTIVITATE ÎN PERECHI. Citiți, în varianta digitală, capitolele II și III din Statutul elevilor și rezolvați sarcinile.

- Notați pe caiet drepturile pe care nu le înțelegeți.
- Notați pe o coală, pe o coloană, 3-5 drepturi, iar pe coloana din dreapta, responsabilitățile pe care le aveți pornind de la aceste drepturi.
- Notați pe caiet îndatoririle pe care nu le înțelegeți.
- Notați pe o coală, pe o coloană, 3-5 îndatoriri, iar pe coloana din dreapta, modul în care vă achitați de ele.

e. ACTIVITATE CU TOATĂ CLASA. Clarificați drepturile și îndatoririle care vă revin cu ajutorul învățătorului și al dicționarului.

5. Exprimați-ți opinia privind relațiile care există în clasa ta în urma orelor de educație civică.

criterii orientative

Modificări de comportament în bine (la mine sau la ceilalți)

Calitatea relațiilor

Manifestarea unor comportamente moral-civice

Comunicare mai bună între noi

6. Scrie o scrisoare către tine din viitor în care să-ți explici ce ți-a fost de folos din tot ce ai aflat în orele de educație civică și cum ai vrea să fii atunci ca bun cetățean.

VACANȚĂ PLĂCUTĂ!